

PROGRAMUL NAȚIONAL DE REFORMĂ 2019

**BUCUREȘTI
APRILIE 2019**

CUPRINS

LISTA ABREVIERILOR.....	3
1. INTRODUCERE	5
2. CONTEXT ȘI SCENARIU MACROECONOMIC	6
3. POLITICI DE RĂSPUNS LA PROVOCĂRILE ECONOMICE.....	9
<i>3.1. Politica fiscal-bugetară.....</i>	<i>9</i>
<i>3.2. Administrația publică</i>	<i>16</i>
<i>3.3. Mediul de afaceri și competitivitate.....</i>	<i>26</i>
4. OBIECTIVE NAȚIONALE EUROPA 2020.....	45
<i>4.1. Ocuparea forței de muncă</i>	<i>45</i>
<i>4.2. Cercetare, dezvoltare, inovare (CDI)</i>	<i>50</i>
<i>4.3. Mediu și schimbări climatice.....</i>	<i>56</i>
<i>4.4. Surse regenerabile de energie</i>	<i>62</i>
<i>4.5. Eficiența energetică</i>	<i>63</i>
<i>4.6. Părăsirea timpurie a școlii.....</i>	<i>65</i>
<i>4.7. Educația terțiară</i>	<i>72</i>
<i>4.8. Incluziunea socială și combaterea sărăciei</i>	<i>74</i>
5. ASPECTE INSTITUȚIONALE ȘI IMPLICAREA PĂRȚILOR INTERESATE	84
ANEXA I: ȚINTE NAȚIONALE EUROPA 2020.....	86

LISTA ABREVIERILOR

AFM	Administrația Fondului pentru Mediu
AM	Autoritate de Management
ANAF	Agencia Națională de Administrare Fiscală
ANANP	Agencia Națională pentru Aree Naturale Protejate
ANAP	Agencia Națională pentru Achiziții Publice
ANAR	Administrația Națională „Apele Române”
ANFP	Agencia Națională a Funcționarilor Publici
ANIF	Agencia Națională de Îmbunătățiri Funciare
ANL	Agencia Națională pentru Locuințe
ANOFM	Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
ANPD	Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități
ANPM	Agencia Națională pentru Protecția Mediului
ANR	Agencia Națională pentru Romi
ANRE	Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei
ARACIP	Agencia Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar
ASF	Autoritatea de Supraveghere Financiară
BAS	Bugetul Asigurărilor de Șomaj
BDCE	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
BNR	Banca Națională a României
BS	Bugetul de Stat
CC	Consiliul Concurenței
CEF	Mecanismul Conectarea Europei (Connecting Europe Facility)
CIAS	Consiliul pentru aplicarea politicii în domeniul ajutorului de stat
CNAIR	Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere
CNAS	Casa Națională de Asigurări de Sănătate
CNSP	Comisia Națională de Strategie și Prognoză
COM	Comisia Europeană
CV	Certificate Verzi
DGAF	Direcția Generală Antifraudă Fiscală
DGASPC	Direcția Generală Asistență Socială și Protecția Copilului
DG PECU	Direcția Generală Programe Europene Capital Uman
FC	Fondul de Coeziune
FEAD	Fondul de Ajutor European pentru cele mai Defavorizate Persoane
FEADR	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FEI	Fondul European de Investiții
FESI	Fonduri Europene Structurale și de Investiții
FSE	Fondul Social European
GES	Gaze cu Efect de Seră
HG	Hotărâre de Guvern
IM	Inspecția Muncii
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
INA	Institutul Național de Administrație
INS	Institutul Național de Statistică
ISE	Institutul de Științe ale Educației
ITI	Investiții Teritoriale Integrate
LULUCF	Utilizarea terenurilor, schimbarea utilizării terenurilor și silvicultură (Land Use, Land-Use Change and Forestry)
MADR	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale

MAE	Ministerul Afacerilor Externe
MAP	Ministerul Apelor și Pădurilor
MCI	Ministerul Cercetării și Inovării
MCIN	Ministerul Culturii și Identității Naționale
MCSI	Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale
MDRAP	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
MEc	Ministerul Economiei
MEN	Ministerul Educației Naționale
ME_n	Ministerul Energiei
MFE	Ministerul Fondurilor Europene
MFP	Ministerul Finanțelor Publice
MJ	Ministerul Justiției
MM	Ministerul Mediului
MMACA	Ministerul pentru Mediul de Afaceri, Comerț și Antreprenariat
MMJS	Ministerul Muncii și Justiției Sociale
MO	Monitorul Oficial
MS	Ministerul Sănătății
MT	Ministerul Transporturilor
MTS	Ministerul Tineretului și Sportului
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
OI	Organism Intermediar
OM	Ordin de ministru
OMS	Organizația Mondială a Sănătății
ONG	Organizații neguvernamentale
ONRC	Oficiul Național al Registrului Comerțului
OS	Obiectiv Specific
OUG	Ordonanță de Urgență a Guvernului
PIB	Produsul Intern Brut
PMUD	Planul de Mobilitate Urbană Durabilă
POAD	Programul Operațional Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate 2014-2020
POAT	Programul Operațional Asistență Tehnică 2014-2020
POC	Programul Operațional Competitivitate 2014-2020
POCA	Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020
POCU	Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
POIM	Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020
POIIMM	Programul Operațional Inițiativa pentru IMM-uri 2014-2020
POR	Programul Operațional Regional 2014-2020
POSCCE	Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice 2007-2013
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020
PSRS	Programul de Sprijin pentru Reforme Structurale
RST	Recomandările Specifice de Țară
SCAP	Protocolul de automatizare a conținutului de securitate (Security Content Automation Protocol)
SEAP	Sistemul Electronic de Achiziții Publice
SGG	Secretariatul General al Guvernului
SICAP	Sistemul Informatic Colaborativ pentru mediu performant de desfășurare a Achizițiilor Publice
SIPOCA	Sistemul informatic al POCA
SPO	Serviciul Public de Ocupare
SRE	Surse regenerabile de energie
STI	Sisteme de transport inteligente
SUERD	Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării
TEN-T	Rețeaua trans-europeană de transport
TVA	Taxa pe Valoarea Adăugată
UAT	Unități Administrativ-Teritoriale
UNICEF	Fondul Internațional pentru Urgențe ale Copiilor al Națiunilor Unite

1. INTRODUCERE

Programul Național de Reformă (PNR) constituie o platformă-cadru pentru definirea priorităților de dezvoltare care ghidează evoluția României în vederea atingerii obiectivelor *Strategiei Europa 2020*, dar și pentru definirea unor reforme care să răspundă anumitor provocări identificate de COM. De asemenea, documentul ar putea constitui un instrument pentru orientarea priorităților de investiții naționale, în contextul viitoarei programări a fondurilor europene aferente politicii de coeziune.

PNR 2019 a fost elaborat în conformitate cu orientările COM¹, cu prioritățile stabilite prin *Analiza Anuală a Creșterii 2019* (AAC)², fiind luate în considerare atât Recomandările Specifice de Țară 2018 (RST)³, cât și *Raportul de țară din 2019 privind România*⁴ (care cuprinde o anexă cu nevoile de investiții identificate de COM, în contextul programării fondurilor aferente politicii de coeziune din următorul cadru financiar multianual al UE).

PNR 2019 vizează fructificarea potențialului de creștere prin stimularea competitivității și productivității, consolidarea coeziunii sociale și teritoriale, crearea de noi locuri de muncă - toate acestea urmărind reducerea decalajelor față de celelalte state membre ale UE. Asumarea reformelor structurale-cheie pentru economia și administrația națională va permite concertarea eforturilor în direcția modernizării societății românești, fiind de natură să susțină convergența economico-socială la nivelul UE.

Pentru a relansa procesul de convergență economică și socială la nivel european și pentru a avea o economie a UE mai stabilă, favorabilă incluziunii, mai productivă și mai rezilientă, în cea mai recentă AAC, COM recomandă statelor membre să stimuleze investițiile de calitate, să sporească productivitatea și să asigure stabilitatea macrofinanciară. De asemenea, în document se arată că Semestrul European 2019 se va concentra asupra evaluării nevoilor de investiții pentru a ghida deciziile de programare a fondurilor europene aferente politicii de coeziune pentru perioada 2021-2027.

Având în vedere evaluarea COM prezentată în *Raportul de țară din 2019 privind România*, sunt preconizate măsuri de răspuns ale autorităților române privind provocări referitoare la politica fiscal-bugetară, investițiile publice, absorbția fondurilor europene, utilizarea deplină a potențialului forței de muncă, inegalitățile în materie de venituri, eficiența și accesibilitatea sistemului medical, asigurarea unei educații de calitate, susținerea mediului de afaceri, digitalizare, îmbunătățirea infrastructurii, dar și a calității mediului înconjurător sau continuarea reformei administrației publice, precum și a celei privind sistemul de achiziții publice.

În privința evoluțiilor înregistrate în realizarea obiectivelor naționale din *Strategia Europa 2020*, România a atins și depășit ținta privind reducerea populației expuse riscului de sărăcie și de excluziune socială și are rezultate bune în privința ratei de ocupare a forței de muncă, în domeniul emisiilor de gaze cu efect de seră, energiei din surse regenerabile și învățământului terțiar. Cu toate acestea, obiectivele referitoare la investițiile în domeniul cercetării și dezvoltării, precum și cel privind părăsirea timpurie a școlii, rămân la distanță față de țintele asumate.

Referitor la implementarea RST, COM a evaluat progresul punerii în aplicare din perspectivă multianuală⁵. Astfel, conform analizei COM, România a înregistrat cel puțin unele progrese pentru 59% dintre toate RST-urile adresate începând cu anul 2013.

Dat fiind contextul prezentat, PNR 2019 propune măsuri noi, în concordanță cu *Programul de Guvernare 2018-2020* și continuă totodată o parte dintre angajamentele asumate prin programele anterioare, asigurând coerența cu documentele reper ale Semestrului European, precum AAC sau RST.

¹ Transmise prin scrisoarea SG Ref. Ares(2018)5419738 - 22.10.2018

² COM(2018) 770 final, Bruxelles, 21.11.2018

³ Recomandarea Consiliului din 13 iulie 2018 privind Programul național de reformă al României pentru 2018 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2018 (2018/C 320/22)

⁴ SWD(2019) 1022 final, Bruxelles, 27.2.2019

⁵ Evaluarea COM este realizată conform următoarelor niveluri: 1) Niciun progres, 2) Progrese limitate, 3) Unele progrese, 4) Progrese substanțiale, 5) Aplicare integrală

2. CONTEXT ȘI SCENARIU MACROECONOMIC

În anul 2018, România a înregistrat o **creștere robustă a produsului intern brut, de 4,1% în termeni reali**, una dintre cele mai mari rate de creștere economică din rândul statelor membre UE. În condițiile în care creșterea economică din anul 2018 a zonei euro s-a situat la 1,8%, România a continuat procesul de convergență reală rapidă către nivelul de dezvoltare și bunăstare al acestei zone.

Cererea internă a crescut cu 5,7% în 2018, iar în cadrul acesteia consumul final s-a majorat cu 4,5%, în timp ce consumul populației, pe fondul unei inflații mai ridicate și a unei politici monetare mai restrictive, și-a temperat creșterea manifestată în ultimii 2 ani, majorându-se cu 5,3%. Semnificativ este faptul că acumularea brută (investițiile brute plus acumularea de stocuri) și-a accelerat creșterea la 9,6% în anul 2018 (de la 4,2% în 2017). Exportul de bunuri și servicii s-a majorat în termeni reali cu 5,4%, în timp ce importul de bunuri și servicii a crescut cu 9,1%. În cadrul acestora, exportul de servicii s-a majorat cu 8,5%, iar importul de servicii cu 14,4%, astfel încât surplusul din comerțul exterior cu servicii se menține la peste 4% din PIB. Aceste evoluții au făcut ca **exportul net** să înregistreze o contribuție negativă la creșterea PIB de 1,7 procente.

În anul 2018, **piața forței de muncă** s-a îmbunătățit. Numărul total de salariați (BIM) a crescut cu 1,7% comparativ cu anul 2017, în timp ce rata șomajului a fost de 4,2%, cu 0,7 puncte procentuale mai mică decât în 2017. **Rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani** a fost de 69,9%, situându-se la o distanță de doar 0,1 puncte procentuale față de ținta națională de 70% stabilită în contextul *Strategiei Europa 2020*.

În 2018 **prețurile de consum** s-au majorat în medie cu 4,63%, comparativ cu anul anterior, pe seama creșterii prețurilor la mărfurile nealimentare (6,20%), în timp ce prețurile mărfurilor alimentare au crescut cu 3,75%, iar tarifele la servicii cu 2,53%. În luna decembrie, inflația anuală a atins nivelul minim din 2018 de 3,27%, cu 0,16 puncte procentuale mai puțin decât în noiembrie.

Creșterea înregistrată în anul 2018 s-a datorat atât depășirii efectului statistic asociat măsurilor de relaxare fiscală de la începutul anului 2017 (reducerea cotei de TVA, eliminarea supraaccizei și a unor taxe nefiscale), cât și datorită majorării cotațiilor internaționale la țiței (+33,1% față de anul 2017), dar și la grupa de energie (+10,4% în anul 2018 față de anul anterior). O contribuție importantă a avut-o și deprecierea nominală a monedei naționale care a fost de 1,84%.

Deficitul **contului curent al balanței de plăți** s-a adâncit semnificativ în anul 2018 față de cel din 2017, ajungând la o pondere în PIB de 4,5%, în condițiile accentuării balanței negative a bunurilor.

România beneficiază de una dintre cele mai rapide creșteri ale **PIB potențial** la nivel european, creștere care pe termen mediu se va situa în jurul valorii de 5% anual. Aceste estimări s-au realizat utilizând metodologia europeană comună și agreeată la nivelul tuturor statelor membre UE. În perspectivă, se așteaptă o creștere semnificativă și a contribuției stocului de capital la creșterea reală a PIB potențial, de la 0,6 puncte procentuale în 2018 la 1,4 puncte procentuale la orizontul de prognoză. Factorul muncă are o contribuție ușor pozitivă (în medie 0,5 puncte procentuale) în scădere determinată în mod decisiv de diminuarea constantă a populației în vârstă de muncă. Principalul factor limitativ al potențialului de creștere al economiei românești îl constituie evoluția demografică, populația în vârstă de muncă ajungând să fie în anul 2018 cu 4,7% mai mică decât în anul 2010. Totuși, evoluția negativă a populației în vârstă de muncă este compensată pe termen mediu de un trend ascendent al ratei de activitate. Contribuția productivității totale a factorilor la creșterea potențială este în medie de 3,5 puncte procentuale anual.

Prognoza de creștere a **PIB pentru perioada 2019-2022** a luat în considerare: (i) impactul pozitiv al măsurilor prevăzute în Programul de Guvernare asupra mediului de afaceri și asupra puterii de cumpărare a populației, precum și o consolidare a procesului investițional; (ii) contextul european și global, evidențiat în prognoza de iarnă a Comisiei Europene; (iii) realizările economico-sociale din anul 2018 și din primele luni ale anului 2019. Ca urmare, se așteaptă ca economia României să continue să performeze, produsul intern brut urmând să se majoreze în medie cu 5,3% anual, ușor peste potențial.

Cererea internă (consumul și investițiile) va continua să reprezinte în acest interval principalul motor al creșterii economice. Cheltuielile cu consumul privat se vor majora, în medie, cu 5,9% anual, în condițiile îmbunătățirilor manifestate pe piața muncii. Formarea brută de capital fix va înregistra un ritm accelerat de creștere (7,4% anual) pe fondul îmbunătățirii climatului investițional prin măsurile avute în vedere, precum și a condițiilor de finanțare atât din surse bugetare cât și din fonduri structurale și de investiții. Exporturile și importurile de bunuri și servicii vor avea dinamici de circa 7%, ușor mai ridicate în cazul importului, însă per total, contribuția exportului net la creșterea economică va fi în medie de -0,5% anual.

Pe latura ofertei interne, prognoza privind creșterea PIB se bazează pe o redresare a activității din construcții și pe dinamica puternică din servicii și din industrie, în special în ramurile industriale cu potențial ridicat de export.

Creșterea economică

- modificări procentuale anuale -

	2018	2019	2020	2021	2022
PIB real	4,1	5,5	5,7	5,0	5,0
PIB nominal	10,2	9,2	7,7	7,1	7,0
<i>Componentele PIB-ului real</i>					
Cheltuielile consumului privat	5,2	6,4	6,2	5,5	5,4
Cheltuielile consumului guvernamental	1,8	4,1	3,8	2,3	2,3
Formarea brută de capital fix	-3,2	6,9	7,9	7,4	7,5
Exporturi de bunuri și servicii	5,4	6,9	7,1	7,0	7,0
Importuri de bunuri și servicii	9,1	7,8	7,9	7,8	7,8
<i>Contribuții la creșterea PIB (procente)</i>					
Cererea internă finală	5,8	6,1	6,2	5,4	5,4
Modificarea stocurilor	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Export net	-1,7	-0,6	-0,5	-0,5	-0,5

Sursa: INS și Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Deficitul **contului curent al balanței de plăți** se așteaptă să se mențină în limite sustenabile, reducându-se ca pondere în PIB de la 4,5% în 2018 la 2,4% în 2022, ca urmare a îmbunătățirii balanței serviciilor și a veniturilor secundare.

Comerțul exterior și contul curent

- mld. Euro -

	2018	2019	2020	2021	2022
Export FOB	67,7	73,8	80,2	87,0	94,3
- modificare procentuală anuală, %	8,1	8,9	8,8	8,5	8,4
Import CIF	82,9	90,7	99,1	107,9	117,4
- modificare procentuală anuală, %	9,6	9,4	9,3	8,9	8,8
Sold Balanță Comercială FOB - CIF	-15,1	-16,9	-18,9	-20,9	-23,0
Deficit de cont curent	-9,2	-7,3	-6,9	-6,7	-6,6
- % din PIB	-4,5	-3,3	-2,9	-2,7	-2,4

Sursa: INS și Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Pentru anul 2019, se estimează că **inflația** se va reduce atât ca medie anuală până la 3,4% cât și la sfârșitul anului până la 3,2%.

În perioada 2020-2022, în lipsa altor șocuri, se așteaptă ca inflația să-și continue trendul descendent ajungând în anul 2022 la 2,2% la sfârșitul anului și 2,4% ca medie anuală.

Inflația		- % -				
		2018	2019	2020	2021	2022
- sfârșitul anului		3,27	3,2	2,8	2,3	2,2
- medie anuală		4,63	3,4	2,6	2,5	2,4

Sursa: INS și Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Pe fondul continuării creșterii economice, se așteaptă ca și **piața muncii** să se îmbunătățească, creându-se condițiile pentru creșterea locurilor de muncă și îmbunătățirea ocupării pentru populația în vârstă de 20-64 ani, în vederea realizării obiectivului asumat în *Strategia Europa 2020*.

Forța de muncă		- % -				
		2018	2019	2020	2021	2022
Rata de ocupare a populației de 20-64 ani		69,9	70,9	71,6	72,2	72,6
- bărbați		78,9	80,1	81,4	82,3	82,8
- femei		60,6	61,3	61,5	61,7	61,9
Rata șomajului (conf. BIM) - %		4,2	4,1	4,0	3,9	3,8

Sursa: INS și Comisia Națională de Strategie și Prognoză

De asemenea, se așteaptă ca **numărul șomerilor** să continue panta descrescătoare, astfel încât rata șomajului să se diminueze până la 3,8% în 2022, nivel mai mic decât cel din anul 2018 cu 0,4 puncte procentuale.

3. POLITICI DE RĂSPUNS LA PROVOCĂRILE ECONOMICE

3.1. Politica fiscal-bugetară

Directii de acțiune:

- ✓ îmbunătățirea gestionării investițiilor publice
- ✓ eficientizarea cheltuielilor bugetare
- ✓ îmbunătățirea colectării taxelor și impozitelor

Chiar dacă a înregistrat o încetinire a ritmului, **creșterea economică din România a rămas puternică în 2018** (4,1%), în timp ce deficitul bugetar a rămas sub 3% din PIB iar datoria publică a fost de 35,1% din PIB. Totodată, rata șomajului a atins noi minime istorice, rata de ocupare a forței de muncă este foarte aproape de ținta asumată în contextul Strategiei Europa 2020 iar rata de investiții este în continuare printre cele mai mari din UE.

În 2018, MFP a continuat să *monitorizeze execuția bugetară* pentru identificarea situațiilor care prezintă risc de abatere de la limitele de deficit bugetar stabilite prin lege⁶ (2,97% din PIB, inclusiv în urma rectificărilor bugetare din septembrie și noiembrie 2018). Astfel, ***execuția bugetului general consolidat pe anul 2018 s-a încheiat cu un deficit cash de 27,3 miliarde de lei*** (pe baza datelor operative de execuție), **respectiv 2,88% din PIB** (sub ținta anuală de 2,97% din PIB).

Pe parcursul anului 2018, a continuat implementarea unor *măsuri de creștere a veniturilor bugetare* precum creșterea nivelului accizelor la țigarete⁷, majorarea dividendelor distribuite de companiile naționale de la 50% la 90%, majorarea bazei de impozitare în cazul vărsămintelor de la persoane juridice datorate pentru persoane cu handicap neîncadrate, impactul bugetar al celor trei măsuri fiind de +3,5 miliarde lei. Astfel, ***veniturile bugetului general consolidat au înregistrat în anul 2018 o creștere de 43,3 miliarde lei*** (ajungând la 31,1% din PIB), respectiv o creștere de 17,2% comparativ cu anul 2017.

Bugetul general consolidat pentru 2019 este construit pe o creștere economică de 5,5%, o inflație medie anuală de 2,8% și un câștig salarial mediu net lunar de 3.085 RON. ***Deficitul bugetar pentru 2019*** este estimat, conform Legii pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal-bugetar pe anul 2019, la **2,76% din PIB**. Bugetul general consolidat a încheiat *a doua lună a anului 2019* cu un deficit de 0,52% din PIB, veniturile bugetare reprezentând 4,6% din PIB (46,7 mld. RON), în creștere cu 10,4% față de anul precedent, în termeni nominali.

Nivelul estimat al **datoriei guvernamentale brute** pentru sfârșitul anului 2019 este de 35,5% *din PIB*, iar pe termen mediu (2020 -2022) aceasta se va situa sub 40% din PIB. Perspectiva de creștere moderată a datoriei guvernamentale pe termen mediu și de menținere la un nivel sustenabil are la bază o creștere economică estimată la o medie anuală de cca 5,3% și deficite de până la 3% din PIB, calculate conform metodologiei UE, în perioada 2019 – 2022.

Gestionarea eficientă a investițiilor publice

În perioada 2016-2018 s-a desfășurat un proces de **îmbunătățire a legislației privind prioritizarea proiectelor de investiții publice semnificative**, instituită anterior, în perioada 2013-2014. Cadrul legal astfel revizuit va contribui la crearea unui *sistem de gestionare eficientă a investițiilor publice din România*, obiectivele urmărite fiind realizarea proiectelor de investiții publice semnificative în intervalul de timp prevăzut și în limita fondurilor publice previzionate, încadrarea proiectelor în resursele bugetare prevăzute pentru fiecare an și în strategia fiscal-bugetară, reducerea întârzierilor în implementare, consolidarea procesului de luare a deciziilor de către guvern în ceea ce privește investițiile publice corelat cu procesul de elaborare a legilor bugetare anuale, consolidarea capacității instituționale a entităților publice de a pregăti, evalua și implementa investițiile publice.

⁶ Legea nr. 269/2017 pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal-bugetar pe anul 2018

⁷ prin OUG nr. 114/2018 a fost prevăzut un *calendar de creștere graduală* a nivelului accizei totale pentru țigarete; începând de la 1.01.2019 a fost majorat nivelul accizei totale pentru țigarete de la 448,74 lei la 483,74 lei/1000 țigarete.

Anual, MFP urmărește respectarea prevederilor art. 45 din OUG nr. 88/2013 privind reflectarea rezultatelor prioritizării proiectelor de investiții publice semnificative (aprobate de Guvern în anul precedent) în proiectele bugetelor anuale ale ordonatorilor principali de credite responsabili pentru implementarea acestora, fiind abilitat să aplice sancțiunile prevăzute de lege în cazul nerespectării acestor reglementări.

În octombrie 2018, Guvernul a aprobat rezultatele prioritizării proiectelor de investiții publice semnificative, care urmau a fi utilizate, conform reglementărilor în vigoare, de către ordonatorii principali de credite, în procesul de elaborare a proiectului legii bugetului de stat pe anul 2019; **lista proiectelor de investiții publice semnificative prioritizate pentru 2019 cuprinde 136 de proiecte**, gestionate de 10 ordonatori principali de credite. La acest moment, MFP analizează modul în care ordonatorii principali de credite au asigurat respectarea prevederilor legale privind reflectarea rezultatelor prioritizării în proiectele bugetelor anuale.

În ceea ce privește **raționalizarea portofoliului de investiții publice**, *exercițiul pilot demarat de MFP în colaborare cu MT* în 2017 înregistrează unele întârzieri din cauza atât a modificării componenței grupului comun de lucru MFP-MT (ordinul comun MFP-MT fiind în curs de revizuire), cât și a volumului mare al informațiilor care fac obiectul analizelor grupului de lucru. Se estimează că până la sfârșitul anului 2019, activitățile grupului de lucru vor fi finalizate, iar criteriile de raționalizare identificate vor fi aprobate de conducerea MFP, urmând ca acestea să facă obiectul unei propuneri de reglementare, care va fi prezentată Guvernului.

Pentru eficientizarea **Programului Național de Dezvoltare Locală (PNDL)**, au fost corelate sursele de finanțare în vederea evitării dublei finanțări, armonizarea criteriilor tehnice de selecție pentru proiectele de investiții rămânând în atenția ministerului responsabil (MDRAP).

În luna septembrie 2018, au fost abrogate, prin OUG nr. 85/2018⁸, standardele de cost pentru obiectivele de investiții finanțate din fonduri publice, urmând să fie adoptate, în prima jumătate a anului 2019, măsuri de actualizare a cadrului legal în domeniul realizării investițiilor.

Au fost adăugate toate contractele multianuale de finanțare încheiate în cadrul primei etape a PNDL (2015-2019), fiind astfel prelungită perioada de valabilitate până la sfârșitul anului 2020 pentru peste 4000 de obiective de investiții. Măsura în cauză a fost dispusă pentru a evita situațiile în care nu s-ar fi putut asigura finanțarea acestora până la finalizare.

În cadrul PNDL II (2017-2020) erau cuprinse⁹, la 25 martie 2019, 7.198 de obiective de investiții pentru care au fost încheiate 6.849 de contracte multianuale de finanțare. Până la aceeași dată, au fost finalizate 3.252 de obiective de investiții din PNDL I (2013, 2014, 2015-2019) și 404 de obiective de investiții din PNDL II.

Eficientizarea cheltuielilor bugetare

În cursul lunii octombrie 2018, la nivelul guvernului, au fost organizate întâlniri cu reprezentanții tuturor ministerelor, în vederea identificării de **măsuri concrete pentru reducerea cheltuielilor pentru fiecare minister în parte**, o centralizare a măsurilor de reducere a cheltuielilor identificate fiind prezentată prim-ministrului în data de 15 octombrie 2018. În cadrul întâlnirilor au fost identificate **40 de măsuri de eficientizare**, clasificate în următoarele categorii: reorganizare/descentralizare, managementul cheltuielilor publice, achiziții publice, cheltuieli cu calitatea de membru a entității publice la organisme internaționale și cu participarea la convenții, cheltuieli cu utilitățile, cheltuieli cu parcul auto, reducerea efortului administrativ prin renunțarea la documente pe suport hârtie, creșterea veniturilor și consolidarea activităților pentru atragerea de fonduri europene.

Acțiunea continuă în 2019, în luna martie a.c., fiind demarat un **amplu proces de analiză a cheltuielilor administrației publice la nivel de ordonatori principali, secundari și terțiari de credite**, cu termen de finalizare iulie 2019, urmărindu-se ca măsurile identificate pentru reducerea cheltuielilor să poată fi implementate cu ocazia primei rectificări bugetare din acest an.

Pentru **îmbunătățirea procesului de administrare a datoriei publice** și a riscurilor asociate portofoliului de datorie publică guvernamentală, în perioada 2017-2018 s-a desfășurat un acord de

⁸ OUG nr. 85/2018 pentru abrogarea unor dispoziții legale în domeniul investițiilor finanțate din fonduri publice

⁹ Inclusiv după realocarea creditelor de angajament rezultate din economii

asistență tehnică cu BM¹⁰ pentru *crearea cadrului de utilizare a instrumentelor financiare derivate* (IFD) și executarea tranzacțiilor de tip swap în România; în baza acestuia, au avut loc activități de instruire privind toate etapele aferente operațiunilor cu IFD.

Pe baza rapoartelor elaborate de BM, în cursul anului 2018 a fost elaborată și adoptată *OG nr. 14/2018 pentru modificarea și completarea OUG nr. 64/2007 privind datoria publică*, care reflectă buna practică internațională în domeniul IFD și creează un cadru legislativ stabil, predictibil și coerent privind utilizarea IFD pentru administrarea portofoliului de datorie publică guvernamentală. De asemenea, au fost modificate și urmează a fi aprobate normele metodologice de aplicare OUG nr. 64/2007.

MFP poate astfel realiza, în numele statului, tranzacții cu instrumente financiare derivate pentru acoperirea riscurilor asociate portofoliului de datorie publică guvernamentală și poate încheia acorduri *ISDA Master Agreement*.

Pentru **diminuarea expunerii la riscul valutar**, dar și pentru facilitarea dezvoltării pieței interne a titlurilor de stat, conform *Strategiei de administrare a datoriei publice guvernamentale 2018-2020*¹¹, finanțarea netă se va realiza preponderent în monedă națională, ținând cont în același timp de capacitatea de absorbție a pieței interne și de cererea pentru instrumentele de datorie în lei. Pentru anul 2018, necesitățile de finanțare au fost acoperite în proporție de 102%, din care 66% prin emisiuni de titluri de stat pe piața internă. Surplusul înregistrat față de necesarul de finanțare a consolidat rezerva în valută la dispoziția Trezoreriei Statului și a diminuat finanțarea temporară.

Pentru **actualizarea/îmbunătățirea prevederilor Codului fiscal**, în cursul anului 2018 au fost organizate întâlniri cu reprezentanții mediului de afaceri cărora li se adresează dispozițiile Codului fiscal; propunerile identificate ca urmare a acestor întâlniri au fost analizate la nivelul MFP iar proiectul de act normativ de modificare a Codului Fiscal a fost elaborat și înaintat conducerii ministerului.

Îmbunătățirea colectării taxelor și impozitelor

Pentru îmbunătățirea colectării taxelor și impozitelor prin asigurarea informatizării sistemului de plată și evidență a situației fiscale a contribuabililor, îmbunătățirea serviciilor oferite și combaterea evaziunii fiscale, **în 2018 a continuat dezvoltarea funcționalităților noilor servicii Spațiul Privat Virtual și PatrimVen.**

Spațiul Privat Virtual (SPV) este un sistem informatic complex, care facilitează comunicarea cu contribuabilii și contribuie la simplificarea procedurilor. Funcționalitățile disponibile în prezent în SPV sunt: depunere declarații, primire documente (răspunsuri, acte administrativ-fiscale), solicitări de informații sau documente, formular de contact, profil utilizator, ANAF – RSS, instrumente specifice, vizualizare istoric declarații 318 și 319, mini One Stop Shop¹², rapoarte tranzacții numerar/ transferuri externe, date de identificare persoane nerezidente, generator numere de inventar, extrase de cont.

La 25 martie 2019, **numărul utilizatorilor înscrși în SPV**, reprezentați prin una sau mai multe calități de reprezentare, era de **970.818** (617.568 persoane fizice, 353.250 persoane juridice și alte entități). La finalul perioadei de implementare, SPV se așteaptă să fie utilizat de 500.000 persoane juridice și 1.000.000 persoane fizice.

Pentru a pune la dispoziția contribuabililor cât mai multe informații și documente, în cursul anului 2018 au fost dezvoltate **noi funcționalități** disponibile în SPV, precum: posibilitatea transmiterii de informări prin intermediul unor ferestre de tip pop-up prin care se oferă informații succinte despre problematici de interes general; posibilitatea publicării de noutăți sub forma textelor rulate pe diferite teme de interes (întâlniri cu contribuabilii, calendarul obligațiilor fiscale); posibilitatea transmiterii de noi documente contribuabililor în vederea stimulării conformării la plată. Spre exemplu, în decembrie 2018, 103.681 contribuabili (care figurau înscrși în evidențele fiscale cu obligații de plată care depășeau 500 lei în cazul persoanelor fizice și 5.000 lei în cazul persoanelor juridice) au primit un document cu informații privind modul în care pot beneficia de eșalonarea la plată a obligațiilor.

¹⁰ Finalizat la 30 iunie 2018

¹¹ Aprobata în ședință de guvern în august 2018

¹² regim special de TVA, devenit operațional la 1 ianuarie 2015, ce permite persoanelor impozabile stabilite/nestabilite în UE dar nestabilite în SM de consum și care efectuează livrări de servicii electronice, de telecomunicații, radiodifuziune și televiziune către persoane neimpozabile din UE, să își îndeplinească obligațiile privind TVA într-un singur loc de conformare reprezentat de SM în care acestea și-au stabilit activitatea economică sau în care dispun de un sediu comercial fix. Sistemul permite înregistrarea, declararea și transmiterea informațiilor privind plata TVA în format electronic.

Pentru 2019, este planificată introducerea altor funcționalități, precum eliberarea cazierului fiscal, posibilitatea primirii și a altor documente elaborate de angajații MFP și ai structurilor subordonate. În plus, la propunerea ANAF, vor fi incluse noi documente pe baza cărora se poate aproba înregistrarea electronică în SPV a contribuabililor.

Serviciul PatrimVen este de asemenea un sistem informatic dedicat eliminării birocrăției și simplificării procedurilor pentru contribuabili; serviciul constă în colectarea, agregarea și punerea la dispoziția utilizatorilor, într-un depozit comun de date, a informațiilor privind bunurile persoanelor fizice și juridice impozabile din România, veniturile persoanelor fizice impozabile, băncile la care persoanele fizice și juridice au conturi deschise etc. Prin OMFP 2632/ 2016 a fost reglementat *accesul tuturor instituțiilor publice la sistemul informatic PatrimVen* și a fost stabilită procedura de acces și serviciile disponibile. Printre avantajele utilizării acestui serviciu sunt de menționat timpul scurt în care informațiile sunt puse la dispoziția utilizatorului și simplificarea procedurilor din punctul de vedere al contribuabililor pentru obținerea unor documente fiscale necesare.

Numărul de primării înregistrate în sistem a ajuns în februarie 2019 la 2.137, la finalul perioadei de implementare așteptându-se ca 100% din instituțiile publice să utilizeze acest serviciu.

În acest context și pentru a continua tendința de modernizare a activității administrației fiscale, în cursul anului 2018, ANAF a actualizat **proiectul strategiei de migrare a contribuabililor către mediul electronic**, precum și proiectul planului de implementare al strategiei.

La începutul anului 2018, ANAF a demarat o acțiune de **asigurare cu echipamente, aparate și sisteme pentru securitatea frontierei externe UE în birourile vamale rutiere, maritime și aeroportuare**, acțiune care va contribui la lupta împotriva contrabandei și altor forme de criminalitate transfrontalieră.

Conform Autorizației de Deținere nr. FM 337/2018, sursele de radiații și instalațiile radiologice din componența Unității Nucleare din cadrul Direcției Generale a Vămirilor (DGV-ANAF), sunt deținute de către autoritatea vamală. Această autorizație acordă DGV doar dreptul de a deține aceste echipamente, fără însă a le putea utiliza. Astfel, până în prezent, au fost realizate următoarele: reluarea procedurii de negociere pentru *servicii de mentenanță* pentru 12 sisteme mobile tip Roboscan 1M și 1MC și pentru *servicii de casare* pentru 3 sisteme mobile tip MIS, în vederea încheierii unui acord cadru; constituirea unui grup de lucru pentru întocmirea documentației de atribuire în *vederea inițierii procedurii de licitație aferentă serviciilor de mentenanță și servicii conexe*: casare, relocare, conservare echipamente, scoatere din conservare și repunere în funcțiune a instalațiilor radiologice din dotarea Unității Nucleare a DGV (247 de echipamente); întocmirea documentației aferente inițierii procedurii de achiziție a unui *Studiu de consultanță de securitate* pentru birourile vamale de la frontiera externă a UE. Echipamentele, sistemele și instalațiile aferente Unității Nucleare se vor putea utiliza în aproximativ 6 luni de la data semnării contractelor de mentenanță și servicii conexe.

Activitatea de asigurare cu echipamente, aparate și sisteme pentru securitatea frontierei externe UE în birourile vamale rutiere, maritime, feroviare și aeroportuare va continua și în 2019, contribuind la asigurarea securității frontierelor externe și a stabilității socio-economice a țării.

Pentru **monitorizarea și controlul activităților în domeniul comerțului electronic**, în perioada 1 ianuarie 2018 – 28 februarie 2019, DGAF a efectuat verificări la 97 contribuabili care desfășurau activitate în acest domeniu, fiind aplicate 23 sancțiuni contravenționale (constând în amenzi și confiscări în valoare de 332.890 lei); au fost înaintate organelor de urmărire penală 4 acte de sesizare pentru prejudicii în valoare de 7.534.304 lei. În 2019, DGAF va continua efectuarea de acțiuni de verificare și control la contribuabilii care desfășoară activitate în domeniul comerțului electronic.

Pentru **combaterea fraudei în domeniul TVA**, în perioada 1 ianuarie 2018 – 28 februarie 2019 DGAF a desfășurat verificări la 52.165 contribuabili, din care au rezultat 363 acte de sesizare înaintate organelor de urmărire penală, pentru un prejudiciu în valoare de 1.087,9 mil. lei (ponderea TVA în total obligații estimate în actele de sesizare reprezentând 43%). De asemenea, au fost aplicate sancțiuni contravenționale (amenzi și confiscări) în valoare de 238,5 mil lei.

Referitor la **frauda transfrontalieră**, în 2018 DGAF a participat la desfășurarea a 5 *controale multilaterale*, din care două la inițiativa proprie în domeniul comerțului cu cerneluri și utilaje tranzacționate în Italia (finalizat), respectiv în domeniul combustibililor fosili/diesel (în desfășurare), unul inițiat de administrația fiscală din Italia în domeniul telecomunicațiilor, unul inițiat de Croația în

domeniul tranzacțiilor cu bunuri de larg consum (fără implicații fiscale în România) și unul inițiat de Danemarca vizând comerțul cu autoturisme de lux noi (s-au constatat obligații fiscale suplimentare în valoare totală de 1.561.000 lei).

Eforturile pentru combaterea evaziunii fiscale în domeniul TVA, inclusiv a fraudei transfrontaliere în acest domeniu, vor continua și în 2019. De asemenea, în 2019 ANAF are în vedere *creșterea conformării voluntare în domeniul prețurilor de transfer*.

Pentru **îmbunătățirea analizei de risc și a selectării contribuabililor pentru inspecții fiscale**, prin Legea nr. 30/2019¹³, au fost introduse principii noi privind analiza de risc în cadrul ANAF, fiind creată baza legală pentru *administrarea fiscală a contribuabililor în funcție de comportamentul acestora* (pe categorii de risc: A, B, C). Totodată, sunt în curs de dezvoltare sau îmbunătățire **module și aplicații informatice dedicate analizei de risc**: modulul informatic Fișă de Risc Fiscal pentru persoane fizice (au fost selectați 10 indicatori de risc fiscal pentru care se analizează posibilitatea de a fi calculați automat), modulul Fișă de Risc Fiscal pentru persoane juridice a fost îmbunătățit (s-a realizat procedura de calcul automat pentru criteriul *marja profitului*), aplicația FLAMINGO dedicată analizei de risc pentru contribuabilii care au beneficiat de rambursarea soldului negativ al TVA (au fost selectați 22 indicatori de risc specific și imediat pentru care se analizează posibilitatea de a fi calculați automat), modul informatic COLIBRI - FRF pentru persoane fizice.

În ceea ce privește **analiza de risc în domeniul prețurilor de transfer**, Direcția Prețuri de Transfer și Soluții Fiscale analizează toate rapoartele de risc întocmite la nivelul Direcțiilor Regionale a Finanțelor Publice și Direcției Generale de Administrare a Marilor Contribuabili în baza circularelor emise și monitorizează valorificarea acestor analize în cadrul controalelor fiscale. Elementele principale avute în considerare în cadrul analizelor de risc sunt: rentabilitatea generală a societății și nivelul acesteia comparativ cu nivelul industriei, valoarea, tipul și ponderea în cifra de afaceri a tranzacțiilor cu entitățile afiliate, profilul contribuabilului și al grupului de entități, precum și informații primite prin canalele de schimb spontan de informații cu privire la elemente de risc în domeniul prețurilor de transfer.

Direcția Generală Coordonare Inspecție Fiscală din cadrul ANAF, împreună cu organele de inspecție fiscală teritoriale competente *definesc permanent criterii de risc specifice care sunt utilizate în activitatea de analiza de risc*. Astfel, în perioada aprilie 2018 - februarie 2019, au fost finalizate 7.927 inspecții fiscale care au avut ca și criteriu de selecție "Analiza de risc" și au fost stabilite debite suplimentare în valoare de 3.793 mil. lei.

Pentru **stimularea emiterii de bonuri fiscale**, ANAF a continuat desfășurarea *controalelor inopinate* pe linia dotării și utilizării aparatelor de marcat electronice fiscale în zone și domenii cu risc ridicat de neconformare. Astfel, în perioada 1 ianuarie 2018 – 28 februarie 2019, au fost sancționați 12.267 contribuabili, fiind aplicate 14.403 sancțiuni contravenționale (amenzi și confiscări) în valoarea de 68,3 mil. lei și măsuri de suspendare a activității pentru 563 contribuabili. În 2019 vor continua acțiunile de control pentru impulsivarea dotării operatorilor economici cu aparate de marcat cu jurnal electronic și a emiterii de bonuri fiscale.

Procesul de implementare a **aparatelor de marcat electronice fiscale dotate cu jurnal electronic conectate la sistemul informatic al ANAF** este în desfășurare; astfel, în perioada 1 iunie 2018 – 25 martie 2019, MFP a emis 91 autorizații de distribuție care permit operatorilor economici să comercializeze un anumit model de aparat de marcat cu jurnal electronic și **au fost instalate, la nivel național, 326.345 aparate de marcat**. Se estimează că este necesară înlocuirea unui număr de aproximativ 800.000 de aparate de marcat.

În semestrul I 2018 a demarat procesul de înregistrare a informațiilor privind aparatele de marcat electronice fiscale cu jurnal electronic, la 25 martie 2019 situația fiind următoarea: au fost declarate de distribuitori 496.870 aparate (produse, importate, achiziționate din SM UE), au fost emise certificate NUI pentru 404.485 aparate și **au fost instalate/fiscalizate 326.345 aparate de marcat electronice fiscale**. Ca urmare a intrării în vigoare a obligației prevăzute la art. III din HG nr 804/2017 privind transmiterea datelor fiscale generate de aparatele de marcat electronice fiscale (1 august 2018), ANAF a primit 1.016.382 declarații A4200.

¹³ pentru aprobarea OUG nr. 25/2018 privind modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru aprobarea unor măsuri fiscal-bugetare

În cursul anului 2018 au fost adoptate **măsuri care să permită operatorilor economici** care nu au reușit să se doteze cu noile aparate de marcat în termenele prevăzute de lege (din cauza întârzierilor în pregătirea prototipurilor de aparate de marcat), **să poată utiliza aparatele pe care le au în dotare sau chiar să poată cumpăra aparate vechi**. Astfel, prin OUG nr. 44/ 2018¹⁴, au fost acordate *termene de grație de 3 luni* în care nu se aplică sancțiunile pentru nedotarea operatorilor economici cu noile aparate (până la 1 septembrie 2018 pentru contribuabilii mari și mijlocii, respectiv 1 noiembrie 2018 pentru contribuabilii mici). Având în vedere faptul că unii dintre operatorii economici din categoria contribuabililor mari și mijlocii nu și-au putut îndeplini obligația de a se dota cu noile aparate de marcat *nici după expirarea termenelor de grație* (întrucât, la sfârșitul lunii august 2018, nu erau disponibile pe piață soluții fiscale dedicate), la inițiativa MFP, contravenția pentru nedotarea la termen cu noile aparate de marcat a fost adăugată în prevederile Legii prevenirii (HG nr. 33/2018¹⁵). Astfel, au fost create condițiile legale ca în această perioadă, ANAF să desfășoare, în raport cu această contravenție, doar acțiuni de tip preventiv stimulator și nu de sancționare de la prima abatere a operatorului economic și să aplice un tratament echitabil contribuabilului.

La nivelul lunii martie 2019, la nivelul majorității distribuitorilor autorizați și a unităților acreditate pentru comercializare existau stocuri de aparate de marcat; MFP a emis autorizații de distribuție pentru toate tipurile de aparate de marcat, inclusiv pentru cele destinate activităților economice în care sunt utilizate modele dedicate (taximetrie, mari retaileri, schimb valutar, comerț cu carburanți).

Pentru **accelerarea ritmului de implementare a aparatelor de marcat cu jurnal electronic**, pe toată durata acestui proces, organele fiscale vor desfășura **operațiuni sistematice de îndrumare, prevenție și control**.

De asemenea, în cursul anului 2018, MFP a dezvoltat un **sistem informatic pentru gestiunea registrului aparatelor de marcat electronice fiscale și a bonurilor fiscale/ rapoartelor Z** emise de către acestea; în prezent, declararea bonurilor fiscale emise de către casele de marcat se face lunar de către utilizatorii acestora. În plus, MFP a pus la dispoziția contribuabililor (producători / distribuitori / unități de service / utilizatori) programele de asistență necesare transmiterii informațiilor respective.

În contextul modificărilor importante aduse în 2017 sistemului de impozitare, în cursul anului 2018, la nivelul ANAF, a fost demarată elaborarea unui **studiu privind influența fiscală a trecerii contribuțiilor sociale de la angajatori la angajați**; studiul urmează să fie finalizat până la 1 iunie 2019.

Stabilitatea financiar-bancară

BNR a continuat să monitorizeze evoluțiile din sectorul financiar-bancar și să se implice în dezbaterile publice și parlamentare cu privire la proiecte legislative al căror obiect de reglementare se circumscrie domeniilor de competență și atribuțiilor băncii centrale. În acest context, în perioada 1 ianuarie 2018 – 15 martie 2019, BNR a furnizat **puncte de vedere, observații și propuneri referitoare la o serie de inițiative legislative**¹⁶.

În privința recent introdusei **taxe pe activele bancare**, în urma consultărilor cu mediul de afaceri, Guvernul a aprobat la 29 martie 2019, OUG nr. 19/2019 care modifică, printre altele, articolele referitoare la taxa pe activele bancare din OUG nr. 114/2018. Actul recent aprobat prevede un nou mecanism de stabilire a taxei pe active, instituțiile bancare exceptate de la aplicarea taxei, acordarea unor facilități de diminuare a taxei pe activele bancare.

¹⁴ privind unele măsuri referitoare la aplicarea unor dispoziții și prelungirea unui termen prevăzute de OUG nr. 28/1999 privind obligația operatorilor economici de a utiliza aparate de marcat electronice fiscale, precum și pentru completarea OUG nr. 64/2007 privind datoria publică

¹⁵ privind stabilirea contravențiilor care intră sub incidența Legii prevenirii nr. 270/2017, precum și a modelului planului de remediere

¹⁶ printre care: înființarea, organizarea și funcționarea Băncii de Dezvoltare a României; modificarea și completarea OG nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești; modificarea OUG nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori; modificarea OUG nr. 109/2011 privind guvernanța corporativă a întreprinderilor publice; aprobarea OUG nr. 82/2018 pentru completarea Legii nr. 96/2000 privind organizarea și funcționarea Băncii de Export-Import a României EximBank S.A.; modificarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite (vizează aplicarea prevederilor acestei legi inclusiv creditelor acordate prin programul "Prima casă"); proiectul de lege pentru aprobarea OUG nr. 114/2018 privind instituirea unor măsuri în domeniul investițiilor publice și a unor măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene, respectiv proiectul de OUG pentru modificarea OUG 114/2018.

Implicarea BNR în discuțiile privind proiectele legislative de mai sus, precum și în analiza proiectelor unor acte elaborate de instituțiile UE și în procesul de transpunere în legislația națională a unor directive europene s-a circumscris ideii de *promovare a unor soluții care să nu afecteze stabilitatea financiară și să nu genereze risc sistemic*.

Pentru implementarea la nivel național a măsurilor necesare **în vederea prevenirii sau diminuării riscurilor sistemice**, Comitetul Național pentru Supraveghere Macroprudențială (CNSM), înființat în baza Legii nr.12/2017 și format din reprezentanți ai BNR, ASF și ai Guvernului, emite recomandări și avertizări adresate BNR și ASF, în calitate de autorități naționale de supraveghere financiară sectorială. De asemenea, CNSM este împuternicit să emită recomandări adresate Guvernului, în scopul menținerii stabilității financiare. Astfel, în 2018, CNSM a emis recomandări privind amortizoarele de capital¹⁷ precum și alte recomandări adresate, după caz BNR, ASF sau Guvernului¹⁸.

În ceea ce privește **programul Prima Casă**, există semnale de temperare a creditării prin acest program în perioada următoare, în contextul aprobării unei *strategii de reducere graduală a garanțiilor acordate*; astfel, pentru anii 2019 și 2020 au fost alocate plafoane în valoare de câte 2 miliarde lei, iar pentru anul 2021 plafonul se va reduce la 1,5 miliarde lei, astfel încât să crească predictibilitatea creditelor ce pot fi acordate în cadrul programului. De asemenea, pentru creditele contractate pentru imobile cu destinația de locuința mai noi de 5 ani sau consolidate în ultimii 5 ani față de data acordării creditului, procentul de garantare de către stat se păstrează la nivelul de 50%, în timp ce pentru celelalte credite procentul de garantare de către stat este de 40%.

În ceea ce privește **creditele neperformante vândute de către bănci**, prin Legea nr. 72/2018¹⁹, a fost *modificat regimul fiscal al cesiunii de creanțe* în sensul limitării, la nivelul unui plafon de 30%, a pierderii nete reprezentând diferența dintre prețul de cesiune și valoarea creanței cesionate (față de prevederile anterioare din OG nr. 25/2017 potrivit cărora se limitau la un nivel de 30% cheltuielile reprezentând valoarea creanței înstrăinate).

În 2019, BNR va continua să monitorizeze evoluțiile din sectorul financiar-bancar și să se implice în dezbaterile referitoare la inițiativele legislative care ar putea submina securitate juridică și pune în pericol stabilitatea financiară. În acest context, BNR va furniza expertiza tehnică necesară pentru evaluarea impactului acestor inițiative legislative asupra sectorului financiar-bancar și va prezenta puncte de vedere, observații și propuneri, promovând soluții care să nu afecteze stabilitatea financiară și să nu genereze risc sistemic.

¹⁷ Recomandarea 3/2018, Recomandarea 5/2018 și Recomandarea 8/2018 privind amortizorul anticiclic de capital în România, Recomandarea CNSM nr. R/6/2018 privind amortizorul de capital pentru alte instituții de importanță sistemică din România, Recomandarea nr. R/7/2018 privind amortizorul de capital pentru riscul sistemic în România

¹⁸ Recomandarea nr. R/1/2018 referitoare la recalibrarea programului Prima Casă adresată Guvernului, Recomandarea nr. R/2/2018 referitoare la implementarea unor măsuri privind sănătatea financiară a companiilor adresată Guvernului, Recomandarea CNSM nr. R/4/2018 privind implementarea instrumentelor macroprudențiale pentru îndeplinirea obiectivelor intermediare cuprinse în Cadrul de ansamblu privind strategia politicii macroprudențiale a Comitetului Național pentru Supravegherea Macroprudențială adresată BNR, ASF și Guvernului

¹⁹ privind aprobarea OG nr. 25/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal

3.2. Administrația publică

Direcții de acțiune:

- ✓ **continuarea procesului de descentralizare**
- ✓ **planificarea strategică și prioritizarea politicilor guvernamentale**
- ✓ **consolidarea culturii transparenței și a guvernării participative**
- ✓ **stabilirea unui regim juridic-cadru unitar pentru administrația publică centrală și locală**
- ✓ **îmbunătățirea managementului resurselor umane**
- ✓ **profesionalizarea personalului din administrație**
- ✓ **mai buna reglementare**
- ✓ **dezvoltarea teritorială**
- ✓ **îmbunătățirea condițiilor privind locuirea**
- ✓ **creșterea capacității de absorbție a fondurilor europene**
- ✓ **îmbunătățirea soluțiilor de e-guvernare**
- ✓ **continuarea reformei sistemului de achiziții publice**
- ✓ **prevenirea-educția-combaterea și reducerea corupției la toate nivelurile administrației**

Continuarea procesului de descentralizare reprezintă o prioritate de acțiune a guvernului în perioada 2019-2020, demersurile în acest sens fiind circumscrise obiectivelor stabilite prin *Strategia Generală de Descentralizare*. Astfel, în anii următori vor continua să fie puse în aplicare măsurile prevăzute în planul de acțiuni aferent strategiei, cu elaborarea de rapoarte de monitorizare privind implementarea acestora la sfârșitul trim. II/2019 și al trim. IV/2020.

Pentru consolidarea capacității administrației publice de a furniza servicii publice diversificate și de calitate cetățenilor, se are în vedere finalizarea și înaintarea spre aprobare, în trim. II/2019, a proiectului *HG pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii-cadru a descentralizării nr. 195/2006, aprobate prin HG nr. 139/2008*. Acest proiect de act normativ, aflat în proces de transparență decizională vizează, printre altele:

- metodologia de elaborare de către autoritățile administrației publice centrale a standardelor de calitate și de cost pentru serviciile publice descentralizate;
- metodologia de monitorizare și evaluare periodică, de către MDRAP, a capacității administrative a unităților administrativ-teritoriale;
- sistemul de monitorizare și evaluare a standardelor de calitate și, după caz, de cost, în furnizarea serviciilor publice descentralizate, precum și de evaluare a capacității administrative a unităților administrativ-teritoriale, pe baza platformei informatice *Serviciile administrației locale pentru tine*.

Memorandumul cu tema *Continuarea procesului de descentralizare* se află în circuitul de avizare interministerială, urmând să fie definitivat și înaintat spre aprobare până la sfârșitul lunii iunie 2019. Documentul vizează, în principal, actualizarea calendarului pentru aprobarea de către ministere a analizelor de impact privind oportunitatea descentralizării, pentru elaborarea proiectelor de legi sectoriale de descentralizare, respectiv pentru finalizarea propunerilor de standarde de calitate și de cost pentru serviciile publice descentralizate elaborate în cadrul proiectului *Consolidarea cadrului pentru creșterea calității serviciilor publice și pentru sprijinirea dezvoltării la nivel local*²⁰.

În anul 2018, toate ministerele implicate în procesul de descentralizare²¹ au elaborat inventarul actualizat al bunurilor supuse transferului. Referitor la analizele de impact privind oportunitatea descentralizării

²⁰ Cod SIPOCA 9; proiect co-finanțat din FSE, prin POCA, demarat în anul 2016; durată de implementare: 39 luni; beneficiar: MDRAP

²¹ MADR, MCIN, Ministerul Turismului, MM, MAP, MS, MEN și MTS

competențelor, acestea au fost finalizate de către trei dintre ministerele implicate în proces: MTS, Ministerul Turismului și MAP. Sunt în analiză/avizare documentele elaborate de MEN, MS, MCIN, MADR și MM, în timp ce analizele de impact elaborate de MTS, Ministerul Turismului și MAP au fost avizate de MDRAP și MFP și aprobate de guvern, prin memorandum²². MTS și Ministerul Turismului au demarat proiecte de legi sectoriale de descentralizare pentru domeniile din responsabilitate. MAP nu a inițiat un astfel de proiect, având în vedere că, potrivit memorandumului care însoțește analiza de impact, nu se descentralizează competențe pentru domeniul apelor și pădurilor.

Elaborarea de **propuneri de standarde aferente serviciilor publice descentralizate** - standarde de calitate și, după caz, de cost - se află în curs de finalizare (termen estimat: trim. I/2019). Prin proiectul *Consolidarea cadrului pentru creșterea calității serviciilor publice și pentru sprijinirea dezvoltării la nivel local*, în anul 2018 au fost elaborate propuneri de standarde de calitate și, după caz, de cost pentru următoarele domenii de servicii publice descentralizate: servicii comunitare de utilități publice; ordine, siguranță publică și evidența persoanelor; asistență socială; cultură, tineret și sport; administrarea domeniului public și privat al UAT, iar în anul 2017, pentru domeniile sănătate și educație. Promovarea propunerilor prin proiecte de hotărâri ale guvernului inițiate de ministerele de resort este preconizată pentru trim. IV/2019.

Unul dintre obiectivele majore ale reformei administrației publice vizează îmbunătățirea calității actului guvernamental și a managementului politicilor publice, în special prin întărirea rolului SGG în procesul de coordonare a politicilor. Astfel, **planificarea strategică și prioritizarea politicilor guvernamentale** se mențin în atenția autorităților, ca direcții de acțiune menite să conducă la consolidarea capacității instituționale a executivului de formulare a politicilor, comunicare, coordonare interministerială, respectiv la o transparență mai mare în actul de guvernare. În acest sens, continuă inițiativele și proiectele (finanțate inclusiv din fonduri europene) destinate *implementării Planului Anual de Lucru al Guvernului (PALG), creșterii transparenței, eticii și integrității, extinderii sistemului de planificare strategică*.

Din perspectiva PALG, instrument de natură să asigure un cadru decizional strategic și predictibil, raportul de evaluare a implementării sale în anul 2018 indică o îmbunătățire în ceea ce privește respectarea planificării asumate de instituții, în proporție de aproximativ 30 %. La începutul acestui an, prioritățile pentru semestrul I/2019 referitoare la politicile publice și actele normative cu impact semnificativ au fost incluse în PALG 2019, având la bază contribuțiile instituțiilor centrale cu rol de reglementare. Pe 5 martie a.c., au fost prezentate guvernului, odată cu planul, o metodologie și un ghid de punere în aplicare a acestui instrument²³, ca rezultate ale proiectului *Operaționalizarea unui sistem de management pentru implementarea PALG*²⁴. La fel ca în anii anteriori, planul constituie baza Programului Legislativ pentru anul în curs, actualizarea sa cu prioritățile aferente semestrului II/2019 fiind prevăzută în luna iulie a.c. În calitate de coordonator al procesului de elaborare și monitorizare a PALG, SGG va prezenta guvernului, periodic, informări asupra stadiului implementării.

În cadrul proiectului *Extinderea sistemului de planificare strategică la nivelul ministerelor de resort*²⁵, au fost actualizate cele 13 planuri strategice instituționale (PSI), pentru perioada 2018-2021. Raportul privind situația punerii în aplicare a PSI este în curs de realizare. Revizuirea și aprobarea proiectului de HG privind metodologia de planificare strategică au fost amânate pentru trim. IV/2019, ca urmare a prelungirii procesului de consultare cu celelalte ministere. Se estimează că activitățile aferente acestui proiect vor avea un impact pozitiv asupra consolidării componentei de monitorizare pe baza indicatorilor de performanță, în vederea îmbunătățirii procesului decizional și creșterii calității cheltuielilor publice. În luna decembrie 2018, a fost depusă cererea de finanțare pentru continuarea proiectului, astfel încât sistemul de planificare strategică să fie aplicat la nivelul tuturor ministerelor.

Pe de altă parte, în luna februarie 2019, SGG a finalizat proiectul privind *Strategy Unit*, finanțat prin POCA și derulat împreună cu BM. Stabilirea unui cadru metodologic unitar pentru elaborarea documentelor strategice sectoriale/inter-sectoriale, efectuarea unui inventar al strategiilor în vigoare, crearea unei aplicații IT pentru monitorizarea implementării documentelor strategice se numără printre

²² Pentru domeniile *tineret și sport* și *turism* în ședința din 2 august 2018, iar pentru *ape și păduri* în cea din 9 noiembrie 2018

²³ *NOTĂ privind Planul Anual de Lucru al Guvernului – 2019; Memorandum privind aprobarea Metodologiei și Ghidului de implementare a Planului Anual de Lucru al Guvernului la nivelul administrației publice centrale.*

²⁴ Cod SIPOCA 26 (proiect încheiat la 28 martie 2019).

²⁵ Co-finanțat din FSE, prin POCA (durată de implementare: 2016-2019). Ministere vizate: MAI, MADR, MDRAP, MEN, MEC, MMACA, MM, MAP, MFP, MCI, MMJS, MS și MT (inclusiv instituțiile subordonate acestora).

rezultatele proiectului. Începând cu anul 2019, se va pune accent pe *consolidarea funcției de management strategic la nivelul SGG*, scop în care a fost propus un nou proiect, aflat în faza de evaluare la AM POCA.

Îndeplinirea obiectivului de **consolidare a culturii transparenței și a guvernării participative** este urmărită, de asemenea, la nivelul guvernului, spre a asigura un larg acces la informații de interes public și a armoniza procesul de consultare în vederea transparenței decizionale. În acest context, SGG și MAI (în calitate de partener) implementează, începând cu luna iulie 2018, proiectul *Guvernare transparentă, deschisă și participativă—standardizare, armonizare, dialog îmbunătățit*²⁶ (grup țintă: autoritățile publice centrale și locale, societatea civilă). Astfel, printre activitățile îndeplinite în intervalul trim. III/2018 – I/2019, se regăsesc: evaluare națională tip diagnoză privind practicarea transparenței în executivul central și local, inventar al practicilor limitative și neuniforme în aplicarea legii transparenței decizionale și a celei care reglementează liberul acces la informațiile de interes public, grupuri de lucru tematice pentru identificarea problemelor și sistematizare, procedură privind afișarea din oficiu a informațiilor de interes public, în format standardizat, deschis și de îmbunătățire a procesului de consultare publică în faza de transparență decizională. Termenul estimat pentru îndeplinirea măsurii este trim. IV/2019.

Creșterea calității și transparenței procesului decizional este avută în vedere și **din perspectiva administrației publice locale**. Guvernarea deschisă, obiectiv ce derivă din calitatea României de stat membru UE, oferă cetățenilor posibilitatea de a avea acces mai mare la informații și îi încurajează să participe la luarea deciziilor. Datele deschise reprezintă o componentă importantă a *Parteneriatului pentru o Guvernare Deschisă*²⁷ (PGD), puse la dispoziția cetățenilor de către autoritățile publice, putând fi utilizate în mod liber. În acest context, în cadrul acțiunii *creșterea gradului de implicare a UAT-urilor în procesul de implementare a principiilor PGD, precum și a cetățenilor în procesul decizional al autorităților administrației locale*, în 2018 a fost diseminat setul de recomandări privind PGD la nivel local și elaborat planul de măsuri PGD 2019-2020 pentru administrația locală (aprobat de guvern în luna noiembrie 2018, prin memorandum). În plus, în anul 2019, vor fi organizate opt sesiuni de informare la nivel regional, dedicate autorităților administrației locale, ONG-urilor, mediului academic.

De asemenea, autoritățile române continuă eforturile pentru **stabilirea unui regim juridic-cadru unitar, clar și coerent, atât pentru administrația publică centrală, cât și locală**. Este avută în vedere *elaborarea Codului de Procedură Administrativă*, prin intermediul proiectului *Instrumente de sistematizare a legislației, de monitorizare și de evaluare în administrația publică* (termen preconizat: trim. IV/2020). În 2018, a fost contractată finanțarea necesară proiectului și actualizată componența grupului de lucru pentru elaborarea Codului, etapa privind achizițiile publice de servicii care să susțină realizarea acestui instrument juridic fiind în curs de îndeplinire. Totodată, sunt în curs etapele legate de elaborarea unei prime forme a analizei comparative privind doctrina și experiența în materia dreptului administrativ și a procedurii administrative din România și alte state europene, respectiv identificarea domeniilor de politică publică/servicii publice pentru care vor fi analizate principalele acte și contracte administrative din cadrul analizei. Un astfel de Cod va contribui la sistematizarea soluțiilor legale disparate din legislația actuală, precum și la reglementarea unor situații juridice noi, semnalate de practica administrativă.

Prin proiectul dedicat instrumentelor de sistematizare a legislației, monitorizare și evaluare în administrația publică este pusă în practică, de asemenea, acțiunea referitoare la *elaborarea unei metodologii de evaluare a impactului implementării sistemelor și instrumentelor de management al calității în administrația publică*. Derularea achizițiilor publice de servicii pentru pregătirea acestei metodologii este în curs de realizare.

Proiectul *Codului finanțelor publice locale*²⁸, care vizează sistematizarea, concentrarea și asanarea normelor juridice specifice acestui domeniu, a fost finalizat în luna februarie 2018, urmând să parcurgă procesul de transparență decizională și să fie supus aprobării guvernului până la sfârșitul anului 2019.

Legea nr. 328/2018 pentru modificarea și completarea Legii serviciilor de transport public local nr. 92/2017 a fost adoptată și publicată în Monitorul Oficial²⁹.

²⁶ Cod SIPOCA 35. Livrabilele proiectului pot fi accesate pe site-ul SGG: <https://sgg.gov.ro/new/guvernare-transparenta-deschisa-si-participativa-standardizare-armonizare-dialog-imbunatatit-cod-sipoca-35/>

²⁷ Acord internațional prin care guvernele statelor se angajează să promoveze transparența, să combată corupția, să utilizeze tehnologii noi (<http://www.mdrap.ro/comunicare/-9443>)

²⁸ *Tezele prealabile ale Codului finanțelor publice locale* au fost aprobate prin HG nr. 285/27 aprilie 2017.

Îmbunătățirea managementului resurselor umane rămâne în atenția autorităților naționale, ca direcție de acțiune menită să asigure o gestiune coerentă a carierei, cu efecte benefice atât pentru instituțiile publice, din perspectiva eficientizării cheltuielilor de personal, cât și pentru funcționari, din punct de vedere al motivării și stabilității în funcție³⁰. Astfel, ANFP continuă acțiunile stabilite în PNR 2018, axându-se, între altele, pe *monitorizarea respectării normelor de conduită de către funcționarii publici și a implementării procedurilor disciplinare*³¹, *evaluarea nevoilor și cerințelor de formare pentru autoritățile și instituțiile publice din administrația centrală și locală*. În anul 2018, ANFP a centralizat 224 planuri anuale de perfecționare profesională a funcționarilor publici, fiind vizate domenii precum *management și comunicare*, respectiv *transparență decizională* (40% din opțiunile de perfecționare ale funcționarilor), *gestionarea fondurilor europene* (12%), *politici și afaceri europene* (12%), *drept și legislație comunitară* (11%), TIC (7%) etc. Raportul privind perfecționarea profesională a funcționarilor publici pe anul 2018 a fost elaborat și postat pe site-ul ANFP în trim. IV/2018.

Inițiativele legate de *stabilirea cadrului normativ primar pentru crearea sistemului electronic național de evidență a ocupării în administrație, reevaluarea modalității de recrutare a funcționarilor publici (concurs național), revizuirea și completarea cadrului normativ privind consilierul de etică, completarea dispozițiilor legale referitoare la delimitarea/stabilirea rolului ANFP* depind direct de forma cadrului normativ primar de reglementare cuprins în *Codul Administrativ* și de momentul intrării sale în vigoare³². Implementarea unor asemenea măsuri prezintă relevanță pentru reforma sistemului de administrație în general, contribuind la asigurarea unui cadru instituțional și de reglementare a resurselor umane stabil, cuprinzător și coerent.

În vederea implementării unor politici publice predictibile și sustenabile, care să identifice soluții pentru o gestiune standardizată a diferitelor categorii de resurse umane, dar și pentru a limita abordarea discreționară a proceselor decizionale, SGG derulează proiectul *Dezvoltarea unui sistem de management unitar al resurselor umane din administrația publică*³³. În trim. IV/2018, a fost elaborată o a doua variantă a analizei funcționale a ANFP și a reglementărilor din domeniul politicilor de resurse umane, agreată, în cea mai mare parte, de partenerii din cadrul proiectului. Următoarele etape prevăd: consultarea instituțiilor relevante și a universităților de profil, prezentarea și aprobarea analizei funcționale la nivelul CNCISCAP³⁴. Referitor la *Consiliul național pentru dezvoltarea resurselor umane*, în luna februarie 2019, în cadrul unui seminar³⁵ (organizat de SGG) cu reprezentanți ai administrației publice din România, Comisiei Europene, societății civile, experți OCDE și ai BM, au fost identificați factori de succes privind funcționarea unor structuri similare, pe baza experienței internaționale și au fost discutate opțiuni posibile de operaționalizare a acestuia.

Direcțiile strategice ale guvernului de eficientizare a administrației publice prin **profesionalizarea personalului din administrația centrală și locală** continuă să fie puse în practică de către INA, prin stabilirea unui portofoliu de programe de perfecționare profesională/formare specializată destinate diverselor categorii de funcții din administrație și altor persoane interesate, înalților funcționari publici, secretarilor de unități administrativ-teritoriale, aleșilor locali etc. Atribuțiile de avizare anuală a grilelor de programe, regulamentelor de organizare, a tematicii specifice revin *Consiliului de coordonare*, constituit în luna aprilie 2018, prin Decizia Prim-ministrului³⁶.

În anul 2018, împreună cu Centrele Teritoriale, INA a organizat 84 programe de perfecționare (peste 1.200 participanți), care au abordat o arie largă de domenii (ex. *elaborarea reglementărilor, resurse umane, managementul serviciilor sociale, achiziții publice, reprezentare instituțională, management strategic, urbanism, etică și integritate etc.*). În intervalul ianuarie-februarie 2019, a fost transmis instituțiilor publice chestionarul anual privind nevoile de formare din administrația centrală și locală.

²⁹ Partea I, nr. 1106/28.12.2018

³⁰ http://www.dpfbld.mdrap.ro/documents/strategia_administratiei_publice/Strategia_pentru_consolidarea_administratiei_publice_2014-2020.pdf

³¹ Raportul pe această tematică, aferent semestrului I/ 2018, a fost elaborat și publicat pe site-ul ANFP în octombrie 2018.

³² În 2018, proiectul *Legii privind Codul Administrativ al României* a fost declarat neconstituțional în integralitatea sa. Decizia CCR privind excepția de neconstituționalitate a acestei legi a fost publicată în MO Partea I nr. 190/11.03.2019.

³³ Durată: 2017-2019; proiect co-finanțat din FSE, prin POCA (asistență tehnică: BM); beneficiar: SGG; parteneri: ANFP și MMJS

³⁴ Comitetul național pentru coordonarea implementării Strategiei pentru consolidarea administrației publice 2014-2020

³⁵ *Crearea unei structuri eficiente de coordonare interinstituțională și de consiliere în domeniul resurselor umane în administrația publică în România*

³⁶ Nr. 185/24 aprilie 2018, modificată prin Decizia Prim-ministrului nr. 258/10 septembrie 2018

Astfel, în luna februarie a.c., a fost avizată³⁷ și aprobată grila cu programele de perfecționare profesională pentru anul 2019 și elaborată oferta în acest sens.

De asemenea, în anul 2018, INA a organizat *Programul de formare specializată pentru ocuparea unei funcții publice corespunzătoare categoriei înalților funcționari* (opt module, cu 100 de participanți), acesta urmând să fie organizat și în anul 2019³⁸ (concurs național de admitere: 11 martie - 1 aprilie).

Printre obiectivele urmărite de INA, în acord cu *Strategia privind formarea profesională pentru administrația publică 2016-2020*, este și cel referitor la desfășurarea de programe de leadership pentru factorii decizionali (demnitari și aleși locali) și conducerea executivă a autorităților, instituțiilor și serviciilor publice. În luna iunie 2018, a demarat primul Program de formare aplicată *Academia de Leadership (LAP)*, co-finanțat de Consiliul Europei, în cadrul căruia au fost organizate trei *module de formare*³⁹, cu participarea a 14 primari de municipii, oraș și comune. În luna ianuarie 2019, Consiliul Europei și-a exprimat acordul privind includerea LAP în oferta de programe a INA.

În domeniul **mai bune reglementări** vor fi continuate demersurile în vederea sistematizării și unificării legislației. În ceea ce privește operaționalizarea mecanismului de control al calității reglementărilor, se preconizează elaborarea, până în trim. II/2020, a unei analize care să recomande opțiuni clare pentru configurarea și operaționalizarea mecanismului de control al calității reglementărilor. De asemenea, este avută în vedere organizarea, până la sfârșitul anului 2020, a unor sesiuni de instruire în domeniul evaluării preliminare a impactului (inclusiv al cuantificării acestuia). Cele două acțiuni sus-menționate urmează să se desfășoare în cadrul unui proiect, pentru care a fost depusă cerere de finanțare la AM POCA.

Activitățile aferente⁴⁰ proiectului *Dezvoltarea capacității administrației publice centrale de a realiza studii de impact*⁴¹ au fost încheiate în trim. IV/2018⁴². Studiile de impact privind *contorizarea inteligentă* (ANRE) și *rezidențiatul în medicina de urgență* (MAI/DSU⁴³) au fost finalizate în trim. II/2018, iar evenimentele de conștientizare a palierului decizional cu privire la importanța RIA⁴⁴ au avut loc la sfârșitul lunii octombrie 2018.

În privința proiectului *Zero birocrație*, care vizează operaționalizarea prin intermediul unei interfețe unice a serviciilor publice digitalizate identificate a avea un grad mare de încărcare birocratică și integrarea acestor servicii cu alte instrumente similare (serviciile aferente evenimentelor de viață, *cloud* guvernamental etc.), au fost întreprinse demersuri în vederea contractării asistenței tehnice.

La 16 aprilie 2018, a fost contractată finanțarea proiectului *Instrumente de sistematizare a legislației, de monitorizare și de evaluare în administrația publică*⁴⁵, prin care urmează să fie create mecanismele aferente *Planului integrat de simplificare a procedurilor administrative* aplicabile cetățenilor: mecanismul de monitorizare și cel de evaluare a impactului. Au fost întreprinse demersuri⁴⁶ pentru inițierea procedurilor de achiziții publice necesare derulării corespunzătoare a activităților proiectului.

Aplicarea primului mecanism menționat, precum și elaborarea raportului de monitorizare au ca termen estimat trim. IV/2019. Referitor la mecanismul de evaluare, metodologia de colectare și interpretare a datelor, particularizată pe măsurile din plan, urmează să fie elaborată până în trim. III/2020.

În ceea ce privește **dezvoltarea teritorială și locuirea**, proiectul de lege pentru aprobarea *Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României (SDTR)* este în curs de aprobare în cadrul Camerei Deputaților (Cameră decizională). Inițierea procesului de aprobare a proiectelor de HG⁴⁷ necesare implementării

³⁷ Hotărârea Consiliului de coordonare nr. 6/18 februarie 2019

³⁸ Regulament avizat prin Hotărârea Consiliului de coordonare nr. 1/18.02.2019

³⁹ Sibiu, Timișoara, București; septembrie - noiembrie 2018

⁴⁰ Elaborare studii de impact, organizare cursuri de formare și formare de formatori în acest domeniu, organizare evenimente

⁴¹ Cod SIPOCA 25

⁴² Inclusiv raportul de evaluare a implementării proiectului

⁴³ Departamentul pentru Situații de Urgență

⁴⁴ *Regulatory Impact Analysis/Assessment*

⁴⁵ Cod SIPOCA 59, proiect co-finanțat din FSE, prin POCA; durată: aprilie 2018 - octombrie 2020; beneficiar: MDRAP

⁴⁶ Caietul de sarcini a fost postat în SICAP la 1 februarie 2019, iar deschiderea ofertelor a avut loc la 18 martie 2019.

⁴⁷ Proiectele HG pentru adoptarea metodologiei de identificare și evaluare a peisajelor, metodologiei de identificare a așezărilor informale și metodologiei de calcul și aplicare a indexului de dezvoltare teritorială; proiectul HG pentru aprobarea procedurii de evaluare a impactului teritorial al strategiilor, programelor și politicilor în profil teritorial elaborate de către autoritățile administrației publice centrale; proiectul HG pentru aprobarea Planului de implementare a SDTR

SDTR și a proiectului de lege privind dezvoltarea zonelor metropolitane va fi posibilă numai după promovarea proiectului legii pentru aprobarea SDTR.

În vederea elaborării proiectului de *politică publică urbană*, a fost depusă o aplicație la AM POCA pentru obținerea finanțării necesare. Politica publică pentru zonele urbane constituie o prioritate în vederea atingerii obiectivelor de dezvoltare ale Noii Agende Urbane asumate de România. Rolul său nu este acela de a înlocui politicile urbane locale, ci de a le completa, creând cadrul necesar pentru o dezvoltare urbană sustenabilă. Domeniile acoperite de politica urbană sunt cel social, economic, infrastructura, mediul și guvernanta teritorială. Totodată, politica urbană va include o analiză a situației existente, va stabili diagnosticul și va trasa direcțiile de acțiune, va elabora propuneri și recomandări de dezvoltare a cadrului de reglementare, finanțare și de politici de la nivel național și local.

Având în vedere Decretele Președintelui României nr. 5 din 3 ianuarie 2019, nr. 46 din 7 ianuarie 2019 și nr. 121 din 21 februarie 2019, procedurile interne în cadrul MDRAP vor fi reluate în cazul proiectului de lege *privind revizuirea Planului de Amenajare a Teritoriului Național, secțiunea a IV-a Rețeaua de localități*, precum și al proiectului *Strategiei Naționale a Locuirii*. Proiectul *Legii locuinței* va fi inițiat ulterior aprobării *Strategiei Naționale a Locuirii* (termen preconizat: trim. IV/2019).

În vederea **creșterii capacității de absorbție a fondurilor europene structurale și de investiții și pentru îmbunătățirea administrării acestora**, se află în curs de implementare măsuri ce vizează monitorizarea punerii în aplicare a programelor operaționale finanțate din FESI 2014-2020, îndeplinirea tuturor condiționalităților ex-ante, asigurarea transparenței în implementarea programelor și proiectelor europene, sprijinirea beneficiarilor de proiecte, operaționalizarea centrului de informare privind FESI și a rețelei sale teritoriale, precum și sprijinirea IMM-urilor prin utilizarea instrumentelor financiare și teritoriale.

În contextul monitorizării implementării programelor FESI 2014-2020, până la data de 15 martie 2019, au fost lansate 270 apeluri de proiecte, bugetul total pentru apelurile lansate fiind de aproximativ 25 mld. euro, ceea ce reprezintă peste 90% din alocarea totală disponibilă pentru implementarea programelor care finanțează politica de coeziune (POC, POCU, POIM, POR, POCA și POAT) și FEAD (POAD). De asemenea, au fost contractate 5.998 proiecte în valoare totală de aproximativ 21,2 mld. euro, rata de absorbție a României fiind de 28%, aproape de media existentă la nivelul UE de 29%.

În ceea ce privește îndeplinirea condiționalităților ex-ante, din cele 36 condiționalități⁴⁸ asumate de România în *Acordul de Parteneriat*, 34 au fost îndeplinite, pentru cea aferentă *domeniului administrație publică* fiind așteptată scrisoarea de confirmare din partea oficialilor europeni referitoare la îndeplinirea acesteia. În cazul condiționalității privind *sectorul deșeuri*, în ședința guvernului din 5 septembrie 2018 a fost aprobat Memorandumul cu tema: *Măsuri pentru îndeplinirea condiționalității ex-ante 6.2 privind sectorul deșeurilor și evitarea suspendării plăților intermediare aferente sectorului deșeuri din Programul Operațional Infrastructură Mare*, iar la finalul anului 2018 au avut loc două reuniuni ale *Comitetului național pentru deșeuri*, fiind elaborat Regulamentul de organizare și funcționare al acestui organism și *Planul de acțiuni aferent Planului Național de Gestionare a Deșeurilor*.

Pentru asigurarea unei transparențe totale în implementarea programelor și proiectelor europene, pe paginile de internet ale instituțiilor care gestionează fonduri europene sunt disponibile informații relevante privind stadiul implementării FESI 2014-2020, iar până la 15 martie 2019 au fost publicate 273 ghiduri ale solicitantului (atât finale, cât și în consultare publică).

De asemenea, a continuat sprijinirea beneficiarilor de proiecte finanțate din fonduri europene prin instruirea a 686 persoane în cadrul unui proiect POAT, sesiunile de formare abordând tematici precum elaborarea cererilor de finanțare, noul pachet legislativ privind achizițiile publice, dar și prevenirea neregulilor și a fraudei. La nivel național, în cadrul a opt sesiuni de formare dedicate beneficiarilor și potențialilor beneficiari POIM au fost instruite 425 persoane cu privire la managementul contractelor de lucrări, evaluarea impactului asupra mediului, analiza cost-beneficiu și studiul de trafic.

În cadrul Direcției de Comunicare din MFE funcționează *Serviciul Comunicare Instrumente Structurale*, care gestionează proiectul *Centrul Național de Informare pentru FESI 2014-2020*, acest centru urmând să fie completat cu puncte de informare localizate în teritoriu care vor fi responsabile de informarea la nivel regional și vor îndeplini funcția de ghișeu unic finanțări pentru IMM-uri (*one-stop-shop*).

⁴⁸ 7 condiționalități generale și 29 tematice

Modalitatea de operaționalizare a centrului național de informare pentru FESI și a rețelei sale teritoriale se află în analiză, la nivel decizional.

Pentru sprijinirea IMM-urilor prin utilizarea instrumentelor financiare și a celor teritoriale s-au semnat în cazul POIIMM/Axa POR acorduri operaționale cu opt intermediari financiari, selectați pentru a implementa acest PO, iar până la sfârșitul lunii octombrie 2018, intermediarii financiari au acordat împrumuturi către 1.359 IMM-uri. În cazul *Fondului de Fonduri Regional* (instrument de capital de risc - equity fund) au fost semnate acorduri operaționale cu doi intermediari financiari (*Morphosis* și *Black Sea Fund* în decembrie 2018), selectați pentru a implementa acest instrument financiar. Începând cu anul 2019, cei doi intermediari financiari vor începe investițiile în IMM-uri, ținta POR fiind sprijinirea a 20 de IMM-uri.

În scopul creșterii capacității de absorbție a fondurilor europene se va urmări lansarea/accelerarea apelurilor de proiecte dedicate în special investițiilor sociale (pentru anul 2019 fiind estimată lansarea a 36 de apeluri în valoare de peste 1,3 mld. euro), dar și investițiilor care vizează conectivitatea (din data de 6 septembrie 2018 fiind deschis apelul aferent Acțiunii 2.3.1 *Consolidarea și asigurarea interoperabilității sistemelor informatice dedicate serviciilor de e-guvernare tip 2.0 centrate pe evenimente din viața cetățenilor și întreprinderilor, dezvoltarea cloud computing guvernamental și a comunicării media sociale, a Open Data și Big Data* din cadrul POC). De asemenea, vor continua măsurile referitoare la publicarea ghidurilor pentru beneficiari și instruirea acestora, sprijinirea IMM-urilor prin utilizarea instrumentelor financiare și a celor teritoriale în vederea accelerării implementării programelor operaționale finanțate din FESI 2014-2020 și asigurării unei transparențe totale a implementării programelor și proiectelor europene. În plus, va fi acordată asistență pentru creșterea capacității administrative a beneficiarilor în privința pregătirii proiectelor mari de investiții, prin organizarea de sesiuni de instruire pe teme orizontale și specifice prin acordul ASATIP⁴⁹ cu BEI, până la data de 30 iunie 2019 fiind prevăzute 870 zile de instruire a beneficiarilor POIM, cu un buget de 86.347 mii euro.

Pentru **eficientizarea exploatării soluțiilor de e-guvernare**, se are în vedere consolidarea capacității instituționale a autorităților publice prin dezvoltarea instrumentelor de e-guvernare pentru cetățeni și mediul de afaceri, inclusiv prin asigurarea unei viziuni privind direcțiile de acțiune din domeniul e-guvernării. În acest sens, se implementează, de către MCSI, în parteneriat cu SGG, proiectul *Stabilirea cadrului de dezvoltare a instrumentelor de e-guvernare (EGOV)*⁵⁰, având ca termen de finalizare semestrul II/2020. Proiectul, finanțat din FSE⁵¹, prin POCA, vizează: i) reducerea fragmentării și gruparea serviciilor publice electronice sub forma conceptului de evenimente de viață, conform obiectivelor stabilite în *Agenda Digitală pentru România*; ii) asigurarea cadrului legislativ, instituțional, procedural și operațional pentru utilizarea instrumentelor de e-guvernare. În luna februarie 2018, a fost semnat contractul de achiziție a serviciilor de consultanță pentru elaborarea de studii, analize, evaluări și formare în domeniul e-guvernării.

În vederea îndeplinirii obiectivelor proiectului, până la finele lunii februarie 2019, au fost elaborate următoarele documente (au fost depuse livrabilele): Raport de analiză a actelor normative; Analiza cadrului operațional, procedural și informațional (infrastructura IT) care susține serviciile publice electronice; Studiu cu privire la clarificarea rolurilor, atribuțiilor și responsabilităților la nivelul administrației publice din domeniul sistemului informațional asociat evenimentelor de viață din perspectiva eventualelor suprapuneri de roluri și atribuții între instituții; Studiu al situației existente referitor la domeniul specific al e-guvernării care va viza instituții, legislație, procese, instrumente de lucru, proceduri și care va fi folosit ca fundamentare pentru activitățile viitoare pentru serviciile publice electronice. De asemenea, au fost identificate necesitățile de dezvoltare din punct de vedere legislativ, operațional, procedural, informațional și al capacității umane prin trecerea în revistă a modelelor internaționale de bună practică în ceea ce privește cadrul și procedurile specifice instituțiilor responsabile pentru evenimentele de viață identificate.

Îmbunătățirea transparenței și eficienței achizițiilor publice a rămas un obiectiv prioritar al autorităților române, în anul 2018 fiind întreprinse mai multe demersuri în acest sens (ca de ex.

⁴⁹ Acord de servicii de asistență tehnică pentru implementarea proiectelor

⁵⁰ Cod SIPOCA 20

⁵¹ Bugetul alocat este de aproximativ 19 mil. lei

modificarea cadrului legislativ în vederea perfecționării și flexibilizării sistemului de achiziții publice sau implementarea unor noi facilități tehnice ale SEAP⁵²).

Măsurile pentru *consolidarea capacității administrative a autorităților contractante, cu accent pe profesionalizare* au continuat să fie implementate pe parcursul anului trecut. Astfel, în trim. IV/2018 a fost finalizată cea de-a treia etapă⁵³ de dezvoltare a *ghidului operațional interactiv on-line* cu documentații de atribuire standard (lucrări, bunuri, servicii), bune practici, îndrumări metodologice. Etapa a patra a acestuia este prevăzută să se încheie în trim. III/2019, cu un trimestru mai târziu față de termenul stabilit, dată fiind necesitatea actualizării implementării subactivităților din etapa a 4-a, ca urmare a modificărilor legislative intervenite în această perioadă. Prin urmare, s-a luat decizia de prelungire a Acordului de asistență tehnică cu BM prin încheierea unui Act adițional, astfel încât durata de implementare a acestuia să fie corelată cu durata de implementare a proiectului *Creșterea capacității administrative a ANAP și a instituțiilor publice responsabile pentru implementarea Strategiei naționale în domeniul achiziții publice* (Cod SIPOCA 45).

Planul privind profesionalizarea în domeniul achizițiilor publice a fost elaborat de ANAP și supus unui proces de preconsultare cu instituțiile și entitățile interesate. Ulterior, acesta a fost trimis spre avizare către MFP, pentru a fi aprobat de guvern fiind necesară modificarea *OUG nr.13/2015 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Achiziții Publice*. Se estimează că planul va fi supus aprobării guvernului în trim. III/2019.

Acțiuni pentru profesionalizarea persoanelor responsabile cu derularea achizițiilor publice urmează să fie implementate, până în anul 2023, prin intermediul unui nou proiect, cu titlul *Sprijin în implementarea Strategiei Naționale în domeniul Achizițiilor Publice (SNAP) prin consolidarea capacității administrative a ANAP și a autorităților contractante*, a cărui finanțare va fi asigurată prin AM POCA. În ansamblu, proiectul vizează creșterea transparenței și responsabilității sistemului de achiziții publice, respectiv aplicarea unitară a normelor și procedurilor de achiziții publice. Cererea de finanțare, depusă în luna decembrie 2018, se află în etapa de evaluare tehnică și financiară.

În scopul eficientizării utilizării fondurilor publice și al diseminării importanței și beneficiilor instituirii UCA⁵⁴ locale, se preconizează⁵⁵ înființarea prin proiectul sus-menționat, a minim două unități pilot de achiziții centralizate la nivel local. În vederea realizării acestui obiectiv va fi elaborat un plan de acțiune și de comunicare pentru încurajarea colaborării între părțile interesate de la nivel local și va fi efectuat un studiu la nivel județean.

Cadrul normativ pentru înființarea⁵⁶ și operaționalizarea⁵⁷ Oficiului Național pentru Achiziții Centralizate (ONAC) a fost elaborat și adoptat în anul 2018. Au fost luate primele măsuri pentru crearea capacității administrative a oficiului, prin: angajări de personal⁵⁸; relocarea într-un sediu corespunzător funcționării în bune condiții; asigurarea logisticii strict necesare funcționării proprii; crearea site-ului instituției și testarea funcțiilor cu atribuții de achiziții centralizate. Un alt demers în vederea operaționalizării efective a ONAC l-a constituit transmiterea spre aprobare a protocolului de colaborare cu Agenția pentru Agenda Digitală a României.

De asemenea, o măsură importantă a fost reprezentată de elaborarea și aprobarea, prin HG nr. 119/2019, a *Normelor metodologice de aplicare a prevederilor OUG nr. 46/2018 privind înființarea, organizarea și funcționarea ONAC și pentru modificarea Anexei nr. 1 la HG nr. 502/2018*, prin care sunt stabilite produsele și serviciile care vor fi achiziționate în mod centralizat de către ONAC: *combustibili pentru parcul auto; hârtie A4 și A3; mobilier pentru birou; hardware; produse de papetărie și birotică; autovehicule; corpuri de iluminat pentru interior; produse de curățenie; servicii de telefonie mobilă; servicii de curățenie pentru sedii; alte produse și servicii standardizabile și cu volum mare*, în funcție de priorități, stabilite prin memorandum, aprobat de guvern. În alegerea acestor produse și servicii s-a ținut

⁵² Platforma îmbunătățită a Sistemului Electronic de Achiziții Publice (SEAP) a devenit operațională la 2 aprilie 2018.

⁵³ Prima etapă a ghidului a fost finalizată în luna decembrie 2016, iar cea de-a doua în luna octombrie 2017.

⁵⁴ Unități centralizate de achiziții

⁵⁵ Ca urmare a analizei realizate în cadrul proiectului *Creșterea capacității administrative a ANAP și a instituțiilor publice responsabile pentru implementarea Strategiei naționale în domeniul achizițiilor publice* (Cod SIPOCA 45)

⁵⁶ OUG nr. 46/31.05.2018 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Oficiului Național pentru Achiziții Centralizate

⁵⁷ HG nr. 502/05.07.2018 privind organizarea și funcționarea Oficiului Național pentru Achiziții Centralizate și pentru modificarea și completarea unor acte normative (intrată în vigoare la 17 iulie 2018)

⁵⁸ Prin transferuri, detașări și concursuri de recrutare

cont de studiile realizate de ANAP și BEI în cadrul proiectului SIPOCA 45, precum și de scopul înființării ONAC și anume acela de a deservi nevoile tuturor autorităților/instituțiilor, îndeosebi ale celor de la nivel central, prin agregarea și standardizarea necesităților pentru produsele/serviciile solicitate.

Strategia ONAC este ca primele produse care vor face obiectul achizițiilor centralizate să fie produse simple, ușor standardizabile, respectiv *hârtie A4 și A3 și combustibil*. În acest sens, la nivelul oficiului au fost constituite grupuri de lucru pentru întocmirea documentațiilor de atribuire care vor sta la baza demarării cu celeritate a primelor achiziții centralizate. Documentațiile urmează să fie definitivare în cel mai scurt timp posibil și vor face obiectul consultării publice.

În vederea asigurării calității procesului de achiziții publice centralizate și implementării metodelor de simplificare și gestionare eficientă a acestui proces, ONAC a elaborat o fișă de proiect. Prin intermediul acestui proiect, cu finanțare din fonduri europene nerambursabile, instituția va dobândi experiența necesară, în special în ceea ce privește elementele de noutate din etapa de planificare privind colectarea și agregarea necesităților de la instituții publice diferite și va dezvolta instrumentele și bazele de date electronice pentru automatizarea activității. Pentru implementarea viitorului proiect în baza unui acord de servicii de asistență tehnică, ONAC va beneficia de sprijinul BEI, în scopul asigurării continuității și compatibilității cu studiile deja elaborate, dar și al punerii în aplicare a rezultatelor acestora. Termenul propus pentru configurarea primei achiziții centralizate este luna aprilie 2019.

Achizițiile centralizate prin intermediul ONAC vor avea ca impact: *realizarea de economii la buget și utilizarea eficientă a fondurilor publice* datorită, în principal, reducerii numărului de proceduri de atribuire și, implicit, a costurilor asociate; *realizarea de economii de scară*⁵⁹ (organizarea procedurilor de atribuire pentru volume mari va crește atractivitatea procedurilor de atribuire și va conduce la economii prin raportare la volumele achiziționate); *îmbunătățirea capacității administrative și a expertizei* (concentrarea, în cadrul oficiului, de expertiză și personal specializat în domeniu, ceea ce va contribui la creșterea încrederii în activitatea sa și la o concurență sporită în cadrul procedurilor de atribuire); *îmbunătățirea transparenței* (ca urmare a unui control mai ușor prin autoritățile competente comparativ cu monitorizarea tuturor autorităților contractante).

Pentru asigurarea unei bune monitorizări și evaluări a modului de funcționare a sistemului de achiziții publice, se urmărește calcularea indicatorilor de proces prevăzuți în strategia națională în domeniu. Această acțiune urmează să se realizeze, până la sfârșitul anului 2019, prin proiectul *Creșterea capacității administrative a ANAP și a instituțiilor publice responsabile pentru implementarea Strategiei naționale în domeniul achiziției publice*, cofinanțat din FSE prin POCA. Contractul de finanțare a fost semnat la data de 27 februarie 2017.

În același scop, al realizării unei mai bune monitorizări a modului de funcționare a sistemului de achiziții publice, dar și pentru consolidarea activității de supervizare a ANAP, se preconizează identificarea și definirea, până la finalul anului 2019, a unui set de indicatori relevanți pentru detectarea principalelor disfuncții sistemice privind achizițiile publice. De asemenea, se are în vedere organizarea, în anul 2019, a unei sesiuni de instruire pentru personalul ANAP cu atribuții în domeniile monitorizare, supervizare și statistică privind setul de indicatori calculați.

Acțiunea privind *continuarea reformei controlului ex-ante* se va realiza prin intermediul proiectului *Sprijin în implementarea SNAP prin consolidarea capacității administrative a ANAP și a autorităților contractante*. În cadrul acestuia se va realiza o analiză a întregului sistem de achiziții publice ca urmare a implementării strategiei naționale în domeniu, unul dintre obiectivele urmărite fiind evaluarea impactului reformei controlului ex-ante.

La 12 martie 2019 a fost adoptată OUG nr. 16/2019⁶⁰ pentru modificarea art. 5 alin. (2) din OUG nr. 98/2017 privind funcția de control ex ante al procesului de atribuire a contractelor/acordurilor-cadru de achiziție publică, a contractelor/acordurilor-cadru sectoriale și a contractelor de concesiune de lucrări

⁵⁹ Conform Studiului de fezabilitate privind produsele sau serviciile principale recomandate pentru achiziționarea centralizată, realizat de BEI pentru ANAP, indicatorul de economisire (BBG) prin centralizarea achizițiilor realizate de ministerele din România este, spre exemplu, de până la 27% pentru *hârtia A4 și A3*, până la 25% pentru *corpuri de iluminat pentru interior*, până la 23% pentru *hardware*, până la 34% pentru *mobiliu*.

⁶⁰ Publicată în MO nr. 208 din 15 martie 2019, OUG nr.16/2019 poate fi vizualizată și pe site-ul ANAP la link-ul: http://anap.gov.ro/web/wp-content/uploads/2019/03/BUG-nr-16_2019.pdf

și *concesiune de servicii*, prin care ANAP va realiza controlul ex-ante al procedurilor, la solicitarea autorităților contractante.

Pentru consolidarea reformei sistemului judiciar și a **luptei împotriva corupției**, autoritățile naționale se axează, în continuare, pe componenta de **prevenire-educație-combatere în vederea reducerii fenomenului la toate nivelurile administrației**. În cadrul activității de *monitorizare a implementării obiectivelor Strategiei Naționale Anticorupție (SNA) 2016-2020*, instituțiile publice centrale, autoritățile independente și instituțiile anticorupție participă la reuniunile platformelor de cooperare⁶¹ specifice SNA, la mecanismul de evaluare instituțională de tip *peer review* și transmit raportări regulate către Secretariatul tehnic. În luna august 2018, guvernul a adoptat două metodologii standard destinate evaluării riscurilor de corupție, respectiv evaluării ex-post a incidentelor de integritate⁶². În scopul diseminării bunelor practici rezultate din monitorizarea strategiei, pe parcursul anului 2018, MJ a organizat o serie de sesiuni pentru angajații diferitor ministere, pe teme de integritate și prevenire a corupției, transparență, incompatibilități în exercitarea funcției, codul de etică, prevenirea conflictelor de interese etc. *Raportul privind stadiul implementării SNA 2016-2020 pentru anul 2018* va fi prezentat în luna aprilie 2019, în prima reuniune a platformelor de cooperare prevăzute în SNA.

Măsura de *consolidare a capacității administrative a Secretariatului tehnic al SNA 2016-2020* este pusă în aplicare printr-un proiect^[3] menit să contribuie la creșterea transparenței, eticii și integrității la nivelul instituțiilor publice, prin orientarea eforturilor către prevenirea faptelor de corupție, sporirea gradului de educație anticorupție, remedierea unor lacune legislative în domeniu. Sunt avute în vedere conferințe anticorupție (trim. II/2019 și I/2020), misiuni de evaluare tematică (trim. I-III/2019), activități de analiză a legislației privind protecția avertizorilor de integritate și migrația angajaților din sectorul public în cel privat (trim. II/2019), dar și de formare profesională în vederea creșterii gradului de educație anticorupție (trim. III, IV/2019–I/2020) etc. Proiectul se află în faza achizițiilor publice pentru contractarea serviciilor necesare realizării activităților.

Pentru un grad sporit de transparență, etică și integritate, continuă *monitorizarea procesului de elaborare a planurilor de integritate ale întreprinderilor publice*. Până la 15 martie 2019, Secretariatul tehnic al SNA a centralizat 72 astfel de planuri și 99 de declarații de adeziune la valorile strategiei, date incluse în *Raportul anual privind implementarea SNA 2016-2020*.

De asemenea, obiectivul strategic de aderare la OCDE (inclusiv la *Convenția și Grupul de lucru Anti-mită*) rămâne în atenția guvernului, activitățile din *foaia de parcurs pentru consolidarea cooperării României* cu acest grup fiind de natură să conducă la îmbunătățirea cadrului legislativ și instituțional de combatere a corupției. La începutul anului 2019 a fost reluat demersul de elaborare și aprobare a proiectului de act normativ privind aprobarea contribuției voluntare a României la OCDE, din bugetul anual aprobat al MJ (scopul este de a finanța participarea, prin MJ, la un proiect de asistență tehnică pe tema conformității legislației naționale cu prevederile Convenției OCDE în materie de combatere a mituirii funcționarilor publici în tranzacțiile comerciale internaționale). Documentul a fost în consultare publică până la data de 1 aprilie 2019 (la momentul raportării, fiind în procedură de consultare interinstituțională).

Din punct de vedere al **aplicării SNA 2016-2020 de către administrația publică locală**, MDRAP continuă demersurile de *creștere a gradului de implementare a măsurilor de prevenire a corupției și a indicatorilor de evaluare*, respectiv a celui de *conștientizare a efectelor corupției la nivelul personalului din administrația locală*. Astfel, în 2018, au fost identificate 200 de autorități ale administrației locale (orașe și comune), în vederea acordării de asistență directă și indirectă în implementarea măsurilor de prevenire a corupției. În acest context, în perioada noiembrie 2018 - februarie 2019, au fost efectuate vizite la 75 primării de orașe și comune, activitatea de asistență fiind în derulare. De asemenea, este în curs de desfășurare activitatea de asistență tehnică indirectă pentru 125 de instituții ale administrației publice locale privind implementarea măsurilor anticorupție. *Studiul* privind percepția publică referitoare la efectele măsurilor anticorupție la nivelul administrației publice locale și *analiza sociologică* pe tema

⁶¹ Prima rundă: aprilie 2018 (ex. discutarea priorităților SNA 2018, votarea temelor pentru misiunile de evaluare); a doua rundă: decembrie 2018 (ex. stadiul programelor POCA având ca obiect finanțarea măsurilor SNA; discutarea priorităților SNA pentru 2019).

⁶² HG nr. 599/02.08.2018, MO nr. 751/30.08.2018 (proiect de HG supus dezbaterii publice în luna aprilie 2018)

percepției funcționarilor din cadrul/subordinea/sub autoritatea MDRAP și din administrația publică locală cu privire la măsurile anticorupție urmează să fie finalizate în cursul anului 2019.

Pentru a îmbunătăți cunoștințele și competențele personalului din autoritățile locale în scopul prevenirii corupției, în anul 2018 au avut loc sesiuni de instruire a personalului responsabil de implementarea SNA (peste 400 participanți), precum și cursuri de *expert prevenire și combatere a corupției*, la care au luat parte 100 de persoane. În plus, pentru pregătirea în domeniul integrității (prevenirea și sancționarea faptelor de corupție, regimul conflictelor de interese, incompatibilități etc.) a angajaților din administrația locală și din cadrul/subordinea/sub autoritatea MDRAP, în anul 2019 vor fi organizate opt sesiuni de instruire, până în prezent fiind elaborat suportul de curs necesar. Totodată, în anul 2019 va fi derulată o *campanie de conștientizare a corupției și educație* în rândul aleșilor locali și al personalului din administrația publică locală; astfel, vor fi organizate 41 reuniuni în orașele reședință de județ, la care vor fi invitați reprezentanții tuturor UAT-urilor din județul respectiv și în cadrul cărora vor fi prezentate principalele drepturi și obligații pe care angajații din administrația locală le au în exercitarea funcției, în scopul prevenirii faptelor de corupție.

În vederea monitorizării implementării SNA 2016-2020 la nivel local, MDRAP în colaborare cu MJ desfășoară, în perioada aprilie-noiembrie 2019, o serie de cel puțin 80 de misiuni tematice de evaluare la nivelul administrației publice locale (vor fi evaluate toate consiliile județene și municipiile reședință de județ, precum și alte UAT-uri).

3.3. Mediul de afaceri și competitivitate

Direcții de acțiune:

- ✓ **crearea unui mediu favorabil investițiilor publice și private, inclusiv prin dezvoltarea infrastructurii de transport**
- ✓ **dezvoltarea sectoarelor cu potențial de creștere economică**
- ✓ **îmbunătățirea performanțelor întreprinderilor publice**

3.3.1. Crearea unui mediu favorabil investițiilor publice și private

Crearea unui mediu favorabil investițiilor publice și private este o prioritate a Guvernului României.

În vederea **creșterii accesibilității întreprinderilor la serviciile prestate de autorități pentru susținerea acestora pe tot ciclul de viață** continuă *simplificarea/optimizarea procedurilor care susțin IMM-urile/întreprinderile pe tot ciclul de viață*⁶³, astfel:

- **simplificarea procedurilor de obținere a autorizației de construcție:** pentru creșterea calității cadrului normativ și metodologic din acest domeniu⁶⁴, cu incidență asupra mediului de afaceri și asupra cetățenilor, se urmărește optimizarea fluxurilor de proces și informațional prin proiectul *Sistematizarea legislației din domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor și consolidarea capacității administrative a structurilor de specialitate din instituțiile publice centrale cu responsabilități în domeniu*, acceptat pentru finanțare POCA și în curs de implementare. Bugetul proiectului este de aproximativ 12 mil. lei. Proiectul va fi derulat în perioada 2018-2020. Principalul rezultat al proiectului va fi *Codul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor* pentru care procedura de achiziție publică de servicii de expertiză pentru fundamentarea, elaborarea și consultarea publică a acestuia este în derulare. Proiectul de Cod al amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor va include toate actele normative relevante pentru domeniile indicate, în special Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul și Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții.

Astfel, se așteaptă reducerea vulnerabilității la corupție ca urmare a sistematizării legislației și dezvoltării procedurilor tehnice, urmând să fie simplificate minimum 3 proceduri în domeniul urbanismului, să se reducă cu minimum 30% termenele de obținere a avizelor aferente documentațiilor de urbanism și cu 25% termenele necesare obținerii autorizațiilor de construire.

⁶³ Strategia privind mai buna reglementare 2014-2020.

⁶⁴ Măsura 11 din *Planul integrat pentru simplificarea procedurilor administrative aplicabile cetățenilor*

- **îmbunătățirea activității cadastrale:** în acest scop, ANCPI vizează creșterea calității serviciilor sale prestate și finalizarea înregistrării în *Sistemul integrat de cadastru și carte funciară* (SSICF), prin implementarea *Programului național de cadastru și carte funciară 2015-2023* (PNCCF) și a Proiectului major *Creșterea gradului de acoperire și incluziune a sistemului de înregistrare a proprietăților în zonele rurale din România* care a fost elaborat să răspundă PNCCF. Acest program se implementează în conformitate cu prevederile OUG nr. 35/2016, care stipulează alocarea de fonduri autorităților publice locale de către ANCPI pentru a se asigura finanțarea/co-finanțarea procesului de înregistrare sistematică a imobilelor, demarat de UAT-uri. La 31 ianuarie 2019, situația înregistrărilor în SIICF era următoarea: 11.677.723 imobile (29,11%) din cele 40 mil. imobile estimate la nivel național; 60 de UAT-uri în care toate proprietățile au fost înregistrate; 8.207.407 ha - suprafață de teren. De asemenea, au fost angajate și instruite 534 de persoane în acest domeniu, conform unui alt obiectiv al proiectului.

Proiectul major *Creșterea gradului de acoperire și incluziune a sistemului de înregistrare a proprietăților*, aferent Axei prioritare 11⁶⁵ a POR 2014-2020, completează obiectivul PNNCF, prin realizarea lucrărilor de înregistrare sistematică a imobilelor din 660 de unități⁶⁶ administrativ teritoriale din mediul rural, cu o suprafață totală de 5,758,314 ha. La 26 septembrie 2018, ANCPI a încheiat⁶⁷ contractul de finanțare pentru acest proiect (aproximativ 1,44 mil lei din FEDR). La 18 iulie 2018, Parlamentul a adoptat Legea nr. 185 pentru aprobarea OUG nr. 31/2018 privind modificarea și completarea *Legii cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996*.

Sun operaționale și serviciile de plată⁶⁸ online prin care persoanele fizice și juridice pot obține extrasul de carte funciară pentru informare, precum și serviciile de poziționare GNSS în timp real (Sistemul Global de Navigație prin Satelit).

Continuă implementarea⁶⁹ acțiunilor prevăzute în *Planul de activități pentru realizarea și actualizarea infrastructurii naționale pentru informații spațiale în România*⁷⁰, care permite încărcarea informațiilor geospațiale în sistem.

- **insolvența întreprinderilor:** în anul 2018, numărul deschiderilor privind procedurile de insolvență înregistrate în registrul buletinului procedurilor de insolvență a scăzut cu aproximativ 5% față de anul 2017⁷¹. În anul 2018, s-a dispus radierea din registrul în care erau înregistrați, ca urmare a închiderii procedurii de faliment, pentru un număr de 8.745 debitori (din care 8.694 debitori înregistrați în registrul comerțului), comparativ cu anul 2017, când au fost radiați 9.598 debitori (din care 9.566 debitori înregistrați în registrul comerțului), înregistrându-se astfel, în anul 2018, o scădere de 9%. În 2018, conform dispozițiilor Legii nr. 151/2015 privind procedura insolvenței persoanelor fizice (intrate în vigoare, la 1 ianuarie 2018) au fost publicate acte de procedură pentru un număr de 11 (unsprezece) persoane fizice în *Secțiunea „Debitori – persoane fizice cu obligații ce nu decurg din exploatarea unei întreprinderi”* din Buletinul Procedurilor de Insolvență.

- **înregistrarea întreprinderilor:** pentru facilitarea acestui proces, este activ (din februarie 2012) *portalul de servicii online al ONRC*⁷² care utilizează la nivel național un sistem informatic integrat, de natură să creeze beneficii atât pentru utilizatori (cetățeni și mediul de afaceri), cât și pentru administrația publică.

Pentru *creșterea calității serviciilor furnizate, îmbunătățirea accesului la justiție, precum și pentru sporirea transparenței, eticii și integrității la nivelul sistemului judiciar*, la 6 august 2018, a fost lansat proiectul *”Consolidarea capacității instituționale a Oficiului Național al Registrului Comerțului, a sistemului registrului comerțului și a sistemului de publicitate legală”* finanțat prin POCA, cu o valoare de aprox. 31,8 mil. lei. Proiectul vizează optimizarea proceselor decizionale și a fluxurilor de lucru în cadrul ONRC în concordanță cu principiile debirocratizării, maximizării transparenței și integrității, creșterii calității serviciilor furnizate. În ceea ce privește procesul de îndeplinire a

⁶⁵ Extinderea geografică a sistemului de înregistrare a proprietăților în cadastru și carte funciară

⁶⁶ Conform listei aprobate prin Ordinul nr. 6962/1743/389/1522/2017

⁶⁷ cu MDRAP, alături de șapte Organisme intermediare organizate la nivelul regiunilor de dezvoltare ale României

⁶⁸ <https://epay.ancpi.ro/epay/Welcome.action>

⁶⁹ La 29 decembrie 2017, au fost adoptate normele tehnice pentru realizarea seturilor de date spațiale privind rețelele de utilități publice

⁷⁰ Aprobate prin HG nr. 38/2016

⁷¹ În perioada 1 iulie 2014 – 13 martie 2019, conform BPI, erau soluționate 26.604 de proceduri de faliment (procedura generală și procedura simplificată)

⁷² Rezultat al proiectului *Servicii on-line (de e-guvernare) oferite de ONRC pentru comunitatea de afaceri prin intermediul unui portal dedicat*

obiectivului de formare specializată organizată în vederea unificării jurisprudenței, s-a finalizat etapa de evaluare a ofertelor de curs de formare profesională din cadrul procedurii de achiziție aferente. De asemenea, a fost lansată procedura de achiziție pentru sisteme/aplicații IT și alte instrumente dezvoltate pentru a spori transparența la nivelul sistemului judiciar prin servicii de informare, documentare, acces la dosare, comunicare cu părțile. În scopul implementării și certificării unui sistem de management al calității conform standardului ISO 9001 pentru întreaga instituție, a fost finalizată prima etapă din proiectarea sistemului de management al calității, respectiv: evaluarea îndeplinirii cerințelor standardului de calitate ISO 9001 la moment inițial; harta și lista proceselor și sub-proceselor desfășurate la nivel de instituție.

În vederea creșterii accesului întreprinderilor din România la informații despre întreprinderile partenere de afaceri din state membre UE, este operațional sistemul de interconectare la platforma *e-justice*, urmând ca operaționalizarea⁷³ interconectării cu registrele comerțului din statele membre UE să se realizeze în mod concret în trim. II 2019.

Având în vedere că **mediul digital** devine un pilon important pentru buna funcționare a economiei, inclusiv pentru susținerea dezvoltării întreprinderilor, cu accent pe IMM-uri și start-up-uri, se urmărește înregistrarea de progrese în digitalizarea industriei și serviciilor, dezvoltarea competențelor digitale, precum și asigurarea securității cibernetice.

Astfel, în vederea creșterii gradului de utilizare a sistemelor de e-guvernare, prin POC 2014-2020⁷⁴ se asigură sprijin pentru *consolidarea și asigurarea interoperabilității sistemelor informatice dedicate serviciilor de e-guvernare* tip 2.0, centrate pe evenimente din viața cetățenilor și întreprinderilor, dezvoltarea *cloud computing* guvernamental și a comunicării media sociale, a *Open Data* și *Big Data* (Acțiunea 2.3.1), suma alocată din FEDR fiind de aproximativ 182,91 mil. euro. Astfel, a fost îndeplinit obiectivul privind finalizarea implementării a două din cele trei proiecte⁷⁵ fazate din perioada 2007- 2013, care au intrat în etapa de sustenabilitate.

Pentru implementarea de noi proiecte, au fost lansate apeluri: la 27 noiembrie 2017 – pentru *secțiunea e-guvernare și interoperabilitate*, cu o valoare a finanțării FEDR de 50,68 mil. euro; la 6 februarie 2018 - pentru *secțiunea e-guvernare și evenimente de viață*, cu o valoare a finanțării FEDR de 25 mil. euro; la 24 iulie 2018 – pentru *secțiunea Cloud computing* guvernamental și rețelele sociale în instituțiile publice, cu o valoare a finanțării FEDR de 37,95 mil. euro; la 5 septembrie 2018 - pentru *secțiunea e-guvernare și Open data*, cu o valoare a finanțării FEDR de 23,95 mil. euro. Până în prezent, au fost depuse 3 proiecte care acoperă un număr de 25 de evenimente de viață, serviciile aferente acestora urmând să fie aduse la nivelul IV de sofisticare (un proiect contractat în iunie 2018 este în faza de implementare; unul a fost contractat în aprilie 2019 și unul este în faza de evaluare).

De asemenea, este în curs de implementare, începând cu trim. I/2018, proiectul *Îmbunătățirea capacității de procesare a datelor și creșterea performanțelor de raportare ale ONRC prin arhitecturi și tehnologii Big Data*, cu o valoare FEDR de 5,56 mil.euro. Indicatorii de realizare a proiectului fac referire la: numărul de instituții care utilizează/accesează informațiile; aplicații dezvoltate folosind tehnici de Big Data; număr de utilizatori care beneficiază de servicii electronice eficientizate. Sunt în proces de contractare serviciile aferente proiectului „Sistem Electronic Integrat al ONRC consolidat și interoperabil destinat asigurării serviciilor de e-guvernare centrate pe evenimente de viață (ONRC v2.0). Prin acest proiect, se urmărește realizarea unor fluxuri de lucru prin intermediul serviciilor electronice care vor conduce la creșterea nivelului de sofisticare (minim gradul IV) a evenimentelor de viață aflate în responsabilitatea ONRC.

Astfel, au fost lansate toate apelurile de proiecte aferente Acțiunii 2.3.1, până în prezent fiind depuse și aprobate 7 proiecte (inclusiv cele 2 fazate), cu o valoare de aprox. 77 mil. euro FEDR.

⁷³ Care se implementează prin programul european CEF, un proiect în valoare totală de 547 mii euro.

⁷⁴ Prin axa prioritară 2 a POC se susțin intervenții sistemice, la nivel național, în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor pentru a răspunde nevoilor cetățenilor și mediului de afaceri.

⁷⁵ 1. *Modernizarea modalităților de culegere, evaluare, analizare și raportare a datelor din Registrul Agricol Național prin utilizarea tehnologiei informației, faza a II-a* – beneficiar: ANCPI; 2. *Sistem informatic colaborativ pentru mediu performant de desfășurare al achizițiilor publice – SICAP, faza a II-a*; beneficiar: AADR.

În ceea ce privește *realizarea sistemului național de securitate cibernetică (SNSC)*, acest domeniu a fost reglementat prin adoptarea, la 28 decembrie 2018, a Legii 362⁷⁶ privind asigurarea unui nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și sistemelor informatice.

Se urmărește *dezvoltarea capacității administrative a MCSI și a CERT-RO* (Centrul National de Răspuns la Incidente de Securitate Cibernetică) care este o structură independentă de expertiză și cercetare-dezvoltare în domeniul protecției infrastructurilor ciberneticе.

În acest scop, ulterior procesului de consultare publică, la 4 aprilie 2019, a fost pus în circulație, pentru avizare interinstituțională, proiectul hotărârii de Guvern privind reorganizarea CERT-RO.

Începând cu 10 mai 2018, este în curs de implementare proiectul *Sistem integrat de management pentru o societate informațională performantă (SIMSIP)*, dezvoltat prin POCA 2014-2020, cu o valoare de aproximativ 8 mil. lei. Proiectul vizează susținerea reformelor instituționale prin implementarea unui sistem unitar de management al calității și performanței, care să includă proceduri și mecanisme de coordonare și consultare cu factorii interesați în ceea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea politicilor și strategiilor din aria de competență a MCSI. Un alt obiectiv al proiectului este sistematizarea fondului activ al legislației cu incidență și impact asupra investițiilor în dezvoltarea rețelelor de generație următoare (NGN). Au fost demarate procedurile pentru implementarea primelor sale obiective specifice, după cum urmează: a) sunt în curs de evaluare ofertele pentru contractarea serviciilor de consultanță privind implementarea unui sistem unitar de management al calității prin instrumentul CAF (Cadrul Comun de Autoevaluare a modului de funcționare a instituțiilor publice) și a managementului performanței de tip BSC (*Balanced Scorecard*) în cadrul MCSI și CERT-RO, inclusiv se realizează analiza pentru dezvoltarea unei soluții informatice în acest sens; b) este în curs de finalizare documentația aferentă contractării de servicii de consultanță SIME în vederea publicării în SICAP; c) este în curs de finalizare documentația aferentă contractării serviciilor de consultanță pentru implementarea ISO 9001:2015.

De asemenea, prin POC 2014-2020 sunt susținute intervenții pentru *asigurarea securității cibernetice a sistemelor și rețelelor în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor*⁷⁷, suma alocată din FEDR fiind de aproximativ 30 mil. euro. A fost deschis apelul pentru finanțarea de proiecte în cadrul acestui program.

Pentru *creșterea gradului de încredere a consumatorilor și a comercianților cu amănuntul în tranzacțiile online pe piața națională*, MCSI implementează, până în trim. I/2019, proiectul *Îmbunătățirea normelor, procedurilor și mecanismelor necesare MCSI în vederea continuării dezvoltării sectorului de comerț electronic (ECOM)*, finanțat din FSE, în valoare de 4,33 mil. lei. Principalele obiective ale proiectului au fost îndeplinite. Au fost realizate următoarele activități: analiza în detaliu a reglementărilor din domeniul e-comerț și identificarea măsurilor de modificare necesare (prin intermediul a patru ateliere de lucru) și un studiu cu privire la necesitatea de dezvoltare a unui cadru de reglementare pentru rezolvarea facilă a abuzurilor și litigiilor specifice pentru comerțul electronic (interviuri și întâlniri cu reprezentanți ai instituțiilor publice care au responsabilități în domeniu (cum ar fi ANAF, ANPC, MMACA, MFP), ai mediului de afaceri și ai societății civile). De asemenea, au fost instruite 80 de persoane în cadrul sesiunilor de formare desfășurate în domeniul e-comerț și au fost certificate min 50 de persoane. La 11 decembrie 2018, a fost organizată conferința finală privind acest proiect.

Au fost elaborate și se află în proces de consultare publică: Propunerea de politică publică în domeniul comerțului electronic; Planul de acțiune până în 2020 în acest domeniu.

Au fost finalizate, în luna februarie 2019, următoarele documente: a) analiză exhaustivă a cadrului normativ actual din domeniul comerțului electronic național; b) analiza de impact cu privire la necesitatea creării unei autorități de certificare a magazinelor online de încredere; documentul de prezentare a două mecanisme de implementare (unul de coordonare între MCSI și instituțiile implicate în e-comerț și unul de cooperare a MCSI cu părțile interesate).

În vederea *sprijinirii utilizării TIC pentru dezvoltarea afacerilor, în special a cadrului de derulare a comerțului electronic*, MCSI are în vedere implementarea de proiecte de investiții pentru dezvoltarea

⁷⁶ Transpunerea Directivei (UE) 2016/1148 privind măsurile pentru un nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și a sistemelor informatice în UE.

⁷⁷ Acțiunea 2.3.2

infrastructurii de monitorizare a tranzacțiilor on-line și pentru asigurarea unui mediu optim de tranzacționare *on-line*, bugetul alocat din FEDR fiind de 4 mil. euro, prin POC. Pregătirea ghidului solicitantului și lansarea apelului de proiecte depind de finalizarea proiectului *Îmbunătățirea normelor, procedurilor și mecanismelor necesare Ministerului Comunicațiilor și pentru Societatea Informațională în vederea continuării dezvoltării sectorului de comerț electronic*.

Cu scopul *susținerii investițiilor pentru digitalizarea IMM-urilor*, s-a definitivat un apel de proiecte pentru finanțarea IMM-urilor în scopul creșterii gradului de inovare a produselor TIC românești. Astfel, la 16 octombrie 2018, s-a publicat ghidul solicitantului cu anexele aferente pentru cel de-al doilea apel, document ce reprezintă un îndrumar pentru potențialii doritori de finanțare. Înregistrarea propunerilor de proiecte se realizează *on-line*, în mod continuu, începând cu data de 30 ianuarie 2019 și se va încheia la data de 29 aprilie 2019. A fost demarat procesul de evaluare a primelor proiectelor depuse în acest sens.

Pentru *stabilirea cadrului de referință în domeniul dezvoltării rețelei de bandă largă în România*, începând cu trim. I/2019, a fost demarat procesul de implementare a unui proiect, ale cărui obiective specifice fac referire la: îmbunătățirea capacității MCSI de a interveni pe piața de *broadband*, în condiții de disfuncționalitate, prin elaborarea unui document de analiză complet a opțiunilor de intervenție publică; creșterea cererii și utilizării rețelelor de foarte mare capacitate prin elaborarea Planului de acțiuni menite să sprijine instalarea acestora. Etapele prevăzute pentru anul 2019 sunt: semnarea contractului de finanțare (nr. 316 la 18 februarie 2019); constituirea echipei de proiect prin ordin de ministru; demararea procedurii de achiziție publică. Valoarea totală a proiectului este de aproximativ 6 mil. lei (din care aproximativ 5 mil lei reprezintă finanțare nerambursabilă din FSE, prin POCA).

Pentru **creșterea competitivității întreprinderilor**, în baza recomandărilor OCDE rezultate în urma finalizării proiectului *Analiza impactului reglementărilor în vigoare în trei sectoare cheie ale economiei românești*⁷⁸ asupra unui mediu concurențial, până la data de 15 martie 2019 au fost modificate 30 de acte normative, prin care s-au implementat 52 de recomandări ODCE, din care 24 în domeniul transporturilor de mărfuri (feroviar, naval, rutier), 19 în domeniul construcțiilor și achizițiilor publice și 9 în domeniul procesării agro-alimentare. Până la sfârșitul anului 2019, se are în vedere modificarea/completarea unui număr de 29 de acte normative care vizează eliminarea a 62 de bariere.

Sprijinirea IMM-urilor și susținerea investițiilor în economie sunt priorități ale guvernului, urmărindu-se, în acest scop, **diversificarea surselor de finanțare pentru implementarea proiectelor de investiții**.

În vederea susținerii accesului IMM-urilor la credite, prin OUG nr. 110/2017, a fost aprobat *Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii – IMM Invest România*, prin garantarea de către stat a maxim 50% din creditele pentru investiții și/ sau a liniilor de creditare pentru finanțarea capitalului de lucru, respectiv de maxim 80% din valoarea creditelor pentru proiectele de investiții de dezvoltare/ înființare centre de agrement, proiecte de investiții în activități de producție, servicii și inovare. Valoarea maximă cumulată a finanțărilor garantate care pot fi acordate unui beneficiar pentru realizarea de investiții este de 10 mil. lei, iar pentru capital de lucru 5 mil. lei.. Normele de aprobare a programului sunt în curs de avizare la nivelul MFP, urmând a fi transmise spre avizare și celorlalte ministere cu atribuții în domeniu.

Pentru **creșterea accesului IMM-urilor la credite și garanții** cu alocări din FEDR 2014-2020 (în valoare totală de 250 mil. euro) a început *implementarea instrumentului de tip garanție neplafonată* derulat prin POIIMM. Până la data de 30 septembrie 2018 au fost finanțate 1359 IMM-uri din totalul de 2.500 prevăzute a fi susținute financiar. De asemenea, cu alocări de la BS/surse atrase, în 2018, a continuat implementarea programelor naționale: *Programul de garantare a creditelor pentru IMM-uri 2013-2016* și *Programul româno-elvețian pentru IMM-uri 2014-2019 (PREIMM)*. Astfel, prin implementarea PREIMM au fost susținute 527 IMM-uri, valoarea totală a garanțiilor acordate fiind de 9,21 mil. lei, creându-se/menținându-se un număr de 1100/5700 locuri de muncă. La data de 32.12.2018 valoarea creditelor acordate prin PREIMM a fost de 141.562.868 lei.

Prin implementarea **programului Start-Up Nation Romania**, au fost semnate 8.444 contracte de finanțare, fiind create 17.717 locuri de muncă noi, din care 14.365 pentru persoane defavorizate. Pentru Start-up Nation 2018 au participat 33.514 aplicanți.

⁷⁸ Sectoarele agro-alimentar, construcții și transporturi de marfă

Vor continua acțiunile de susținere a IMM-urilor ca urmare a adoptării unui pachet legislativ pentru stimularea investițiilor de capital privat, care include: modificarea *Legii nr. 120/2015 privind stimularea investitorilor individuali – „business angels”* și modificarea *Legii nr. 102/2016 privind incubatoarele de afaceri*. În acest sens, cu finanțare POCA, a fost elaborat un studiu referitor la aplicarea mecanismului de monitorizare a implementării *Legii nr. 120/2015*.

Prin POC sunt sprijinite întreprinderile inovative, inclusiv prin instrumente financiare. Astfel, în septembrie 2016, s-a semnat un Acord de Finanțare cu FEI, în calitate de Fond de Fonduri, (50 mil. euro din FEDR și 9,3 mil. euro finanțare națională). Pentru instrumentul de capital de risc (acceleratoare și fonduri seed) s-a semnat, la sfârșitul anului 2017, *Acordul Operațional cu Fondul manager GapMinder* (în valoare de 22 mil. euro plus 8 mil. euro contribuția privată). În iulie 2018, s-a semnat acordul operațional cu Early Game Ventures în valoare de 18 mil. euro, participare privată 2,5 mil. euro. Pentru instrumentul de creditare cu partajarea riscului, s-a semnat, la sfârșitul anului 2017, *Acordul Operațional cu ProCredit* pentru alocarea integrală de 15,15 mil. euro (portofoliu de 30,3 mil. euro, incluzând contribuția băncii). Pentru 15 IMM-uri s-au făcut investiții de capital în valoare de 3,5 mil. euro.

Dezvoltarea infrastructurii de transport

În **domeniul transporturilor**, obiectivul principal al guvernului îl reprezintă asigurarea infrastructurii și serviciilor, ca suport al activității economice și sociale pentru îmbunătățirea calității vieții. Eforturile se concentrează, în principal, pe îmbunătățirea pregătirii și accelerarea implementării proiectelor de investiții în infrastructura de transport pentru punerea în aplicare a priorităților stabilite prin *Master Planul General de Transport* (MPGT)⁷⁹. FESI 2014 – 2020 sprijină investițiile pentru dezvoltarea infrastructurii în lungul rețelei TEN-T și pentru modernizarea infrastructurii de transport existente, precum și beneficiarii din sectorul transporturi în pregătirea portofoliului de proiecte pentru perioada 2014-2020 și post-2020.

Pentru **dezvoltarea infrastructurii rutiere**⁸⁰, în cadrul POIM au fost depuse 65 de proiecte (în valoare eligibilă totală de 5.099,73 mil. euro⁸¹). Până în trim. I/2019, au fost înregistrate plăți în valoare de 700,40 mil. Euro pentru cele 35 de proiecte contractate (10 proiecte de asistență tehnică și 25 de proiecte de lucrări). Proiectele se află în diferite stadii de implementare: din cele 14 proiecte finalizate (4 dintre acestea aprobate de COM), 3 proiecte au fost finalizate⁸² și 11 sunt în implementare⁸³; pentru 4 din cele 11 proiecte noi de lucrări contractate au fost depuse aplicațiile de finanțare (2 aprobate de către COM). În aprilie 2019, finanțarea proiectului major nou *Infrastructură integrată pentru zona orbitală a municipiului București* a fost aprobată de către COM. Valoarea totală a proiectului este de 1,57 mld. Euro (din care 1,06 mld. Euro fonduri europene). Pentru alte 6 proiecte majore⁸⁴ sunt în pregătire aplicațiile de finanțare și documentațiile suport. Se estimează că, până la sfârșitul anului 2019 vor fi recepționați 122 km noi de autostradă și modernizați 373 km de drumuri naționale.

Pentru **stimularea mobilității la nivel regional**⁸⁵, FEDR 2014-2020 finanțează proiectele de investiții de la nivel regional și local pentru modernizarea/ reabilitarea rețelei de drumuri județene situate în proximitatea rețelei TEN-T. Până în trim. I/2019 au fost efectuate plăți în valoare de 106,06 mil. euro pentru derularea a 108 proiecte contractate (în valoare eligibilă de 1.753,05 mil. euro). Implementarea acestor proiecte va conduce la reconstruirea/ modernizarea a peste 3.580 km de drumuri județene conectate la rețeaua TEN-T.

⁷⁹ HG nr. 666/2016 pentru aprobarea documentului strategic Master Planul General de Transport al României

⁸⁰ POIM, AP 1 Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a transportului cu metroul: OS 1.1 – Creșterea mobilității prin dezvoltarea transportului rutier pe rețeaua TEN-T centrală; AP 2 Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient: OS 2.1 – Creșterea mobilității pe rețeaua TEN-T și O.S 2.2 – Creșterea accesibilității zonelor cu o conectivitate redusă la infrastructura rutieră a TEN-T.

⁸¹ Valori calculate la cursul InfoEur pentru luna februarie 2019: 1 euro=4,7551 lei

⁸² Autostrada Timișoara – Lugoj, pod Giurgiu, Pasajul Ciheiului

⁸³ 4 proiecte în curs de finalizare: VO Brașov, DN 56, DN 5 și sectorul București – Adunații Copăcenii; 7 proiecte în implementare, cu orizont de finalizare progresiv 2019 – 2023: Dumbrava – Deva loturile 2, 3 și 4, DN 76, DN 6 lot 2, VO Carei, Săcuieni, Caracal și Târgu Jiu

⁸⁴ Autostrada Transilvania sectoarele Nădășelu – Suplacu de Barcău și Suplacu de Barcău – Borș, Centura București Nord și autostrada Sibiu – Pitești, drum expres Craiova-Pitești și Pod suspendat de la Brăila. În total, valoarea proiectelor majore depășește 3,5 mld. euro, respectiv contractarea de 100% din alocare și supracontractarea. Pentru evitarea riscului de dezangajare de fonduri europene, în cazul unor eventuale blocaje în implementarea proiectelor, prin OUG nr. 8/16.03.2018 pentru modificarea OUG nr. 40/2015 s-a decis posibilitatea supracontractării de 200%.

⁸⁵ POR, Prioritatea de investiții 6.1 – Stimularea mobilității regionale prin conectarea nodurilor secundare și terțiare la infrastructura TEN-T, inclusiv a nodurilor multimodale

Guvernul susține **reforma structurală a transportului feroviar** pentru creșterea securității și siguranței utilizatorilor, precum și a ponderii transportului feroviar față de transportul rutier. În august 2018, Autoritatea de Reformă Feroviară (ARF)⁸⁶ a încheiat contractul de prestări servicii de consultanță pentru elaborarea studiului *Sustenabilitatea și eficientizarea rețelei feroviare din România*, iar contractul pentru finanțarea din FEDR a fost încheiat la 16 ianuarie 2019⁸⁷. Studiul are ca scop analizarea din punct de vedere tehnic și economic a 113 linii de cale ferată și identificarea de măsuri concrete de eficientizare a rețelei feroviare.

În ceea ce privește *achiziția de material rulant*, consorțiul de firme AECOM/MCViena a fost selectat de către experții BEI⁸⁸ în vederea elaborării studiului de fezabilitate pentru achiziție, a caietului de sarcini și a celorlalte documente anexe. Studiul de fezabilitate a fost elaborat, urmând a fi avizat după formularea de către experții BEI a unor clarificări solicitate de JASPERS. În cadrul proiectului a fost elaborat raportul privind consultarea pieței (pe baza căruia s-a determinat valoarea estimativă unitară, în vederea achiziției de rame electrice noi destinate transportului feroviar public de călători/RE-R și o cotație pentru mentenanța acestora), a fost publicată în SICAP intenția de a achiziționa, în prima etapă, 20 de bucăți RE-R, iar la nivelul ARF a fost avizat caietul de sarcini privind achiziționarea de trenuri electrice regionale și de servicii de mentenanță și reparații. Bugetul alocat pentru achiziția de material rulant este estimat la 252 mil. euro (FEDR și FC).

În scopul îmbunătățirii funcționării ARF a fost modificat statutul de funcții pentru facilitarea recrutării de personal, astfel încât, până la începutul sem. II/2019 să fie ocupate peste 60% dintre posturi.

Pentru **dezvoltarea infrastructurii feroviare**⁸⁹ continuă implementarea și pregătirea de proiecte de investiții pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii feroviare amplasate pe rețeaua TEN-T centrală și globală, achiziția sistemului ERTMS (Sistemul Feroviar European de Management al Traficului) și modernizarea garilor. La nivelul trim. I/2019 erau înregistrate plăți în valoare de 556,47 mil. euro pentru implementarea celor 10 proiecte contractate⁹⁰ în scopul modernizării liniei feroviare între granița cu Ungaria și Constanța, în valoare eligibilă totală de 2.211,65 mil. euro. În 2018, au fost recepționați 11,9 km de cale ferată modernizați pe secțiunea Simeria – Coșlăriu și a continuat derularea contractului pentru dotarea cu sistemul ERTMS. Două proiecte de asistență tehnică în valoare totală eligibilă de 2,5 mil. euro sunt în evaluare la OIT și alte 13 proiecte sunt în diferite stadii de pregătire⁹¹. Cu finanțare prin CEF, două contracte pentru lucrări în valoare de 1.335,64 mil. euro⁹² sunt în licitație, iar pentru asistență tehnică în scopul elaborării de studii de fezabilitate, două proiecte sunt în implementare și alte două sunt în licitație.

În 2019 continuă implementarea proiectelor pentru **dezvoltarea infrastructurii de metrou**⁹³. Pentru finanțare din POIM au fost depuse șase proiecte în valoare eligibilă totală de 1.341,25 mil. euro. Până în trim. I/2019 au fost înregistrate plăți în valoare de 211,34 mil. euro pentru cele patru proiecte contractate (în valoare totală de 387,6 mil. euro). Proiectele se află în diferite faze de implementare. Două proiecte au

⁸⁶ ARF este operațională începând din 2017 (în baza OUG nr. 62/2016 privind înființarea ARF și HG nr. 98/2017 privind organizarea și funcționarea ARF). Până în trim. III/2017, ARF a preluat contractele de servicii publice de transport feroviar de călători de la MT

⁸⁷ Valoarea eligibilă a proiectului este de aprox. 4,75 mil. lei (FEDR+BS), iar perioada de implementare este de 18 luni (01.09.2018 și 28.02.2020).

⁸⁸ Pentru pregătirea documentației necesare achiziției de material rulant, atribuirea și monitorizarea contractelor de servicii publice, implementarea studiului de restructurare a rețelei feroviare și pentru dezvoltarea capacității administrative, ARF beneficiază de asistența BEI – PASSA, în baza Acordul de implementare pentru Acordul PASSA nr.193/MN între MFE și ARF

⁸⁹ POIM, AP 1 Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a transportului cu metroul: OS 1.2 – Creșterea mobilității pe rețeaua feroviară TEN-T centrală; AP 2 Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient: OS 2.7 – Creșterea sustenabilității și calității transportului feroviar.

⁹⁰ Din care un proiect nou - reabilitarea secțiunii de cale ferată km 614 – Gurasada – Simeria, aprobat de COM pentru finanțare din FESI 2014 – 2020 în februarie 2018

⁹¹ Elaborarea studiilor de fezabilitate (SF) pentru: liniile de cale ferată București Nord–Girava–Giurgiu Nord, frontiera cu Bulgaria; modernizare electrificare Cluj–Oradea–Episcopia Bihorului, Caransebeș–Timișoara–Arad; modernizarea București Nord–Aeroport Internațional Henri Coandă București. Elaborarea caietelor de sarcini pentru SF Ploiești–Iași–frontieră și Pașcani–Dărmănești - Vicșani, pentru proiectele Quick Wins, modernizarea trecerilor la nivel cu calea ferată, reabilitare poduri/podețe/ tuneluri etapa 2, modernizarea a 47 de stații de CF și implementarea măsurilor pentru funcționarea ERTMS pe secțiunea Predeal–București–Constanța, Lucrări în stațiile Fetești și Ciulnița.

⁹² Lucrări pentru sectoarele de cale ferată Brașov–Apața, Cața–Sighișoara și Apața–Cața

⁹³ POIM, AP 1 Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a transportului cu metroul: OS 1.4 - Creșterea gradului de utilizare a transportului cu metroul în București - Ilfov.

fost finalizată, iar un proiect înregistrează un stadiu fizic al lucrărilor de 99,5%⁹⁴, rezultând modernizarea din punct de vedere al instalațiilor de ventilație a 6 stații și 5 interstații, instalarea a 1.329 de porți de acces pentru 41 de stații de metrou, construirea a 1,89 km noi de linii de metrou, punerea în circulație a două noi stații de metrou, a unei galerii de legătură, a unui terminal intermodal și a unui depou. Un proiect (Magistrala 5 Secțiunea Râul Doamnei – Eroilor, inclusiv Valea Ialomiței - Faza 2 în valoare totală eligibilă de 317,57 mil. euro) este în derulare (stadiul fizic al lucrărilor: 98% structura de rezistență, 99% fundația căii de rulare, 73% finisaje) și se estimează că va fi finalizat în sem. II/2019. În cadrul proiectului vor fi construite 10 stații de metrou, un depou și o galerie de legătură. Alte patru proiecte noi de investiții în infrastructura de metrou⁹⁵ sunt în diferite stadii de pregătire.

FEDR 2014-2020 sprijină dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient. Pentru **dezvoltarea infrastructurii aeroportuare**⁹⁶, au fost depuse 10 proiecte (valoare eligibilă totală de 88,18 mil. euro). Până în trim. I/2019, pentru cele patru proiecte contractate (modernizarea aeroporturilor Craiova, Bacău, Tulcea și Timișoara) au fost efectuate plăți în valoare de 4,41 mil. euro. Proiectul pentru modernizarea Aeroportului Craiova este finalizat și se estimează că lucrările vor fi recepționate până la sfârșitul anului 2019. Proiectele pentru modernizarea aeroporturilor Cluj, Târgu Mureș și Satu Mare sunt în pregătire.

Dezvoltarea transportului naval și intermodal⁹⁷ vizează creșterea transportului pe căile navigabile și a volumului de mărfuri tranzitate prin terminale intermodale și porturi. FESI 2014 – 2020 sprijină proiectele destinate îmbunătățirii condițiilor de navigație pe Dunăre și pe canalele navigabile, modernizării și dezvoltării infrastructurii portuare, precum și a terminalelor intermodale/multimodale. Până în trim. I/2019 au fost depuse șase proiecte și au fost efectuate plăți în valoare de 48,08 mil. euro pentru cele trei proiecte contractate⁹⁸. De asemenea, un proiect (elaborarea studiului de fezabilitate pentru îmbunătățirea condițiilor de navigație pe sectorul comun româno – bulgar al Dunării) este în derulare cu finanțare din CEF, trei proiecte (unul pentru canalul Sulina, unul pentru modernizarea portului Galați și unul pentru modernizarea portului Tulcea) sunt în evaluare pentru finanțare prin POIM și este în pregătire proiectul pentru realizarea insulei artificiale în portul Constanța.

În 2019, continuă finanțarea din FEDR 2014 – 2020 a proiectelor având ca scop **îmbunătățirea siguranței pe toate tipurile de transport și reducerea impactului transporturilor asupra mediului**⁹⁹, inclusiv prin instalarea sistemelor de transport inteligente (ITS). Până la închiderea apelului de proiecte în decembrie 2018, au fost depuse 11 proiecte în valoare de 164,02 mil. euro (o rată de depunere de 192%). La nivelul trim. I/2019 erau contractate 5 proiecte (în valoare eligibilă totală de cca. 35,5 mil. euro) având ca scop creșterea gradului de siguranță în transportul feroviar și rutier, a căror implementare va contribui la scăderea numărului de accidente și decese înregistrate în urma accidentelor în trafic. Nivelul plăților autorizate de MFE era de 25,84 mil. euro.

În ceea ce privește **îmbunătățirea capacității de gestionare a fondurilor europene și de pregătire și implementare a proiectelor de infrastructură de transport**, continuă implementarea a două proiecte de

⁹⁴ Modernizarea instalațiilor de ventilație, respectiv a instalațiilor de control acces pe Magistralele 1,2,3 și TL de metrou - Tronsonul Petrache Poenaru - Timpuri Noi și Magistrala 4 Racordul 2 Secțiunea Parc Bazilescu – Străulești

⁹⁵ Proiectul Magistralei 6 1Mai-Otopeni (M6) (COM a aprobat cererea de finanțare din fonduri externe nerambursabile pentru secțiunea 1 Mai-Tokio/ centrul comercial Băneasa); proiectul pentru îmbunătățirea serviciilor de transport public de călători cu metroul pe Magistrala 2. Berceni-Pipera (în aprilie 2019, COM a aprobat cererea de finanțare); proiectul pentru achiziția de servicii de proiectare și asistență tehnică pentru Magistrala 5 Secțiunea Eroilor-Universitate-Piața Iancului (documentație în pregătire pentru lansarea programului de achiziție); proiectul pentru accesibilizarea stațiilor de metrou în funcțiune pentru persoanele cu deficiențe de vedere (documentație în pregătire la Consultant pentru achiziție lucrări și elaborare cerere de finanțare).

⁹⁶ POIM, AP 2 Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient: OS 2.3 – Creșterea gradului de utilizare sustenabilă a aeroporturilor.

⁹⁷ POIM, AP 1 Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a transportului cu metroul: OS 1.3 – Creșterea gradului de utilizare a căilor navigabile și a porturilor situate pe rețeaua TEN-T central și AP 2 Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient: OS 2.4 – Creșterea volumului de mărfuri tranzitate prin terminale intermodale și porturi.

⁹⁸ Modernizarea infrastructurii portuare prin creșterea adâncimilor șenalelor și bazinelor și a siguranței navigației în Portul Constanța; modernizarea Danei 80 din portul Constanța; modernizarea ecluzelor (faza 2)

⁹⁹ POIM, AP 2 Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient: OS 2.5 – Creșterea gradului de siguranță și securitate pe toate modurile de transport și reducerea impactului transporturilor asupra mediului.

asistență tehnică¹⁰⁰ din partea BEI. Până în trim. I/2019 au fost elaborate 28 de rapoarte de progres și 41 de livrabile, printre care instrumentul pentru analiza riscurilor în implementarea POIM utilizat pentru pregătirea proiectelor noi în domeniul prevenirii riscurilor și rapoarte periodice cu măsurile corective propuse, precum și instrumentul IT implementat pentru monitorizarea pregătirii proiectelor și pregătirea specificațiilor tehnice.

Pentru *creșterea capacității interne a principalilor beneficiari* ai POIM au fost elaborate proceduri (ex. cadrul de control intern la nivelul CNAIR), au fost finalizate listele de verificare (*check-list*) privind pregătirea proiectelor și a documentației de achiziție publică și au fost organizate sesiuni de instruire pentru diseminarea de bune practici privind implementarea proiectelor, pe diverse tematici (management de contract, studiu de trafic și analiza cost-beneficiu etc.). Până la sfârșitul trim. II/2019 sunt prevăzute 870 de zile de instruire a beneficiarilor POIM.

Cu sprijinul experților BEI se acordă asistență tehnică pentru evaluarea/ contractarea/ monitorizarea a cca. 280 de proiecte și este monitorizată implementarea condiționalităților aferente sectorului de transport¹⁰¹.

Pentru asigurarea continuității MPGT, în 2019 se află în implementare proiectul ***Creșterea capacității MT de a realiza planificări strategice și a administra Master Planul General de Transport al României***¹⁰². Proiectul are ca principale obiective creșterea pe termen mediu și lung a capacității MT în vederea utilizării, actualizării și interogării Modelului Național de Transport, precum și îmbunătățirea cadrului procedural privind realizarea evaluării proiectelor și a analizei cost-beneficiu în sectorul de transport.

În ceea ce privește ***monitorizarea executării contractelor de performanță ale CNAIR și CFR SA***, evaluarea gradului de îndeplinire a indicatorilor de performanță se realizează anual. CNAIR raportează semestrial către MT, stadiul îndeplinirii indicatorilor de performanță așa cum sunt prevăzuți în contractul de performanță¹⁰³). Modelul contractului de activitate și performanță pentru perioada 2018-2022 al CFR SA (aprobat prin OMT nr. 1314/2017) va fi actualizat ulterior aprobării *Strategiei de dezvoltare a infrastructurii feroviare 2019 – 2023* și a planului multianual de finanțare a infrastructurii feroviare.

Strategia de dezvoltare a infrastructurii feroviare 2019 – 2023 a fost elaborată în conformitate cu cerințele Directivei 2012/34/UE în vederea satisfacerii necesităților viitoare de mobilitate și prezintă o abordare comprehensivă a necesităților de mentenanță, reînnoire și modernizare a infrastructurii feroviare, pe baza unei finanțări sustenabile. Documentul strategic este corelat cu MPGT, precum și cu Planul de administrare a CFR, acoperă un orizont de timp de cel puțin cinci ani și indică direcțiile de acțiune necesare pentru dezvoltarea infrastructurii feroviare, precum și nevoile de finanțare. Ulterior procesului de consultare publică desfășurat în perioada iulie - septembrie 2018, propunerea de strategie a fost actualizată și se estimează că proiectul de HG pentru aprobarea strategiei va fi transmis pe circuitul de avizare interministerială în trim. II/2019, după avizarea sa la nivelul MT.

Îmbunătățirea cadrului legislativ are ca scop ***accelerarea implementării proiectelor de infrastructură***. Introducerea *modelului-cadru de acord contractual*¹⁰⁴ pentru contractele de achiziție publică sau sectorială de lucrări de proiectare și execuție sau exclusiv de execuție, aferente obiectivelor de investiții

¹⁰⁰ POAT, AP 1 – Întărirea capacității beneficiarilor de a pregăti și implementa proiecte finanțate din FESI și diseminarea informațiilor privind aceste fonduri, OS 1.1 – Întărirea capacității beneficiarilor de proiecte finanțate din FESI de a pregăti și implementa proiecte, proiectul *Asigurarea de servicii de asistență tehnică din partea experților BEI pentru gestionarea POIM la nivelul beneficiarilor din transport și mediu* (buget alocat FEDR+BS: 6,681 mil. euro) și AP 2 – Sprijin pentru coordonarea, gestionarea și controlul FESI, OS 2.1 – Îmbunătățirea cadrului de reglementare, strategic și procedural pentru coordonarea și implementarea FESI, proiectul *Asigurarea de servicii de asistență tehnică din partea experților BEI pentru gestionarea POIM la nivelul AM POIM și al structurilor cu rol de OI* (buget alocat FEDR+BS: 9,319 mil. euro). Proiecte derulate în conformitate cu *Acordul PASSA*

¹⁰¹ În decembrie 2017 (prin adresa de confirmare nr. ref. Ares (2017)6181507-18/12/2017), COM a notificat România cu privire la îndeplinirea celor șase condiționalități aferente sectorului de transport, respectiv: aprobarea MPGT, încheierea contractului de servicii publice între METROREX și MT, încheierea contractelor de performanță cu administratorii de infrastructură rutieră și feroviară, înființarea și operaționalizarea Autorității de Reformă Feroviară, creșterea capacității administrative a CNAIR și CFR (cu asistență tehnică BEI), asigurarea continuității MPGT și stabilirea unor contracte de lucrări standard (realizat – HG nr. 1/2018).

¹⁰² Proiect SIPOCA 15, derulat în perioada decembrie 2016 – decembrie 2019 cu finanțare prin POCA, IP 1 – Strategia pentru consolidarea administrației publice 2014 – 2020.

¹⁰³ Act adițional la Contractul de concesiune nr.MM 487/04.02.2004 încheiat între MT și CNAIR

¹⁰⁴ HG nr. 1/2018 pentru aprobarea condițiilor generale și specifice pentru anumite categorii de contracte de achiziție aferente obiectivelor de investiții finanțate din fonduri publice. Elaborarea contractelor de lucrări standard a fost una dintre condiționalitățile ex-ante îndeplinite cu asistență tehnică BEI.

finanțate din fonduri publice, asigură un cadru de reglementare unitar care răspunde problemelor majore în implementarea proiectelor de infrastructură (întârzieri majore în atribuirea contractelor, revendicări, dispute, litigii, etc.). Aplicarea unui set de *norme pentru eficientizarea procedurilor de lucru privind atribuirea contractelor de achiziție publică la nivelul CNAIR*¹⁰⁵ urmărește scurtarea, la 2-4 luni, a duratei procedurilor de achiziție publică și, implicit, accelerarea implementării proiectelor și creșterea gradului de absorbție a fondurilor europene în domeniul infrastructurii rutiere. În ceea ce privește *recepția lucrărilor de construcție*¹⁰⁶, a fost reglementată posibilitatea de a recepționa lucrări și a deschide circulația pe secțiuni de drumuri finalizate, care pot fi utilizate separate pentru accelerarea punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții, inclusiv pe loturi/secțiuni/sectoare/părți din cuprinsul autorizației de construire, înainte de finalizarea tuturor lucrărilor din contract. A fost aprobat Regulamentul privind recepția construcțiilor din domeniul infrastructurii rutiere și feroviare de interes național¹⁰⁷ care reglementează aspecte privind activitatea de recepție a lucrărilor, în funcție de complexitatea proiectelor de infrastructură de transport, importanța construcțiilor, modul de finanțare și implementare, obligațiile și răspunderilor factorilor implicați.

Strategia națională privind implementarea sistemelor de transport inteligente (STI) a fost revizuită conform observațiilor primite de la ministerele avizatoare, urmând ca proiectul de HG pentru aprobarea strategiei să fie transmis pe circuitul de avizare. Documentul are ca scop asigurarea unui cadru strategic național pentru implementarea eficientă și coordonată a STI pe rețeaua de drumuri, în paralel cu programul de dezvoltare a sectorului rutier prevăzut în MPGT.

3.3.2. Dezvoltarea sectoarelor cu potențial de creștere economică

Pentru dezvoltarea unor piețe de produse și servicii mai competitive, sunt finanțate de la BS și din FESI 2014-2020 proiecte de investiții orientate către **dezvoltarea celor 10 sectoare economice competitive**¹⁰⁸.

În scopul creșterii competitivității IMM-urilor în sectoare competitive identificate în SNC și în Planurile de dezvoltare regionale, prin POR, în cadrul bugetului total alocat de 1.056,5 mil. lei, se vor finanța proiectele de *investiții ale microîntreprinderilor din mediul urban*. Totodată, **vor fi sprijinite aproximativ 848 de IMM-uri pentru crearea și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor**¹⁰⁹, având o finanțare neramburasabilă de 516,49 mil euro mil. lei.

Pentru a *sprijini inițiativele antreprenoriale ale IMM-urilor din domeniile vegetal, zootehnic și acvacultură*, se are în vedere demararea unui *program de stimulare a producției în domeniile respective*, prin înființarea unui credit de dezvoltare a afacerii cu garanții de stat în procent de 80% din valoarea creditului de producție. Durata programului este de opt ani și vor beneficia aproximativ 10 mii de societăți cu activități în aceste domenii. De asemenea, se vor acorda facilități fiscale pentru cooperativele agricole (fermieri, exploatații agricole – membri ai unei cooperative agricole), ținând cont de reglementările *Legii cooperăției agricole*.

În vederea *creșterii productivității muncii și a competitivității întreprinderilor/exploatațiilor agricole în prelucrarea și marketingul produselor agro-alimentare* continuă, cu finanțare din FEADR 2014-2020, susținerea investițiilor pentru *dezvoltarea fermelor/exploatațiilor agricole și a diversificării lanțului agro-alimentar integrat*:

- *sprijinirea investițiilor în procesarea/marketingul produselor agricole*¹¹⁰ (inclusiv schema GBER), de la demararea PNDR, au fost semnate contracte pentru 362 beneficiari din care 83 provenind din

¹⁰⁵ Ordinul 1218/836 al ministrului transporturilor și al președintelui Agenției Naționale pentru Achiziții Publice pentru aprobarea Normelor privind eficientizarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziție publică implementate de către Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere, publicat în MO nr. 731/23 august 2018

¹⁰⁶ OUG nr. 84/2018 pentru completarea unor acte normative din domeniul construcțiilor a vizat eliminarea blocajelor în implementarea proiectelor și accelerarea punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții, inclusiv pe loturi/secțiuni/sectoare/părți din cuprinsul autorizației de construire, înainte de finalizarea tuturor lucrărilor din contract.

¹⁰⁷ HG nr. 845/24.10.2018 pentru aprobarea Regulamentului privind recepția construcțiilor din domeniul infrastructurii rutiere și feroviare de interes național

¹⁰⁸ Sectoarele competitive identificate în SNC sunt: turism și eco-turism; textile și pielărie; lemn și mobilă; industrii creative; industria auto și componente; TIC; procesarea băuturilor și alimentelor; sănătate și produse farmaceutice; energie și management de mediu; bio-economie.

¹⁰⁹ Prioritatea de investiții 2.2, POR.

¹¹⁰ Submăsura 4.2: Sprijin pentru investiții în prelucrarea/ comercializarea și/ sau dezvoltarea de produse agricole

contractele tranzitate din PNDR 2007-2013 în PNDR 2014-2020. Au fost efectuate plăți în valoare de 84,88 mil. euro, din care 16,99 mil. euro, aferent proiectelor tranzitate.

- *sprijinirea investițiilor de procesare/marketing al produselor din sectorul pomicol*¹¹¹ (inclusiv schema GBER), au fost semnate contracte pentru 15 beneficiari și au fost efectuate plăți în valoare de 1,16 mil. euro.
- *operaționalizarea fondului de creditare în agricultură* prin care se urmărește creșterea accesului la finanțare a fermierilor pentru realizarea investițiilor care să contribuie la diversificarea economiilor din zonele rurale. Până în prezent, Fondul European de Investiții (FEI) a selectat cinci bănci care să acționeze ca intermediarii financiari.
- *investițiile în exploatațile agricole*¹¹², au fost sprijinite 1.693, din care 137 exploatații provenind din contracte transferate din PNDR 2007-2013, fiind efectuate plăți în valoare de 414,25 mil. euro.
- *investițiile în exploatațile pomicole*¹¹³ au fost sprijinite 393 exploatații și efectuate plăți în valoare de 36,20 mil. euro.

Pentru a stimula *comasarea terenurilor agricole* în vederea creșterii productivității și competitivității în acest sector, au fost semnate trei contracte în valoare de 0,002 mil. euro, aferente *schemei pentru micii fermieri* din PNDR 2014-2020.

Pentru *creșterea competitivității întreprinderilor care procesează/comercializează produse agricole*, aferent submăsurii 4.2 „Sprijin pentru investiții în prelucrarea/comercializarea și/ sau dezvoltarea de produse agricole”, au fost sprijiniți 362 de beneficiari și efectuate plăți în valoare de 84,88 mil. euro iar aferent submăsurii 4.2a „Investiții în procesarea/ marketingul produselor din sectorul pomicol”, au fost sprijiniți 15 beneficiari și efectuate plăți în valoare de 1,16 mil. euro.

La data de 28 noiembrie 2017, MADR și FEI au încheiat un Acord de finanțare care prevede implementarea unui *instrument financiar de împrumut cu partajarea riscului la nivel de portofoliu* finanțat prin PNDR 2014-2020. Până în prezent, FEI a selectat 5 bănci pentru implementarea acestui acord de finanțare.

Pentru *asigurarea viabilității economice a fermelor, exploataților agricole și forestiere*, prin FEADR 2014-2020, se continuă susținerea investițiilor în *modernizarea infrastructurii secundate de irigații*. Astfel, au fost semnate 264 contracte, din care 72 transferate din PNDR 2007-2013 și au fost efectuate plăți în valoare de 87,53 mil. euro, din care 8,42 mil. euro, aferent proiectelor tranzitate.

Complementar investițiilor realizate din FEADR 2014-2020, guvernul va acționa pentru dezvoltarea ¹¹⁴infrastructurii principale de irigații, în conformitate cu prevederile *Programului Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România*, elaborat de MADR pentru a se asigura dezvoltarea infrastructurii principale. Prin program se urmărește reabilitarea în trei etape¹¹⁵, până la finele anului 2020, a capacităților principale existente din 86 de amenajări viabile aparținând domeniului public al statului, în suprafață totală de aproximativ 1,8 mil. ha. În cadrul primei etape a programului, 32 de amenajări de irigații se află în faza de derulare a procedurilor de implementare, 45 de amenajări se află în faza de execuție a lucrărilor iar pentru 30 de amenajări de irigații vor începe derularea execuțiilor în 2019.

Continuă *dezvoltarea și diversificarea lanțurilor scurte de aprovizionare*¹¹⁶ pentru comercializarea *produselor agroalimentare*¹¹⁷, în acest sens, au fost sprijiniți 49 de beneficiari, fiind efectuate plăți în

¹¹¹ sM. 4.2a: sprijin pentru investiții de procesare/marketing produselor din sectorul pomicol

¹¹² PNDR 2014-2020 Submăsura 4.1 - Investiții în exploatații agricole

¹¹³ PNDR 2014-2020 Submăsura 4.1a - Investiții în exploatații pomicole

¹¹⁴ Sm. 6.5 Micii fermieri

¹¹⁵ Prima etapă vizează reabilitarea a 40 de amenajări de irigații viabile pentru care s-au constituit Organizații de Îmbunătățiri Funciare (OIF), care au accesat sub-măsura 125a1, a1 - Irigații și alte lucrări de îmbunătățiri funciare din cadrul PNDR 2007 – 2013; cea de-a doua etapă vizează reabilitarea unor obiective din 37 de amenajări de irigații viabile pe care sunt constituite OIF-uri care vor putea reabilita infrastructura secundară de irigații în cadrul sub-măsurii 4.3 din PNDR 2014-2020; cea de-a treia etapă va include reabilitarea unor obiective din 9 amenajări viabile de irigații pe care nu sunt încă constituite OIF-uri.

¹¹⁶ Un lanț de aprovizionare care nu include mai mult de un intermediar între producător și consumator.

¹¹⁷ FEADR 2014-2020, Sub-măsura 16.4 *Sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare, în vederea stabilirii și dezvoltării de lanțuri scurte de aprovizionare și de piețe locale, precum și în vederea realizării de activități de promovare în context local pentru dezvoltarea de lanțuri scurte de aprovizionare și de piețe locale și submăsura 16.4.a*

valoare de 0,48 mil. euro. De la demararea PNDR 2014-2020, aferent sub-măsurii 16.4a au fost sprijiniți 19 beneficiari și au fost efectuate plăți în valoare de 0,2 mil. euro.

Pentru *sprijinirea înființării și funcționării grupurilor operaționale (GO), pentru dezvoltarea de proiecte-pilot și noi produse*¹¹⁸ în total au fost depuse 190 cereri de exprimare a interesului, aferente etapei I (117 sM. 16.1 și 73 sM. 16.1a).

Pentru *susținerea dezvoltării durabile a turismului*, prin POR 2014-2020 s-au contractat 33 proiecte, cu o valoare eligibilă de 104,58 mil. Euro și au fost efectuate plăți către beneficiari în valoare de 4.97 mil. euro.

În vederea *susținerii industriilor culturale și creative*, un alt sector important al economiei naționale prevăzut de SNC, este în curs de elaborare un nou proiect al *Strategiei sectoriale în domeniul culturii*, a cărui finalizare este prevăzută pentru anul 2023.

Pentru optimizarea și eficientizarea actului administrativ, legislativ și decizional în administrația centrală și serviciile sale deconcentrate în domeniul patrimoniului cultural național, la 12 iulie 2018, a fost demarată implementarea proiectului *Monumente istorice – Planificare strategică și politici publice optimizate*, cu finanțare prin POCA, în valoare de 2,99 mil. lei. Proiectul vizează sistematizarea și simplificarea progresivă a fondului legislativ cu incidență în domeniul patrimoniului cultural prin elaborarea *Codului patrimoniului cultural*¹¹⁹, precum și crearea cadrului strategic și operațional pentru realizarea de politici bazate pe dovezi în domeniul patrimoniului imobil. Printre activitățile în desfășurare se află inventarierea și analiza legislației în domeniul patrimoniului cultural, în acest scop fiind recrutate resursele umane și având loc dezbateri profesionale pe tema elaborării proiectului de *Cod al Patrimoniului Cultural*. Un alt progres constă în *realizarea procesului-pilot de inventariere a patrimoniului imobil*, fiind în curs de elaborare metodologia de inventariere a monumentelor istorice și configurarea în detaliu a planului de inventariere pentru fiecare dintre zonele selectate. De asemenea, a fost demarată procedura de achiziție pentru serviciile de dezvoltare a sistemului software dedicat culegerii și centralizării dovezilor din domeniul patrimoniului imobil. S-au realizat toate acțiunile de informare și promovare a proiectului planificate până în prezent și, în plus, s-a realizat un website dedicat acestuia: <https://www.umpcultura.ro/monumenteistorice>.

Continuă finanțarea din FEDR și FEADR 2014-2020 a investițiilor pentru restaurarea, conservarea și valorificarea obiectivelor de patrimoniu cultural, în cadrul submăsurii 7.6 *Investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural* din PNDR. Până în prezent, au fost semnate 667 obiective de patrimoniu.

În perioada 21 ianuarie - 30 aprilie 2019, se desfășoară sesiunea de depunere a cererilor de finanțare aferente acestei submăsuri, cu aplicabilitate exclusiv în teritoriul ITI Delta Dunării. Valoarea alocată este de aprox. 5 mil euro.

Pentru *prezervarea patrimoniului cultural, științific și educațional*, la 13 iulie 2018, a fost demarată implementarea proiectului *E-Cultura: Biblioteca Digitală a României*, prin POC, cu o valoare totală de aproximativ 9,17 mil. euro, finanțare din FEDR. Proiectul are ca principal scop digitalizarea patrimoniului cultural cu ajutorul tehnologiilor IT actuale, moderne, astfel încât moștenirea culturală națională să poată fi păstrată, promovată și transmisă generațiilor viitoare. Proiectul are două componente principale: realizarea platformei *culturalia.ro*; digitalizarea patrimoniului mobil. Principalele activități desfășurate constau în selectarea echipelor de management și de implementare a proiectului; revizuirea documentațiilor tehnice necesare lansării procedurilor de achiziții și au fost obținute avizele Comitetului Tehnico – Economic; achiziția de echipamente pentru echipa de management; angajarea personalului specializat în vederea realizării activităților de digitizare și catalogare; definitivarea documentațiilor de achiziții pentru achiziția de echipamente de digitizare, achiziția de echipamente necesare platformei și achiziția de servicii de dezvoltare platformă.

Ca proiect complementar, se are în vedere elaborarea proiectului *e-patrimoniu (proiect complementar cu e-cultura)*, prin care să se realizeze o bază de date completă și actualizată privind monumentele istorice din România, utilizându-se mijloace TIC moderne, precum și să se dezvolte proceduri de e-guvernare aferente interacțiunii dintre deținătorii de monumente și instituțiile publice.

¹¹⁸ PNDR 2014-2020, Sub-măsura 16.1. și 16.1a (domeniul pomicol) - *Sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale (GO), pentru dezvoltarea de proiecte-pilot, noi produse*

¹¹⁹ La data de 29 noiembrie 2016, Guvernul a adoptat HG nr. 905/2016 pentru adoptarea tezelor prealabile ale proiectului Codului patrimoniului cultural.

Pentru **mai buna gestionare a resurselor minerale** se are în vedere *reorganizarea și eficientizarea industriei miniere* în scopul utilizării eficiente a resurselor minerale, reducerii impactului sectorului asupra mediului și creșterii productivității sale.

La nivelul UE, sectorul minier se confruntă cu două mari provocări: o dependență majoră de importuri și securitatea furnizării de materii prime. Ca atare, prioritățile se concentrează pe contracararea riscurilor asociate disponibilității materiilor prime, cât și evoluției prețurilor globale, prin asigurarea unei furnizări sustenabile de materii prime de pe piețele globale și din cadrul UE, dar și prin îmbunătățirea eficienței resurselor și furnizarea de „materii prime secundare” prin reciclare, inclusiv prin inițiative recente, cum este cea referitoare la economia circulară.

Gestionarea responsabilă, sustenabilă și participativă a resurselor minerale neenergetice vizează creșterea exporturilor de producție de resurse minerale neenergetice, ținând cont de principiile de sustenabilitate și obținând restructurarea economică a fostelor comunități miniere, cu îmbunătățirea participării părților interesate la procesul decizional în sectorul minier.

MEC a supus guvernului spre aprobare în trim. III/2018 proiectul *Strategiei Miniere*, care se află în etapa de evaluare a impactului asupra mediului. Proiectul *Legii de modificare a Legii minelor nr. 85/2003* este finalizat și se află în proces de dezbatere publică. De asemenea, MEC a reglementat sistemul de redevențe al concesiunilor miniere prin introducerea lor în legile specifice, respectiv noul proiect al *Legii minelor*, proiectul *Legii Resurselor Hidrominerale și Legea Petrolului*.

Pentru **crearea masei critice de IMM-uri active** și antrenarea lor în economiile locale/regionale, inclusiv în zonele rurale, este susținută *dezvoltarea serviciilor suport pentru stimularea antreprenoriatului și a creativității în rândul IMM-urilor*. În vederea creșterii performanțelor manageriale ale fermierilor, micro-întreprinderilor și întreprinderilor mici din mediul rural, precum și pentru aplicarea practicilor de producție competitive la nivelul formelor asociative ale fermierilor și ale grupurilor de producători, urmează să înceapă, din FEADR 2014-2020, implementarea investițiilor în *dezvoltarea serviciilor de consiliere agricolă*. Astfel, au fost semnate 9 contracte ce constau în prestarea de servicii de consiliere acordate fermierilor care activează în ferme mici, tinerilor fermieri și producătorilor agricoli în vederea înființării și dezvoltării formelor asociative în sectorul agricol.

În vederea *susținerii investițiilor în dezvoltarea incubatoarelor de afaceri* a fost lansat, la data de 4 decembrie 2017, un apel de proiecte, bugetul total alocat prin POR fiind de 529,4 mil. lei, estimându-se sprijinirea înființării și dezvoltării a 140 de IMM-uri. Până în prezent fost semnate 4 contracte în valoare totală 6.05 mil. euro iar alte 7 contracte sunt în evaluare.

În vederea *asigurării de servicii de consiliere pentru fermieri, micro-întreprinderi și întreprinderi mici din mediul rural*, au fost semnate 9 contracte ce constau în prestarea de servicii de consiliere acordate fermierilor care activează în ferme mici precum și tinerilor fermieri și producătorilor agricoli în vederea înființării și dezvoltării formelor asociative ce activează în sectorul agricol.

În ceea ce privește *dezvoltarea abilităților antreprenoriale și internaționalizarea IMM-urilor*, continuă implementarea *Programului România HUB*, în cadrul căruia a fost organizat, în trim. I 2019, un Consiliu Consultativ al Cooperăției la care au participat 30 beneficiari, iar din luna iulie 2017 a devenit operațional *Programul de internaționalizare a IMM-urilor românești* (Legea nr. 83/2017 pentru aprobarea OUG nr. 8/2017 privind lansarea în cadrul MMACA a Programului de susținere a internaționalizării operatorilor economici români, cu finanțare de la bugetul de stat, pentru perioada 2017-2020 și HG nr. 503/2017 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor OUG nr. 8/2017). În ceea ce privește Mecanismele de derulare a acțiunilor din *Programul de promovare a exportului* (PPE), administrat de MMACA, numărul de târguri internaționale și misiuni economice la care s-a susținut participarea a 550 IMM-uri a fost de 94 în anul 2018 și trim. I 2019. De asemenea, în cadrul proiectului *Servicii Integrate de Export pentru IMM-urile din România*, implementat din fonduri elvețiene, au fost create 2 centre de promovare și, până la data de 31.03.2019, 90 de societăți comerciale au participat la evenimente de promovare internaționale.

Pentru asigurarea unor servicii integrate de export pentru IMM-urile românești în vederea implementării *Programului de susținere a internaționalizării operatorilor economici români*, în anul 2018 a fost susținută participarea societăților comerciale românești la 81 de târguri și expoziții în străinătate.

În sprijinirea IMM-urilor pentru *crearea și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor*, se alocă finanțare pentru dezvoltarea a cca. 100 de IMM-uri cu o vechime mai mare de 1 an, pentru îmbunătățirea capacităților avansate de dezvoltare a produselor și a serviciilor, în vederea creșterii competitivității economiilor regionale și naționale și creșterii cotei de piață. Astfel, 828 proiecte au fost acceptate la finanțare pe componenta de grant, în valoare eligibilă de 767. 98 mil euro. Plățile efectuate au fost în valoare de 93,48 mil. euro. Pentru instrumentul financiar capital de risc (valoare eligibilă totală de 58,82mil. euro), au fost selectați doi manageri de fond cu care s-au semnat contractele în luna decembrie 2018. Plățile efectuate au fost în valoare de 29.41 mil. euro. Contribuția primită pentru Fondul de Fonduri Regional a fost alocată în întregime pentru instrumentul financiar și costuri operaționale. Cele două fonduri urmează să facă investiții în perioada următoare.

În vederea susținerii investițiilor IMM-urilor destinate micro-industrializării, prin *Programul național multianual de micro-industrializare* au fost semnate 164 contracte de finanțare, creându-se un număr de 876 locuri de muncă și 187 contracte de finanțare prin *Programul de dezvoltare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață*, creând-se 374 locuri de muncă. Ambele programe se află în stadiul de certificare și efectuare plăți.

În ceea ce privește *acordarea de granturi pentru implementarea proiectelor propuse de microîntreprinderi*, în vederea consolidării poziției pe piață a micro-întreprinderilor și pentru creșterea competitivității economiilor regionale și naționale în domeniile competitive identificate în *Strategia Națională pentru Competitivitate și în planurile de dezvoltare regională*, au fost acceptate la finanțare 1794 proiecte, având o valoare totală de 326.74 mil. euro. Plățile efectuate au fost în valoare de 136.54 mil euro.

În ceea ce privește *acordarea de ajutor de stat pentru stimularea investițiilor cu impact major în economie*, până în prezent au fost emise 30 acorduri pentru finanțare, pentru care a fost aprobat un ajutor de stat în valoare totală de 378,21 mil. euro. Până în prezent plățile efectuate au însumat echivalentul a 90,03 mil. euro. În perioada 01.04.2018-15.03.2019 a fost deschisă o sesiune continuă de depunere a cererilor de acord pentru finanțate. Au fost emise 19 acorduri pentru finanțare, pentru care a fost aprobat un ajutor de stat în valoare de 203,49 mil. euro, iar în perioada menționată, a fost revocat un acord pentru finanțare. În perioada 01.01.2018-20.02.2019 plățile efectuate au însumat echivalentul a 46,67 mil. euro.

Referitor la *acordarea de ajutor de stat pentru dezvoltarea economică durabilă*, până în prezent plățile efectuate au însumat echivalentul a 343,78 mil. euro. Au fost emise 59 de acorduri pentru finanțare, dintre care 20 au fost revocate, iar toate cele 39 de întreprinderi pentru care au fost emise acorduri pentru finanțare au finalizat investițiile, 31 se află în etapa de monitorizare privind menținerea investiției, în timp ce 8 întreprinderi au terminat etapa de monitorizare privind menținerea investiției. În perioada 01.01.2018-31.12.2018 plățile efectuate au însumat echivalentul a 14,21 mil. euro.

Pentru *acordarea de ajutor de stat pentru stimularea creșterii economice prin sprijinirea realizării de investiții*, au fost aprobate patru acorduri de finanțare, pentru care a fost alocat un ajutor de stat în valoare totală de 103,11 mil. euro. Din cele patru întreprinderi care au primit ajutoare de stat, o întreprindere se află în etapa de monitorizare privind menținerea investiției, în timp ce trei întreprinderi au terminat etapa de monitorizare privind menținerea investiției. În perioada 01.04.2018-15.03.2019 o întreprindere s-a aflat etapa de monitorizare privind menținerea investiției.

Cât privește *ajutorul de stat privind dezvoltarea regională prin stimularea investițiilor*, până în prezent au fost emise trei acorduri pentru finanțare dintre care unul a fost revocat, fiind efectuate plăți totale în valoare de 70,94 mil. euro. Cele două întreprinderi pentru care au fost emise acorduri pentru finanțare se află în etapa de monitorizare privind menținerea investiției. În perioada 01.01.2018-31.12.2018 plățile efectuate au însumat echivalentul a 41,02 mil. euro.

În ceea ce privește *acordarea de ajutoare de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin utilizarea tehnologiilor noi și crearea de locuri de muncă*, plățile efectuate au însumat echivalentul a 93,01 mil. euro. Cele 14 întreprinderi pentru care au fost emise acorduri de finanțare se află în etapa de monitorizare a investiției și/sau a locurilor de muncă create în urma efectuării plății. În perioada 01.01.2018-20.02.2019 plățile efectuate au însumat echivalentul a 43,86 mil.euro.

O atenție deosebită va fi acordată domeniilor transporturilor și energiei în vederea creșterii competitivității întreprinderilor și a atractivității pentru investitorii străini.

În **domeniul energiei** a fost elaborată *Strategia energetică a României 2019-2030, cu perspectiva anului 2050*¹²⁰, iar în luna martie 2019 au fost publicate *Raportul de mediu*¹²¹ și *Studiul de evaluare adecvată*¹²² pentru această strategie. Principalele motive care au condus la necesitatea unei actualizări a proiectului de strategie energetică sunt corelarea cu programul de guvernare, actualizarea datelor economice și nu în ultimul rând corelarea cu evoluția negocierilor privind „Pachetul Energie Curată”, aflat în dezbatere la nivelul Consiliului Uniunii Europene și Parlamentului European, care va stabili cadrul de reglementare la nivelul Uniunii Europene cu perspectiva perioadei 2020-2030, respectiv 2050.

În ceea ce privește integrarea transfrontalieră a rețelelor energetice, pentru **creșterea capacității de interconectare a sistemului național de transport de energie electrică**, se află în derulare o serie de proiecte de interes comun (PIC) aflate pe cea de a treia listă aprobată de Comisia Europeană prin Regulamentul delegat (UE) nr.540/2018. Astfel, sunt planificate întăriri ale rețelei în zonă, care vor permite eliminarea congestiilor, atât pe direcția est – vest, la granița cu Ungaria și Serbia, cât și pe direcția de tranzit nord-sud, prin întărirea culoarului Porțile de Fier - Reșița - Timișoara - Arad (trecerea de la 220 kV la 400 kV).

Pentru **creșterea capacității de schimb prin interfața de vest și sud-vest a României**, în cadrul proiectului *Mid Continental East Corridor* sunt prevăzute următoarele proiecte de interes comun (PIC):

- (i) 3.22.1. LEA (linie electrică aeriană) 400 kV d.c. Reșița (România) - Pancevo (Serbia) - din cei 206 stâlpi, un nr. de 196 stâlpi au fost ridicați pe fundație și au fost realizate 201 fundații;
- (ii) 3.22.2. LEA 400 kV Porțile de Fier - Reșița și extinderea stației 220/110 kV Reșița prin construcția unei noi stații de 400 kV (termen: 2022);
- (iii) 3.22.3. & 3.22.4. trecere la 400 kV a LEA 220 kV d.c. Reșița – Timișoara – Săcălaz – Arad, inclusiv construirea stațiilor de 400 kV Timișoara și Săcălaz (termen: 2027).

Pentru **creșterea capacității de schimb dintre România și Bulgaria** sunt planificate întăriri ale rețelei în zonă cu rolul de a consolida coridorul de transport al energiei electrice de-a lungul coastei Mării Negre (România-Bulgaria) și între coastă și restul Europei. În cadrul proiectul 3.8 “*Black Sea Corridor*” sunt prevăzute următoarele proiecte de interes comunitar (pe teritoriul României):

- (i) 3.8.4. LEA 400 kV d.c. Cernavodă – Stâlp, cu un circuit intrare/ieșire în Gura Ialomiței (termen: 2022)
- (ii) 3.8.5. LEA 400 kV d.c. Smârdan – Gutinaș (termen: 2024).

Pentru **creșterea capacității de interconexiune dintre România și Republica Moldova și Ucraina** sunt prevăzute următoarele proiecte de interes comunitar:

- (i) Proiectul de interconectare sincronă a sistemelor electroenergetice ale Ucrainei și Republicii Moldova la sistemul Europei Continentale - în 2017 s-au semnat acorduri pentru implementarea catalogului de măsuri, astfel că sunt în pregătire contracte de servicii pentru realizarea de studii suplimentare conform catalogului de masuri;
- (ii) LEA 400 kV Suceava-Bălți (termenul de finalizare depinde de decizia Moldelectrica);
- (iii) LEA 400 kV Isaccea (RO) – Vulcănești (RM) și interconectarea prin stație BtB la Vulcănești (termen: 2024).

În domeniul **interconectărilor transfrontaliere în sectorul gazelor naturale**, continuă lucrările la proiectele cu statele din zonă (Republica Moldova, Ucraina, Serbia, Bulgaria, Ungaria și Austria). Astfel, pentru proiectul de **interconectare a României cu Serbia** se va construi o conductă nouă de interconectare pe direcția Arad – Mokrin, în lungime de aproximativ 97 km, din care aproximativ 85 km pe teritoriul României și 12 km pe teritoriul Serbiei. De asemenea, se are în vedere și construirea unei stații de măsurare gaze naturale (amplasată pe teritoriul României). Valoarea totală estimată a investiției este de 53,76 mil. euro iar termenul estimat de finalizare este trim. IV/2020. Pentru acest proiect au fost finalizate deja studiul de fezabilitate, studiul de fezabilitate, proiectul tehnic și caietele de sarcini.

¹²⁰ http://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2018/11/Strategia_Energetica_FINAL_02_nov_2018.docx

¹²¹ http://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2019/03/Raport-de-mediu_SER-2019-2030-2050_rev03.pdf

¹²² http://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2019/03/Studiu-de-evaluarea-adecvata_SER-2019-2030-2050_rev03.pdf

Proiectul de **interconectare a României cu Ucraina, pe direcția Gherăești - Siret** prevede construirea unei conducte de transport gaze naturale (130 km) și a instalațiilor aferente, pe direcția Gherăești - Siret; construirea unei stații de măsurare gaze transfrontalieră, precum și amplificarea stațiilor de comprimare Onești și Gherăești. Valoarea totală estimată a investiției este de 125,0 mil. euro, iar termenul estimat de finalizare este trim. IV/2025. Pentru acest proiect a fost finalizat studiul de prefezabilitate, urmând demararea studiului de fezabilitate și a proiectării.

Pentru implementarea proiectului **Dezvoltarea pe teritoriul României a Sistemului Național de Transport Gaze Naturale pe Coridorul Bulgaria - România - Ungaria - Austria (BRUA)**, se desfășoară următoarele etape:

- (i) **Faza I: 478,6 mil. euro** pentru construirea unei conducte noi, în lungime de 479 km, între nodul tehnologic Podișor și Recaș și a trei stații de comprimare, SC Podișor, SC Bibești și SC Jupa, fiecare stație fiind echipată cu câte două agregate de comprimare. La finalizarea proiectului se va realiza o capacitate de 1,75 mld. mc/an la granița cu Ungaria și de 1,5 mld. mc/an la granița cu Bulgaria. Termenul estimat de finalizare este trim. IV/2019. Până la sfârșitul trim I/2019: au fost finalizate studiul de prefezabilitate și de fezabilitate, proiectul tehnic și caietul de sarcini; au fost obținute acordul de mediu și autorizațiile de construire pentru conductă și pentru stațiile de comprimare; s-au semnat contractele de finanțare, de execuție Faza I (fir linear și stații de comprimare) și pentru achiziție pachet compresoare, îmbinări electroizolante, robinete și material tubular și curbe; s-a obținut decizia exhaustivă pentru Faza I; amplasamentele de teren au fost predate constructorilor; s-a emis ordinul de începere a lucrărilor atât pentru firul linear cât și pentru stațiile de comprimare; proiectul a intrat în faza de execuție; sunt în derulare lucrările de construcție montaj pe toate cele 3 loturi ale firului liniar, precum și la cele 3 stații de comprimare a gazelor.
- (ii) **Faza II: 68,8 mil. euro** constă în construirea unei conducte în lungime de aproximativ 50 km între Recaș și SMG Horia, amplificarea celor trei stații de comprimare (Podișor, Bibești și Jupa) prin montarea a câte unui agregat de comprimare suplimentar și amplificarea stației de măsurare gaze naturale Horia. La finalizarea proiectului se va realiza o capacitate de 4,4 mld. mc/an la granița cu Ungaria și de 1,5 mld. mc/an la granița cu Bulgaria. Termenul estimat de finalizare este trim. IV/2022. Până la sfârșitul trim I/2019: au fost finalizate studiul de prefezabilitate și de fezabilitate, proiectul tehnic și documentația tehnică pentru obținere autorizații de construire; a fost obținut acordul de mediu; utilizatorii de rețea care au rezervat capacitate în cadrul procedurii de "sezon deschis" și-au exercitat dreptul de a renunța la capacitatea rezervată până la 14 decembrie 2018, astfel că procedura va continua cu perioada a III-a de depunere a ofertelor de rezervare de capacitate, în conformitate cu prevederile *Manualului Procedurii de Sezon Deschis Angajant RO-HU*.
- (iii) **Faza III:** constă în amplificarea coridorului bidirecțional de transport gaze naturale BRUA, în scopul creșterii capacității de transport gaze naturale spre Ungaria cu 4,4 mld. mc/an. În această fază se vor reabilita/ înlocui conductele existente ce aparțin SNT sau se vor instala în paralel cu conductele existente noi conducte și se vor dezvolta 4 sau 5 stații noi de comprimare, cu o putere totală instalată de aprox. 66 - 82,5MW. Până la sfârșitul trim. I/2019: a fost finalizat studiul de prefezabilitate, urmând ca studiul de fezabilitate să fie demarat în momentul în care vor exista date și informații suplimentare din partea concesiionarilor de perimetru din Marea Neagră.

Dezvoltarea pe teritoriul României a Coridorului Sudic de Transport pentru preluarea gazelor naturale de la țărmul Mării Negre presupune construirea unei conducte telescopice de transport gaze naturale Tuzla – Podișor, în lungime de 308,4 km și Dn 1200 respectiv Dn 1000, care să facă legătura între resursele de gaze naturale disponibile la țărmul Mării Negre și coridorul Bulgaria – România – Ungaria – Austria, astfel asigurându-se posibilitatea transportului gazelor naturale spre Bulgaria și Ungaria prin interconectările existente Giurgiu – Ruse (cu Bulgaria) și Nădlac – Szeged (cu Ungaria). De asemenea, această conductă se va interconecta cu actuala conductă internațională de transport gaze naturale T1. Capacitatea de transport este de 8,14 mil. mc/an conform procedurii "sezon deschis" prezentate pe site-ul Transgaz. Până la sfârșitul trim I/2019: au fost finalizate studiul de prefezabilitate și de fezabilitate, studiul de impact asupra mediului și documentația tehnică, proiectul tehnic și caietul de sarcini; s-au obținut acordul de mediu, autorizația de construire, decizia exhaustivă; se află în desfășurare procedura de autorizare conform Reg. UE 347/2013, procedura de achiziție pentru lucrările de execuție. Procedura de rezervare de capacitate în punctul de intrare PM Tuzla s-a finalizat fără succes.

Interconectarea sistemului național de transport (SNT) gaze naturale cu conducta de transport internațional gaze naturale T1 și reverse flow Isaccea presupune realizarea a două faze: (i) în **faza I** (finalizată) s-au desfășurat lucrări de interconectare între SNT și conducta de transport internațional T1, în zona stației de măsurare Isaccea, precum și reparația conductei Dn 800 mm Cosmești - Onești (66,0 km); (ii) în **faza II** se urmărește modernizarea și amplificarea stației de comprimare Siliștea și a stației de comprimare Onești, precum și efectuarea de modificări în interiorul NT Siliștea, NT Șendreni și NT Onești. Până la sfârșitul trim. I/2019, pentru faza II a proiectului au fost finalizate studiul de fezabilitate și de fezabilitate, caietul de sarcini pentru proiectare și execuție, conceptul privind participarea publicului și consultările publice privind proiectul; se află în desfășurare procedura de obținere a acordului de mediu, de achiziție și proiectul tehnic. Valoarea totală estimată a investiției este de 99,23 mil. euro din care 8,83 mil.euro pentru faza I 90,4 mil. euro pentru faza II, iar termenul estimat de finalizare este sfârșitul anului 2018, pentru faza I și sfârșitul anului 2020, pentru faza II.

La finalizarea proiectului **Dezvoltarea sistemului național de transport (SNT) în zona de nord-est a României pentru îmbunătățirea aprovizionării cu gaze naturale a zonei și pentru asigurarea capacității de transport spre Republica Moldova (PI Ungheni)** se va asigura presiunea necesară și capacitatea de transport de 1,5 mld. mc/an. Această măsură presupune construirea unei noi conducte de transport (Dn700, Pn 55 bar, direcția Onești - Gherăești- 104 km și direcția Gherăești - Lețcani - 61 km) și construirea/extinderea a două stații de comprimare gaze (la Onești și la Gherăești, fiecare având o putere instalată 9,14 MW, ce va fi realizată prin intermediul a câte două unități de comprimare de 4,57 MW). Valoarea totală a investiției este de 174,25 mil. euro, iar termenul estimat de finalizare este trim. IV/2020. Până la sfârșitul trim. I/2019: au fost finalizate studiul de fezabilitate și de fezabilitate, proiectul tehnic pentru conducta de transport gaze naturale, proiectele tehnice pentru cele două stații de comprimare cât și pentru instalațiile electrice, protecție catodică, automatizări și securizare conductă; s-au obținut acordul de mediu, autorizația de construire pentru conductă și pentru stațiile de comprimare; s-a semnat contractul de finanțare din POIM; se află în derulare procedurile de achiziție.

Pentru **preluarea gazelor naturale de la țărmul Mării Negre** s-au inițiat noi dezvoltări ale SNT. Astfel, Transgaz a depus proiectul pentru o conductă de transport în lungime de aproximativ 25 km și diametru Dn 500, de la țărmul Mării Negre până la conducta existentă de transport internațional T1. Capacitatea de transport este 1,1 mld. mc/an - conform procesului "sezon deschis" publicat pe site-ul Transgaz. Până la sfârșitul trim I/2019: au fost finalizate studiul de fezabilitate și de fezabilitate, procedurile de obținere a acordului de mediu și a autorizației de construire, proiectul tehnic; s-a obținut Decizia Exhaustivă nr. 3/12.12.2018; procesul de capacitate incrementală pentru PM Vadu s-a finalizat cu alocarea de capacitate și semnarea contractului de transport gaze naturale; s-a demarat procedura de achiziție pentru lucrările de execuție.

În conformitate cu Memorandumul de Înțelegere – parte din inițiativa CESEC, operatorii sistemelor de transport gaze de pe Coridorul Balcanic au inițiat demersuri comune în vederea asigurării unui flux de gaze bidirecțional (cu utilizarea capacității de transport pe conducta Tranzit 1) dinspre Grecia înspre Ucraina. În acest sens, TRANSGAZ are în vedere investiții în modernizarea Stației de Măsurare Gaze (SMG), relevante. Astfel, Transgaz are în Planul de dezvoltare pe 10 ani, implementarea Proiectului **Modernizare SMG Isaccea 1 și SMG Negru Vodă 1** (cod. 7.8) care va crea posibilitatea unui flux de gaze spre Ucraina pe traseul Conductei Tranzit 1. Până la sfârșitul trim I/2019, pentru SMG Isaccea 1, au fost finalizate studiul de fezabilitate și proiectul tehnic și s-a demarat procedura de achiziție pentru lucrările de execuție. Pentru SMG Negru Vodă 1 sunt în curs de elaborare atât studiul de fezabilitate cât și proiectul tehnic.

Ca măsură temporară de protecție a consumatorilor casnici, prin OUG 114/2018 cu modificările ulterioare s-au instituit tarife reglementate pentru energia electrică în perioada 01.03.2019 - 28.02.2022, s-a plafonat prețul la gazele naturale pentru clienții casnici (la 68 lei/Mwh) și s-a prelungit data până la care se stabilesc prețuri reglementate la clienții casnici de gaze naturale, respectiv până la data de 30 iunie 2022.

3.3.3. Îmbunătățirea performanțelor întreprinderilor publice (ÎP)

În aplicarea prevederilor art. 58, alin. 1 din OUG nr. 109/2011 privind guvernarea întreprinderilor publice, cu modificările și completările ulterioare, MEc, în calitate de autoritate publică tutelară, prin DPAPS, elaborează anual un raport privitor la ÎP din portofoliu care este publicat pe pagina de internet a

instituției până la sfârșitul lunii iunie, raport ce evidențiază evoluția performanței financiare și nefinanciare a ÎP, gradul de implementare a politicilor economice și sociale, precum și evoluția participăției statului la ÎP.

În ceea ce privește îmbunătățirea performanțelor la ÎP care au implementat deja managementul profesionist (la nivelul MEc – 6 ÎP), aceasta reiese și din raportul administratorilor fiecărui operator, raport ce conține inclusiv o evaluare proprie a activității acestora.

MEn, în calitate de autoritate publică tutelară, a implementat în 2018 prevederile OUG nr. 109/2011 privind guvernanța corporativă a întreprinderilor publice la următoarele societăți: OIL Terminal SA Constanța; SNGN ROMGAZ SA Mediaș; Conpet SA Ploiești; UT Midia SA; SN Nuclearelectrica SA; Societatea Electrocentrale Grup SA; SPEEH Hidroelectrică SA; Societatea de Administrare a Participațiilor în Energie („SAPE”) S.A., iar *Raportul privind evoluția și performanța activității regiilor autonome și societăților pentru anul 2017*, a fost postat pe pagina de internet a MEn¹²³.

La Societatea Complexul Energetic Oltenia SA consiliul de supraveghere a fost selectat în anul 2016, printr-o procedură derulată în conformitate cu prevederile OUG nr. 109/2011.

Totodată, MFP prin structurile competente, urmărește în mod constant implementarea guvernanței corporative conform prevederilor legale incidente, inclusiv prin acțiuni de control urmare cărora, în cazul nerespectării prevederilor legale, vor fi aplicate sancțiuni contravenționale conform prevederilor legale în vigoare.

Pentru întărirea **disciplinei financiare la nivelul ÎP**, MFP monitorizează aplicarea OMFP nr. 666/2015 privind aplicarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele internaționale de raportare financiară (IFRS) de către unele entități cu capital de stat la cele 17 ÎP prevăzute în ordin. Stadiul întocmirii în scop informativ a unui set de situații financiare anuale individuale (SFA) conform standardelor de raportare internațională (IFRS) este următorul:

- pentru exercițiul financiar 2016, 15 operatori economici au întocmit SFA, din care 14 operatori economici le-au publicat pe pagina proprie de internet, iar 2 operatori economici sunt în curs de finalizare a SFA
- pentru exercițiul financiar 2017, 14 operatori economici au întocmit SFA și le-au publicat pe pagina proprie de internet, iar 3 operatori economici sunt în curs de finalizare a SFA.

În privința **selectării managementului profesionist la ÎP în conformitate cu principiile guvernanței corporative**, la șase ÎP aflate în subordinea MEc s-a introdus managementul profesionist.

Continuă activitățile derulate în scopul **selectării managementului profesionist la ÎP din domeniul transporturilor**¹²⁴. Până în trim. I/2019 a fost finalizată procedura de recrutare și selecție a membrilor Consiliilor de Administrație (CA) și au fost semnate contractele de mandat cu administratorii numiți la 5 ÎP¹²⁵. Pentru alte 7 ÎP¹²⁶ procedura de recrutare și selecție de candidați pentru nominalizarea în vederea numirii membrilor CA se află în curs de desfășurare în diferite stadii.

În vederea creșterii performanțelor economice a unor **ÎP din domeniul energiei, transporturilor și industriei de apărare** se au în vedere acțiuni pentru continuarea procesului de restructurare/reorganizare și eficientizare a acestora, astfel:

- în domeniul energiei: a treia revizie a planului de restructurare a Complexului Energetic Oltenia SA, corespunzătoare anului 2018, se află în curs de analiză în vederea aprobării la nivelul MEn; Planul de restructurare revizuit al Companiei Naționale a Uraniului S.A. a fost elaborat și este în curs de analiză la nivelul direcțiilor din cadrul MEn;

¹²³ <http://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2018/06/Raport-2017.pdf>

¹²⁴ 20 de ÎP stabilite în baza OMT nr. 348/20 martie 2017 și a OMT nr. 573/23 mai 2017

¹²⁵ Regia Autonomă Autoritatea Aeronautică Civilă Romană, Regia Autonomă Registrul Auto Român, Compania Națională "Administrația Porturilor Maritime Constanța" S.A., Societatea Comercială de Transport cu Metroul București "METROREX" - S.A., Compania Națională de Transporturi Aeriene Române TAROM SA.

¹²⁶ Compania Națională de Căi Ferate CFR - S.A., Societatea Națională de Transport Feroviar de Călători "CFR Călători" - S.A., Compania Națională "Aeroporturi București" S.A., Compania Națională "Administrația Canalelor Navigabile" S.A. Constanța, Regia Autonomă "Administrația Fluvială a Dunării de Jos Galați" - RA, Compania Națională "Administrația Porturilor Dunării Maritime" S.A. Galați, Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere - CNAIR

- în *domeniul transporturilor*, eforturile s-au concentrat pe eficientizarea activității TAROM: pentru reînnoirea flotei a fost semnat un contract cu firma Boeing pentru achiziția și închirierea de aeronave¹²⁷; pe site-ul companiei a fost implementat un sistem on-line care include un call-center externalizat, acces în sistemul Client Management System (CMS), sistemul *my account* pe site-ul TAROM și prima aplicație mobilă TAROM app din istoria companiei. În perioada aprilie 2018 – martie 2019, numărul pasagerilor îmbarcați a ajuns la 2.983.720 persoane și 11 rute noi erau deschise. Începând din sezonul de vară 2019 se vor aplica în continuare măsuri de eficientizare a utilizării resurselor operaționale și financiare ale companiei, prin renunțarea la operările cu escale intermediare în diverse puncte domestice, generatoare de pierderi și mari consumatoare de resurse;
- în *domeniul industriei de apărare*: CN ROMARM și filialele sale urmează să depună programele de restructurare la DPAPS (MEC) în vederea obținerii aprobării AGA.

În vederea *administrării și valorificării eficiente a participațiilor statului*, proiectul de Lege privind administrarea și valorificarea participațiilor statului a fost transmis instituțiilor co-inițatoare și avizatoare odată cu publicarea pentru dezbatere publică. În urma circuitului parcurs, s-au primit recomandări din partea COM, precum și alte observații și propuneri de îmbunătățire din partea MDRAP, MT, MFP și MJ. După integrarea acestora, proiectul acestui act normativ a fost retransmis pe circuitul de avizare. Ulterior aprobării de către guvern, proiectul de lege va fi înaintat Parlamentului României. Proiectul de lege urmărește reglementarea coerentă și unitară pentru derularea de către toate instituțiile implicate în activități de administrare, restructurare, reorganizare și valorificare de acțiuni, la operatorii economici aflați sub autoritatea acestora, care să aibă finalitate în optimizarea acestor procese. În cadrul acestuia sunt incluse și aspecte privind consolidarea poziției statului în calitate de acționar la unele societăți.

În ceea ce privește **Fondul Suveran de Dezvoltare și Investiții (FSDI)**, în data de 15 noiembrie 2018 Guvernul României a aprobat *OUG nr.100 pentru reglementarea unor măsuri privind cadrul general aplicabil fondurilor suverane de dezvoltare și investiții*. În prezent proiectul de lege privind aprobarea OUG nr. 100/2018 se află înscris pe ordinea de zi a plenului Camerei Deputaților.

O primă formă a proiectului de HG privind organizarea și funcționarea Fondului Suveran de Dezvoltare și Investiții S.A. a fost publicat pe site-ul MFP, spre dezbatere publică, în data de 28 decembrie 2018 și republicat în data de 8 martie 2019, spre consultare publică.

FSDI are ca scop atât dezvoltarea și finanțarea din fonduri proprii și din fonduri atrase, de proiecte de investiții rentabile și sustenabile, în diverse sectoare economice, prin participarea directă ori prin intermediul altor fonduri de investiții sau al unor societăți de investiții, singur sau împreună cu alți investitori instituționali sau privați, inclusiv prin participarea în parteneriate public-private, cât și administrarea activelor financiare proprii, în vederea obținerii de profit.

¹²⁷ Achiziția a 5 aeronave Boeing 737MAX-8 și închirierea a patru aeronave Boeing 737-800NG, precum și asistență know-how pentru Direcția Tehnică TAROM. Aeronavele urmează a fi livrate până în 2023. Contractul se înscrie într-o colaborare mai amplă între TAROM și Boeing. Până în trim I/2019 au fost plătiți 32,6 mil. lei reprezentând avansuri achiziție aeronave și 89 mil. lei reprezentând chirie aeronave și rezerve de mentenanță pentru perioada aprilie 2018- martie 2019

4. OBIECTIVE NAȚIONALE EUROPA 2020

Capitolul cuprinde măsurile noi de reformă, măsurile care sunt continuate, precum și evoluțiile cu privire la realizarea obiectivelor naționale *Europa 2020*. De asemenea, sunt abordate anumite provocări constatate de Comisia Europeană în *Raportul de țară 2019 privind România*.

4.1. Ocuparea forței de muncă

În anul 2018, **rata de ocupare pentru grupa de vârstă de 20-64 ani** și-a continuat tendința de creștere comparativ cu anul anterior, situându-se foarte aproape de ținta națională Europa 2020 la **69,9%**, cu 0,1 puncte procentuale sub nivelul asumat, în timp ce rata de ocupare a tinerilor (15-24 ani) a fost de 24,7%.

Direcții de acțiune:

- ✓ **modernizarea instituțiilor pieței muncii**
- ✓ **adaptarea lucrătorilor și a întreprinderilor la schimbările pieței muncii**
- ✓ **îmbunătățirea șanselor de ocupare a șomerilor și a persoanelor inactive, inclusiv a tinerilor NEETs**
- ✓ **acces egal la învățarea pe tot parcursul vieții pentru toate grupurile de vârstă**
- ✓ **creșterea calității ocupării în mediul rural**

Un apel de proiecte, cu un buget de 55 mil. euro, este destinat **modernizării instituțiilor pieței muncii** (SPO). ANOFM a elaborat o fișă de proiect pentru elaborarea strategiei ANOFM pentru perioada 2021-2027¹²⁸, obiectivele proiectului fiind consolidarea capacității administrative a SPO, asigurarea nivelului adecvat de resurse pentru implementarea măsurilor active și creșterea calității și a eficacității în ceea ce privește furnizarea serviciilor personalizate. Fișa de proiect - *Strategia ANOFM post 2021 - STRATEG* a fost transmisă la MFE, fiind avizată de către DG PECU și introdusă în MySmis.

Pentru **diminuarea deficitului de forță de muncă specializată** în anumite sectoare de activitate, Guvernul României și Federația Patronatelor Societăților din Construcții au încheiat un acord a cărui aplicare se va derula pe parcursul următorilor zece ani. Unul dintre obiective a fost de a limita utilizarea abuzivă a muncii ziliere în sectorul construcții și de a se evita consecințele sociale generate de lipsirea lucrătorilor de prestațiile de asigurări sociale. Astfel, salariul minim brut este diferențiat pe domenii de activitate cu introducerea de măsuri suplimentare pentru combaterea muncii fără forme legale, în perioada 1 ianuarie - 31 decembrie 2019, pentru sectorul construcții acesta fiind stabilit la valoarea de 3.000 lei/lună. Pentru angajații din acest sector de activitate, în perioada 1 ianuarie 2019 - 31 decembrie 2028, se introduc facilități fiscale, cum sunt scutirea de la plata contribuțiilor de asigurări sociale în cazul condițiilor deosebite sau speciale de muncă și de la plata impozitului pe venitul salarial brut dacă acesta este între 3.000 - 30.000 lei/lună, precum și diminuarea contribuției de asigurări sociale de pensii cu 3,75 puncte procentuale¹²⁹.

Conform Pilonului european al drepturilor sociale, raporturile de muncă ce au ca rezultat condiții precare de muncă și utilizarea excesivă a contractelor atipice reprezintă o provocare permanentă din cauza lipsei protecției sociale, recenta modificare a Legii nr. 52/2011 privind exercitarea unor activități cu caracter ocazional desfășurate de zilieri având scopul de a asigura mai buna **securitate socială a lucrătorilor**¹³⁰. Astfel, remunerația zilierului a fost eliminată din categoria veniturilor exceptate de la plata contribuției de asigurări sociale, au fost, de asemenea, introduse posibilitatea ca zilierul să opteze pentru plata contribuției de asigurări sociale de sănătate și obligația beneficiarului de a asigura cheltuielile necesare îngrijirilor medicale pentru zilier, în situația producerii unui accident de muncă sau boală profesională. Domeniile pentru care se poate utiliza munca zilieră sunt limitate la anumite sectoare - agricultură, creșterea animalelor, vânătoare, silvicultură, pescuit, HoReCa, activități de organizare a expozițiilor și cele suport pentru spectacole. Activitățile în regim zilier pot fi prestate nu mai mult de 180 zile în

¹²⁸ POCU 2014-2020, AP 3 Locuri de muncă pentru toți, OS 3.10

¹²⁹ OUG nr. 114/2018 privind instituirea unor măsuri în domeniul investițiilor publice și a unor măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene

¹³⁰ OUG nr. 26/2019 pentru modificarea și completarea unor acte normative

decursul unui an calendaristic, zilierul putând fi angajat pe bază de contract de muncă pe perioadă determinată, în cazul în care activitatea necesită o perioadă mai mare de timp. În plus, IM va înființa, până la 31 decembrie 2019, Registrul electronic de evidență a zilierilor.

Sunt în implementare măsuri care contribuie la **mobilizarea unor segmente de populație aflată în afara pieței muncii**, crescând astfel potențialul acestora de ocupare. În anul 2018, *Programul de ocupare* a contribuit la plasarea pe piața muncii a 282.921 persoane, din care 109.477 persoane din categoria celor „greu ocupabil” și 64.591 persoane „foarte greu ocupabil”. În primele două luni ale anului 2019, măsurile de stimulare a ocupării implementate de ANOFM au facilitat accesul pe piața muncii a 41.538 persoane, din care 17.706 „greu ocupabil” și 7.947 „foarte greu ocupabil”. Va continua sau va demara derularea unor noi intervenții ce au ca scop încurajarea mobilității interne a forței de muncă:

- **PRO ACCES ALTERNATIV RMPD - Stimularea mobilității și subvenționarea locurilor de muncă pentru șomeri și inactivi** (în valoare de 265,359 mil. euro), implementat în regiuni mai puțin dezvoltate¹³¹, are ca grup țintă 110.540 persoane înregistrate la SPO (șomeri/șomeri pe termen lung, persoane inactivate apte de muncă, persoane cu vârsta peste 54 ani, persoane cu nivel redus de calificare, persoane de etnie romă și din zona rurală ocupate în agricultura de subzistență și semi-subzistență);
- **PRO ACCES ALTERNATIV BUCUREȘTI - ILFOV Stimularea mobilității și subvenționarea locurilor de muncă pentru șomeri și inactivi**, în valoare de aprox. 6,400 mil. euro - acordarea primelor de mobilitate pentru 1.152 șomeri și persoane inactivate și subvenționarea locurilor de muncă pentru 1.329 beneficiari (persoane cu vârsta peste 45 ani, părinți unici susținători ai familiilor monoparentale, șomeri de lungă durată, lucrători vârstnici care mai au 5 ani până la pensie).
- angajarea prin scheme de ucenicie la locul de muncă și stagii pentru absolvenții de învățământ superior a min. 3.842 șomeri (1.921 șomeri și persoane inactivate, din care 579 șomeri pe termen lung și/sau persoane cu dizabilități și/sau persoane cu studii primare sau gimnaziale și/sau persoane cu studii liceale sau postliceale, 1.152 persoane din mediul rural, în special persoane ocupate în agricultura de subzistență/semi-subzistență și 768 cetățeni români de etnie romă) prin implementarea proiectului **UNIT 4 RMPD - Ucenicie și stagii pentru șomerii non-NEET din regiuni mai puțin dezvoltate**, în valoare de 46,56 mil. euro. Alt proiect **UNIT 5 RMD și RMPD - Ucenicie și stagii pentru șomerii non-NEET din regiuni mai dezvoltate și mai puțin dezvoltate**, în valoare de peste 76,233 mil. euro, va contribui la îmbunătățirea șanselor de ocupare a 9.617 șomeri și persoane inactivate (formare prin ucenicie la locul de muncă pentru 9.303 persoane și stagii pentru 314 șomeri absolvenți de învățământ superior)¹³². Prin implementarea *Programului de ocupare*, în anul 2018, peste 3.360 persoane au fost beneficiare ale programelor de formare prin ucenicie la locul de muncă. Nu în ultimul rând, modificarea Legii nr. 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă a oferit angajatorilor posibilitatea de a organiza programe de ucenicie pentru persoanele care nu au absolvit învățământul gimnazial (calificare de nivel 1), permițând atragerea pe piața muncii a unor angajați din categoria „greu ocupabil” și o diminuare a deficitului de forță de muncă;
- subvenționarea înființării întreprinderilor sociale, în regiuni mai puțin dezvoltate¹³³ - schemă de ajutor *de minimis* care va sprijini crearea a 1.500 noi locuri de muncă pentru persoanele din grupurile vulnerabile prin dobândirea de noi competențe și consiliere profesională, contribuind astfel la dezvoltarea economiilor locale și promovarea unor noi forme de incluziune în comunitate (două proiecte contractate în valoare de 5.391.513,56 euro). De exemplu, proiectul *Impact Start-Up* al cărui obiectiv este înființarea a min. 21 întreprinderi sociale în regiunile Vest, Nord-Vest și Nord-Est, din care 12 întreprinderi sociale în mediul rural, va facilita informarea a min. 300 persoane și formarea a min. 105 antreprenori;
- finanțarea investițiilor destinate **încadrării în muncă a persoanelor cu handicap**¹³⁴, acestea putând beneficia astfel de șanse egale pentru a-și crește potențialul de integrare pe piața muncii și în comunitate (apelul de proiecte *Stimularea mobilității și subvenționarea locurilor de muncă pentru șomeri și persoane inactivate, persoane cu dizabilități* se derulează în perioada 22 aprilie – 24 iunie 2019); ca rezultat al furnizării măsurilor de activare, finanțate prin *Programul de ocupare 2018*, 402

¹³¹ Centru, Nord-Est, Nord-Vest, Sud-Muntenia, Sud-Est, Sud-Vest Oltenia și Vest

¹³² POCU 2014-2020, AP 3 Locuri de muncă pentru toți, PI 8i

¹³³ POCU 2014-2020, AP 4 Incluziunea socială și combaterea sărăciei, PI 9v

¹³⁴ POCU 2014-2020, AP 3 Locuri de muncă pentru toți, PI 8i

persoane cu handicap au intrat pe piața muncii (alte măsuri privind persoanele cu handicap se regăsesc la cap. 4.8. *Incluziunea socială și combaterea sărăciei*, problematica fiind abordată orizontal în PNR);

- **stimularea ocupării în rândul beneficiarilor de ajutor social**, participarea persoanelor apte de muncă din familiile beneficiare la măsurile de ocupare și programele de formare oferite de agențiile de ocupare, precum și la prestarea unor acțiuni sau lucrări de interes local sau la desfășurarea activităților sezoniere (detalii privind măsura se regăsesc la cap. 4.8. *Incluziunea socială și combaterea sărăciei*);
- șomerilor, persoanelor inactive apte de muncă, persoanelor din grupurile vulnerabile, celor de etnie romă și din mediul rural care trăiesc din agricultura de subzistență/semi-subzistență li se oferă **măsuri integrate de formare, mediere și plasare pe piața muncii**¹³⁵, fiind contractate 53 proiecte (două proiecte în regiunea București-Ilfov, în valoare de 2,38 mil. euro, 49 proiecte în regiuni mai puțin dezvoltate în valoare de 48.43 mil. euro, iar două proiecte pentru teritoriul ITI Delta Dunării, în valoare de peste 1,235 mil. euro, sunt în curs de contractare);
- continuă implementarea schemelor de tip *seed capital* - *România Start Up Plus* și *Diaspora Start Up* - prin care sunt sprijinite inițiativele antreprenoriale, dezvoltarea economică a comunităților locale, inovarea socială și crearea de noi locuri de muncă, inclusiv pentru persoane din grupuri vulnerabile¹³⁶. Programul *Start Up Nation România* a susținut înființarea a 17.717 locuri de muncă, din care 14.365 ocupate de persoane defavorizate (șomeri, tineri absolvenți ai sistemului de educație)

Sunt în curs de implementare proiecte destinate creșterii competitivității întreprinderilor - șapte contracte semnate, în valoare de 434.005,94 euro (apel POCU/295/3/8). Alte două proiecte, în valoare de 282.201,63 euro, au ca obiectiv **anticiparea cerințelor de calificare și competențe** și furnizarea programelor de formare la locul de muncă organizate în contextul schimbării structurii ocupațiilor (apel POCU/426/3/8). În plus, 99 proiecte aflate în implementare (în valoare de 64.908.867,71 euro) sunt dedicate creșterii competitivității resurselor umane¹³⁷. Conform datelor declarate de beneficiari, 893 microîntreprinderi și întreprinderi mici și mijlocii sunt sprijinite în vederea adaptării lucrătorilor, întreprinderilor și a antreprenorilor la schimbările pieței muncii. **Programele de formare**, corelată cu cerințele locurilor de muncă, **a angajaților** din sectoare economice cu potențial competitiv/domenii de specializare inteligentă și evaluarea și certificarea competențelor obținute pe căi non-formale/informale beneficiază, de asemenea, de fonduri alocate din FSE și contribuție națională¹³⁸.

A continuat derularea schemei de ajutor de stat, finanțată din bugetul de stat, prin care sunt sprijinite investițiile în companii pentru crearea locurilor de muncă și reducerea disparităților regionale¹³⁹. Întreprinderile beneficiare și-au asumat crearea a 6.411 locuri de muncă, din care 2.035 pentru lucrători defavorizați, ca urmare a implementării investițiilor fiind create 5.428 noi locuri de muncă. Până în martie 2019, au fost emise 43 acorduri de finanțare (în valoare totală echivalentă a 82,43 mil. euro), plățile efectuate însumând echivalentul a 5,5 mil. euro.

În anul 2018, măsurile de **activare a tinerilor NEETs**, susținute din BAS, au contribuit la angajarea a 27.373 persoane, alți 4.239 tineri NEETs intrând pe piața muncii în primele două luni ale anului 2019. SPO a oferit servicii de acompaniament social personalizat, informare și consiliere profesională și mediere a muncii pentru 230 tineri cu risc de marginalizare socială, iar 1.280 absolvenți ai sistemului de învățământ au beneficiat de prime de inserție. Mobilizarea tinerilor NEETs către agențiile teritoriale de ocupare a condus la identificarea a 46.648 tineri NEETs și înregistrarea în baza de date a SPO a 42.659 tineri NEETs, experții în ocupare, asistenții sociali, consilierii/mediatorii școlari oferindu-le acestora soluții adecvate de asistență socială, educație, formare sau plasare pe piața muncii (*INTESPO – Înregistrarea Tinerilor în Evidențele Serviciului Public de Ocupare*).

Implementarea **garanției pentru tineret** va continua să fie sprijinită prin proiecte destinate tinerilor NEETs¹⁴⁰, fiind subvenționate scheme de ucenicie la locul de muncă, stagii pentru absolvenții de învățământ superior și scheme de mobilitate și formare. Proiectul *UNIT 2 RMD - Ucenicie și stagii pentru tinerii NEETs din regiunea mai dezvoltată* are ca obiectiv îmbunătățirea calificărilor și a șanselor de

¹³⁵ POCU 2014-2020, AP 3 Locuri de muncă pentru toți, PI 8i

¹³⁶ POCU 2014-2020, AP 3 Locuri de muncă pentru toți, PI 8iii

¹³⁷ POCU 2014-2020, AP 3 Locuri de muncă pentru toți, PI 8v

¹³⁸ POCU 2014-2020, AP 3 Locuri de muncă pentru toți, PI 10iii

¹³⁹ HG nr. 332/2014 privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin crearea de locuri de muncă

¹⁴⁰ POCU, AP 1 Inițiativa locuri de muncă pentru tineri și AP 2 Îmbunătățirea situației tinerilor NEETs, PI 8ii

ocupare pentru 115 tineri NEETs, înregistrați la SPO în regiunea București-Ilfov. Un al doilea *UNIT 2 RMPD - Ucenicie și stagii pentru tinerii NEETs din regiunile mai puțin dezvoltate* vizează formarea și angajarea prin ucenicie la locul de muncă a 812 tineri NEETs șomeri și prin stagii a 88 tineri NEETs șomeri, absolvenți de învățământ superior, din regiunile Nord-Est, Nord-Vest, Vest și Sud-Vest Oltenia.

Schemele de mobilitate (*ACTIMOB 1 - Activare și mobilitate tineri NEETs*) oferă oportunități de integrare pe piața muncii pentru 1.200 tineri NEETs șomeri din regiunile Centru, Sud-Est și Sud-Muntenia. Un alt proiect (*ACTIMOB 2 RMPD Alternativ, Activare și Mobilitate tineri NEETs*), a cărui implementare a început în luna septembrie 2018, finanțează măsuri active de ocupare pentru 17.449 tineri NEETs (șomeri/șomeri de lungă durată, persoane cu handicap, tineri unici susținători ai familiilor monoparentale, tineri NEETs absolvenți), din regiunile Nord-Est, Nord-Vest, Vest și Sud-Vest Oltenia.

Formarea, evaluarea și certificarea competențelor obținute pe căi non-formale/informale, serviciile specializate de ocupare, activitățile de acompaniament și integrare socio-profesională adresate tinerilor NEETs din categoriile "greu și foarte greu ocupabil" sunt susținute din FSE (șase proiecte contractate în valoare de 3.775.157,30 euro pentru regiunile eligibile pentru ILMT, un contract în valoare de 834.402,96 euro pentru regiunea București-Ilfov și două contracte în valoare de 1.314.898,71 euro pentru celelalte regiuni mai puțin dezvoltate).

Continuă implementarea măsurilor, susținute din FEADR, care răspund cerințelor de creștere a competitivității afacerilor orientate către cerințele pieței ceea ce oferă noi oportunități socio-economice și **acces mai bun la piața muncii pentru populația din mediul rural:**

- formarea fermierilor și dobândirea de competențe - 49 contracte semnate, plățile efectuate însumând 0,91 mil. euro. Măsura acompaniază investițiile orientate către creșterea competitivității și restructurării/modernizării sectorului agricol, până în martie 2019 fiind înregistrați la activitățile de training 180 participanți (ferme mici), 146 tineri fermieri și 1.592 fermieri în domeniul agro-mediul și climă;
- transferul de cunoștințe, încurajarea inovării și accesul la informații - continuă depunerea proiectelor pentru sesiunile deschise în anul 2018, respectiv *Acțiuni de informare pentru fermieri* și *Acțiuni de informare pentru fermieri cu privire la măsurile minime de biosecuritate și normele sanitare veterinare în creșterea suinelor (pesta porcină africană)*;
- înființarea de activități neagricole în zone rurale - 1.919 beneficiari, din care 67 în zona ITI Delta Dunării; prin implementarea acestor contracte sunt create 2.193 locuri de muncă, din care 25 în zona ITI Delta Dunării (plățile efectuate au însumat 82,85 mil. euro, din care 3,16 mil. euro aferente ITI Delta Dunării);
- dezvoltarea de activități neagricole de către întreprinderile/fermele existente - 1.212 beneficiari, din care 298 contracte transferate prin procedura de tranziție în PNDR 2014-2020 și 35 contracte pentru teritoriul ITI Delta Dunării; prin implementarea proiectelor sunt generate 3.009 locuri de muncă, din care 41 în zona ITI Delta Dunării (plățile efectuate s-au ridicat la 61,76 mil. euro, din care 11,69 mil. euro pentru proiectele transferate prin procedura de tranziție și 0,16 mil. euro aferente proiectelor din zona ITI Delta Dunării);
- instalarea tinerilor fermieri - pentru reîntinerirea generațiilor de fermieri au fost sprijiniți 11.232 tineri fermieri, din care 1.130 provin din contractele transferate prin procedura de tranziție în PNDR 2014-2020 și 201 tineri fermieri în zona ITI Delta Dunării (plățile efectuate au totalizat 354,94 mil. euro, din care 13,30 mil. euro pentru proiectele transferate prin procedura de tranziție și 6,25 mil. euro pentru proiectele din zona ITI Delta Dunării);
- având în vedere capacitatea economică redusă și orientarea cu preponderență spre autoconsum a fermelor mici, a continuat finanțarea dezvoltării acestora în vederea consolidării și deschiderii spre piață a fermelor mici cu potențial de a deveni întreprinderi agricole viabile - 23.847 ferme mici sprijinite, din care 16.153 provin din contractele transferate prin procedura de tranziție în PNDR 2014-2020 în vederea finalizării și 75 ferme mici susținute în teritoriul ITI Delta Dunării (plățile totale au însumat 126,22 mil. euro, din care 35,17 mil. euro sunt aferente proiectelor transferate prin procedura de tranziție și 0,84 mil. euro pentru proiectele implementate în teritoriul ITI Delta Dunării).

Consolidarea mediului de afaceri în mediul rural, crearea unor locuri de muncă decente și asigurarea oportunităților de angajare pentru forța de muncă tânără contribuie la reducerea sărăciei și diminuarea

migrației tinerilor. Programul *Stimularea angajării tinerilor în sectoarele agricultură, acvacultură și industria alimentară* finanțează din bugetul de stat (30.000 lei pentru anul 2019) firmele care angajează min. două persoane cu vârsta sub 40 ani pe o perioadă de 12 luni¹⁴¹. Subvenția variază de la 500 lei la 1.000 lei în funcție de nivelul de calificare a persoanelor angajate, acestea beneficiind și de scutiri de la plata impozitului pe venitul salarial brut.

Repartizarea echitabilă a poverii fiscale

Pentru **reducerea poverii fiscale pentru forța de muncă cu venituri mici și diminuarea distorsiunilor de pe piața muncii**, printre măsurile implementate se regăsesc majorarea nivelului salariului lunar brut în funcție de care se acordă deducerea personală; majorarea nivelului deducerilor personale, în sumă fixă, acordate persoanelor care realizează venituri din salarii și asimilate salariilor de până la 1.950 lei; majorarea deducerilor personale acordate în mod degresiv persoanelor fizice care realizează venituri din salarii și asimilate salariilor până la valoarea de 3.600 lei, inclusiv.

Pentru o **repartizare echitabilă a poverii fiscale**, în România se utilizează sistemul deducerilor atât în sumă fixă, cât și degresiv (suma deducerii personale scade pe măsură ce venitul de natură salarială realizat crește). Măsura a fost implementată prin *OUG nr. 79/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal*.

Combaterea muncii nedeclarate

Acțiunile desfășurate de IM, în anul 2018, în domenii susceptibile a avea o incidență crescută a muncii nedeclarate sau subdeclarată¹⁴² s-au concretizat în 60.395 controale în urma cărora au fost depistate 14.274 persoane care desfășurau muncă nedeclarată (din care 8.316 fără contract individual de muncă), fiind dispuse 4.726 sancțiuni angajatorilor și aplicate amenzi în valoare de 107.270.000 lei.

În anul 2018, IM a derulat, la nivel național, campanii de informare și conștientizare menite să dezvolte cultura prevenirii în domeniul relațiilor de muncă. Au fost organizate 17.405 acțiuni de conștientizare în rândul angajatorilor și angajaților cu privire la avantajele muncii declarate și dezavantajele celei nedeclarate, inclusiv prin transmiterea a 7.125 scrisori de informare.

Pe lângă acțiunile de conștientizare în vederea prevenirii muncii nedeclarate și cele de control privind identificarea și combaterea cazurilor de muncă nedeclarată în domenii susceptibile utilizării frecvente a acesteia, în anul 2019, IM va verifica respectarea de către beneficiari a prevederilor Legii nr. 52/2011 privind exercitarea unor activități cu caracter ocazional desfășurate de zilieri.

Dialogul social

Sunt în curs de analiză, la nivelul MMJS, amendamentele formulate de partenerii sociali și de Parlament cu privire la legea dialogului social, în corelare cu revizuirea sectoarelor de negociere colectivă, reprezentanții MMJS participând la dezbaterile din Comisia de Muncă, Familie și Protecție Socială a Senatului (octombrie – noiembrie 2018). MMJS realizează o evaluare pentru a identifica aspectele deficitare în funcționarea comitetelor sectoriale și măsurile necesare de susținere a acestora.

În scopul **implicării partenerilor sociali în aplicarea politicilor sectoriale prioritare**, Guvernul României a încheiat, la data de 20 noiembrie 2017, un acord cu CNSLR Frăția pentru implementarea măsurilor din Programul de Guvernare, iar la data de 29 noiembrie 2018, au fost semnate două acorduri, primul cu Federațiile Sindicale Reprezentative din Învățământ privind un set de măsuri de natură să vină în sprijinul sistemului de învățământ și al salariaților și cel de-al doilea cu Federația Patronatelor Societăților din Construcții.

În anul 2018 s-a urmărit eficientizarea consultărilor tripartite de la nivelul ministerelor pe probleme specifice din domeniul gestionat și a implementării efective a măsurilor, organizându-se 201 comisii de dialog social în care au fost dezbătute 386 de acte normative. Pentru eficientizarea consultărilor în structurile tripartite de la nivelul prefecturilor, au fost organizate 373 de comisii de dialog social în care au fost dezbătute teme de interes local și/sau cu impact național.

¹⁴¹ Legea nr. 336/2018 privind aprobarea *Programului pentru stimularea angajării tinerilor în sectoarele agricultură, acvacultură și industria alimentară*

¹⁴² construcții, comerț, alimentație publică și turism, pază, fabricare și comercializare mobilă, colectare deșeuri, extracție pietriș, agricultură, transport marfă și persoane, alte prestări servicii

În susținerea și consilierea activității comisiei de dialog social, la nivelul unor ministere au fost organizate și subcomisii tehnice tripartite/de specialitate pe teme sectoriale specifice¹⁴³ (de ex.: cinci subcomisii de specialitate pe transport feroviar, aerian, rutier, naval și alte activități în cadrul MT, șase subcomisii specifice pe sectoarele de activitate gestionate de MADR, două subcomisii în cadrul MM, o subcomisie pentru ordine publică în cadrul MAI, Colegiul Fiscal - structură de consultare cu mediul de afaceri și investițional în cadrul MFP).

La data de 20 septembrie 2018, a avut loc reuniunea Consiliului Național Tripartit pentru Dialog Social, discuțiile guvernului cu reprezentanții confederațiilor sindicale și patronale fiind centrate pe prezentarea proiectului de lege privind sistemul public de pensii.

În anul 2019, MMJS va continua să acorde asistență tehnică în vederea impulsării consultărilor în cadrul comisiilor de dialog social (întrunite lunar), pentru o mai bună implicare a partenerilor sociali în evaluarea și identificarea cerințelor de colaborare în implementarea politicilor și a măsurilor sectoriale prioritare, cu impact în domeniul muncii.

4.2. Cercetare, dezvoltare, inovare (CDI)

Investiții în cercetare-dezvoltare: ținta națională 2020 - 2% din PIB (1% PIB - sector public și 1% PIB - sector privat); **stadiu (2017)** - 0,50% din PIB¹⁴⁴ (0,21% din PIB – sector public și 0,29% din PIB – sector privat), **în creștere față de 2016 cu 0,02 p.p. pe total cheltuieli** (datorită creșterii cheltuielilor din sectorul privat cu 0,02 p.p., nivelul cheltuielilor din sectorul public rămânând constant)¹⁴⁵.

Direcții de acțiune:

- ✓ **întărirea capacității și performanțelor sistemului de CDI**
- ✓ **asigurarea unei baze științifice de înaltă calitate**
- ✓ **stimularea investițiilor private în CDI**
- ✓ **consolidarea dimensiunii europene a politicilor și programelor naționale de CDI**

Pentru **întărirea capacității și performanțelor sistemului de CDI** se urmărește îmbunătățirea performanțelor la nivelul institutelor naționale de CD (INCD), a capacității administrative a MCI, precum și creșterea vizibilității activităților științifice.

Îmbunătățirea performanțelor instituționale ale INCD urmărește reducerea fragmentării din sistemul național de CD prin corelarea și coordonarea activităților și resurselor din cadrul organizațiilor publice de cercetare. Pentru elaborarea proiectului de HG pentru modificarea *Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a INCD*¹⁴⁶ sunt în analiză propunerile primite de MCI de la părțile sociale consultate.

În 2019, vor fi sprijinite în continuare planurile de *dezvoltare instituțională ale INCD*. Prin PNCDI III¹⁴⁷ sunt în implementare 37 de proiecte de finanțare a excelenței în CDI, bugetul alocat pentru 2019 fiind de 87,548 mil. lei. Prin Programul Nucleu, în perioada 2019 – 2022 vor fi finanțate 47 de proiecte (în valoare totală de cca. 3 mld. lei), alocarea aprobată pentru prima etapă în anul 2019 fiind de 139 mil. lei. În 2018, aprox. 406 mil. lei au fost alocați prin programul Nucleu în scopul sprijinirii planurilor de dezvoltare a INCD.

În 2019, continuă implementarea proiectului pentru **dezvoltarea capacității administrative a MCI de implementare a unor acțiuni stabilite în Strategia Națională de CDI 2014-2020 (SNCDI 2020)**¹⁴⁸. A

¹⁴³ conform prevederilor art. 120 alin. 2) al Legii nr. 62/2011 privind dialogul social

¹⁴⁴ Date provizorii publicate de INS în *Comunicatul nr. 299/16 noiembrie 2018 privind activitatea de CD în anul 2017*

¹⁴⁵ În valoare absolută, cheltuielile totale au crescut de la 3675,1 mil. lei în 2016 la 4317,1 mil. lei în 2017; deși ca % din PIB, cheltuielile din sectorul public au rămas constante, în valoare absolută cheltuielile guvernamentale au înregistrat o ușoară creștere, de la 1222,4 mil. lei în 2016 la 1396,9 mil. lei în 2017; cheltuielile din sectorul privat au crescut de la 2052,7 mil. lei în 2016 la 2448,5 mil. lei în 2017.

¹⁴⁶ Proiect de HG privind modificarea și completarea HG nr. 637/2003 pentru aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a institutelor naționale de cercetare-dezvoltare este în faza de aprobare interministerială

¹⁴⁷ PNCDI III, Programul 1 – Dezvoltarea sistemului național de CD: Subprogramul 1.2 – *Performanță instituțională*

¹⁴⁸ Proiectul SIPOCA 27, derulat de MCI în parteneriat cu UEFISCDI și INCD în domeniul Muncii și Protecției Sociale: perioadă de implementare august 2016 - iulie 2019, valoare totală – 21,56 mil. lei (18,1 mil. lei – FSE și 3,4 mil. lei – BS)

fost finalizat *Roadmap-ul național al infrastructurilor de cercetare din România 2017 - 2027*¹⁴⁹ și a fost dezvoltată platforma electronică integrată a cercetării¹⁵⁰ care include cinci registre cu informații specifice domeniului CDI, și anume: Registrul Cercetătorilor, Registrul Rezultatelor, Registrul Potențialilor Contractorilor (antreprenori cu activitate de inovare), Registrul Evaluatoarelor și Registrul Infrastructurilor de Cercetare. De asemenea, sunt în derulare activități pentru dezvoltarea mecanismelor de monitorizare a strategiei și de descoperire antreprenorială¹⁵¹: a fost creată o rețea de observatori care monitorizează dinamica ecosistemelor regionale de inovare, iar în fiecare din cele opt regiuni de dezvoltare ale României sunt organizate workshop-uri de descoperire antreprenorială, cu obiectivul de a identifica, într-o manieră participativă și iterativă, domeniile cheie de competitivitate la nivel regional.

Începând din februarie 2019 a demarat proiectul pentru **consolidarea capacității instituționale a MCI prin optimizarea proceselor decizionale în domeniul CDI**¹⁵². Proiectul are ca obiective, printre altele: elaborarea unei politici publice cu accent pe segmentul cercetării aplicative și al valorificării rezultatelor cercetării, în corelație cu necesitățile mediului economic; sistematizarea și simplificarea legislației în domeniul CDI; implementarea unui cadru de lucru care să faciliteze elaborarea și aplicarea unor proceduri simplificate pentru companiile care au activități de CDI; dezvoltarea competențelor pentru personalul MCI.

Pentru **creșterea vizibilității activităților științifice** se are în vedere organizarea și participarea la evenimente de promovare a cercetării românești, inclusiv susținerea participării inventatorilor români la expoziții de invenții naționale și internaționale. În acest context, trebuie remarcat palmaresul obținut în anul 2018 la Salonul Internațional de Invenții de la Geneva (pentru cele 36 de invenții prezentate la standul României s-au obținut tot atâtea medalii și 31 de premii speciale), precum și participarea a 12 unități de CD la standul MCI din cadrul expoziției Black Sea Defense & Aerospace, organizată cu sprijinul Guvernului României.

Sprijinirea CD din domeniul agricol și al dezvoltării rurale urmărește să faciliteze adaptarea noilor tehnologii la condițiile de producție din România și găsirea unor soluții viabile de conservare și de exploatare durabilă a resurselor agricole. Prin *Planul sectorial pentru cercetare-dezvoltare din domeniul agricol și de dezvoltare rurală, pe anii 2015-2018: Agricultură și Dezvoltare Rurală - ADER 2020* au fost sprijinite 91 de proiecte de CD care au avut ca scop identificarea unor soluții adaptate condițiilor agro-eco-climatice regionale specifice, care să corespundă stadiului actual de dezvoltare rurală a României. Pentru continuarea sprijinirii CD din domeniul agricol a fost elaborat *Planul sectorial pentru cercetare-dezvoltare din domeniul agricol și de dezvoltare rurală al MADR, pe anii 2019-2022*. Se estimează că planul va fi aprobat, prin ordin de ministru (avizat de MADR, MCI și ASAS), în trim. II/2019 și se va implementa pe o perioadă de patru ani, cu finanțare de la bugetul de stat (în valoare estimată de 130 mil. lei).

Măsurile destinate **asigurării unei baze științifice de înaltă calitate** și încurajării investițiilor private în CD, care să contribuie la crearea unor nuclee de competență științifică și tehnologică în domeniile de specializare inteligentă și la intensificare colaborării dintre mediul academic și cel privat, vor fi finanțate, în continuare, atât de la BS prin PNCDI III, cât și din FEDR 2014 - 2020.

În scopul facilitării accesului potențialilor investitori la resurse umane bine pregătite și la oportunități de colaborare va continua **dezvoltarea resurselor umane pentru cercetare**¹⁵³ și **atragera de cercetători cu înalte competențe din străinătate**¹⁵⁴:

- Prin PNCDI III sunt sprijinite proiectele având ca scop dezvoltarea noilor generații de cercetători și a școlilor de cercetare competitive la nivel european (proiecte de mobilitate pentru cercetători cu experiență și pentru tineri cercetători din diaspora; acordarea de burse și granturi de cercetare și

¹⁴⁹ Aprobat prin OMCI nr. 624/2017 pentru aprobarea Raportului final privind infrastructurile de cercetare din România (Roadmap-ul național al infrastructurilor de cercetare din România 2017 – 2027). Raportul, care include roadmap-ul național a fost realizat de Comitetul Român pentru Infrastructurile de Cercetare.

¹⁵⁰ Platforma BrainMap accesibilă la adresa <https://www.brainmap.ro/>

¹⁵¹ <https://uefiscdi.ro/dezvoltarea-capacitatii-administrative-a-mci-de-implementare-a-unor-actiuni-stabilite-in-strategia-nationala-de-cdi-2014-2020>

¹⁵² Proiect SIPOCA 393 derulat de MCI în parteneriat cu Universitatea Dunărea de Jos, Academia de Studii Economice și Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Pentru Mecatronica și Tehnica Măsurării: perioadă de implementare februarie 2019 - februarie 2021, valoare eligibilă – 7,9 mil. lei

¹⁵³ PNCDI III, Programul 1 – Dezvoltarea sistemului național de CD: Subprogramul 1.1. – Resurse umane

¹⁵⁴ POC, Acțiunea 1.1.4 (Ghidul solicitantului, secțiunea E) – *Atragera cercetătorilor de înaltă competență din străinătate*

premierea rezultatelor cercetării pentru articole publicate și brevete înregistrate la OSIM, EPO sau USPTO). În 2018, au primit sprijin financiar 1.027 cercetători implicați în programe/proiecte de dezvoltare a resurselor umane pentru cercetare (din care 489 tineri cercetători – cu vârsta mai mică de 35 de ani și 713 doctori/ doctoranzi/ post-doctoranzi), au fost finanțate 140 de aplicații (în valoare de cca. 0,66 mil. lei) pentru premiarea rezultatelor cercetării și s-au acordat premii pentru publicarea a 4464 articole ISI, pentru 140 de brevete înregistrate la OSIM, EPO sau USPTO și obținerea a 7 premii internaționale la nivel individual.

- Cu finanțare din FEDR 2014 – 2020, sunt în implementare 51 de proiecte conduse de cercetători străini, nivelul cheltuielilor aprobate fiind de 204,8 mil. lei, iar valoarea investițiilor private atrase de cca. 0,6 mil. lei.

Modificarea HG nr. 403/2017 vizează mai buna implementare a Programului "Grantul pentru tineri cercetători REGELE CAROL I". Programul are ca scop nu numai recompensarea tinerilor cu rezultate deosebite la olimpiade naționale și internaționale, dar mai ales păstrarea acestora în țară, tinerii beneficiari ai facilităților oferite prin program având obligativitatea să lucreze cel puțin 4 ani în activități de dezvoltare tehnologică într-o unitate de CDI cu capital majoritar de stat sau privat din România.

Pentru întărirea legăturii dintre mediul academic și mediul privat, FSE 2014-2020 acordă **sprijin doctoranzilor și post-doctoranzilor**¹⁵⁵ în dezvoltarea competențelor antreprenoriale. Sunt finanțate proiectele care au ca scop consolidarea parteneriatelor dintre universități și angajatori cu activitate de cercetare și inovare pentru dezvoltarea de noi programe de studii doctorale și post-doctorale, cu aplicații directe în economie în domeniile cu potențial de creștere și specializare inteligentă. În cadrul proiectelor se acordă sprijin financiar prin acordarea de burse – bursa *Doctorand antreprenor* și bursa *Cercetător post-doctorat antreprenor* și pentru mobilitate internă și transnațională. În cadrul apelului lansat în 2018 (buget total alocat de 84,7 mil. euro), au fost aprobate 18 proiecte (cu o valoare a asistenței financiare nerambursabile de 25,02 mil. euro).

În 2019, continuă finanțarea proiectelor pentru **dezvoltarea marilor infrastructuri de CD**¹⁵⁶. Din cele 43 de proiecte pentru crearea sau modernizarea de centre și laboratoare de CD publice și private aflate în implementare în trim. I/2019 au fost finalizate cinci proiecte (unul de infrastructură publică și patru de infrastructură privată). Principalele rezultate se referă la modernizarea unui laborator de CD și crearea a nouă laboratoare noi, menținerea a 18 locuri de muncă și crearea a 29 de noi locuri de muncă (din care 25 pentru cercetători). Cheltuielile înregistrate în 2018 au fost de 228 mil. lei, iar valoarea investițiilor private atrase a fost de 74,75 mil. lei. În cadrul apelului pentru proiecte de infrastructuri publice de CD de interes național sau regional, incluse în *Roadmap-ul infrastructurilor de cercetare ale României pentru perioada 2017-2027* (apel închis în februarie 2019) au fost depuse 25 de proiecte.

În trim. II/2019 este preconizată lansarea unui nou apel de proiecte pentru clustere de inovare (cu un buget estimat de 26,95 mil. euro) prin care vor fi finanțate investițiile în activități de CDI care să contribuie la dezvoltarea capacității de CD în cadrul clusterului, la intensificarea activităților de inovare în cluster (de exemplu prin introducerea de noi produse – bunuri sau servicii - și procese pe piață) și la creșterea competitivității economice a clusterului.

FEDR 2014 - 2020 sprijină **dezvoltarea unor rețele de centre de CD**¹⁵⁷ în scopul creșterii gradului de implicare și conectare a cercetătorilor români pe plan național și internațional:

- Pentru **asigurarea accesului cercetătorilor la literatura științifică de specialitate** continuă implementarea proiectul *Anelis Plus 2020*¹⁵⁸. Până în trim. I/2019 au fost achiziționate patru baze de date bibliometrice, patru arhive electronice și 22 de platforme cu reviste de specialitate în text integral și a fost asigurat accesul la depozitul electronic național de documente științifice¹⁵⁹ pentru 88 beneficiari din sistemul de CDI, numărul total de accesări ale resurselor informaționale oferite ajungând la peste 9 mil. Cheltuielile aprobate din FEDR se ridică la 30,26 mil. lei;

¹⁵⁵ POCU, AP 6 – Educație și competențe, OS 6.13 – Sprijin pentru doctoranzi și cercetători post-doctorat

¹⁵⁶ POC, Acțiunea 1.1.1 – Mari infrastructuri de CD (Ghidul solicitantului secțiunile: A – Investiții pentru departamentele de CD ale întreprinderilor; B – Clustere de inovare și F – Proiecte de investiții pentru instituțiile publice de CD/ universități)

¹⁵⁷ POC, Acțiunea 1.1.2 - Dezvoltarea unor rețele de centre CD, coordonate la nivel național și racordate la rețele europene și internaționale de profil și asigurarea accesului cercetătorilor la publicații științifice și baze de date europene și internaționale

¹⁵⁸ Valoare totală 249 mil. lei, din care valoare eligibilă 186,7 mil. lei. Perioada de implementare: 60 de luni (18 iulie 2017 – 17 iulie 2022)

¹⁵⁹ <https://dspace.anelisplus.ro/xmlui/>

- La începutul trim. II/2019, propunerea de proiect pentru extinderea rețelei RoEduNet era în curs de contractare;
- Pentru modernizarea infrastructurilor de tip CLOUD și a infrastructurilor masive de date, 19 din 23 de proiecte depuse au trecut în etapa de evaluare tehnico-economică.

Pentru **stimularea investițiilor private în CDI** și întărirea legăturii dintre mediul de cercetare și cel privat sunt sprijinite activitățile având ca scop dezvoltarea de noi tehnologii și produse și comercializarea rezultatelor cercetării, activitățile economice cu potențial în creșterea capacităților de inovare, atragerea și menținerea specialiștilor CDI în întreprinderi, parteneriatele dintre actorii din sectorul privat și furnizorii de cercetare.

În scopul **stimulării cererii întreprinderilor pentru inovare**¹⁶⁰, FEDR 2014 - 2020 finanțează proiectele de CDI derulate de întreprinderi inovatoare individual sau în parteneriat cu institute de CD/universități. În 2018 erau contractate 74 de proiecte, din care 52 derulate de întreprinderi de tip *start-up* și *spin-off* și 22 de către întreprinderi inovatoare nou-înființate, nivelul cheltuielilor aprobate fiind de 128,02 mil. lei. Până la sfârșitul trim. I/2019 au fost finalizate 40 de proiecte (19 derulate de întreprinderi de tip *start-up* și 21 de întreprinderi inovatoare nou-înființate), ale căror rezultate constau în 18 cereri de brevete depuse, 12 co-publicații științifice (cu parteneri privați) publicate și 5,2 mil. lei investiții private atrase. În cadrul apelului pentru proiecte tehnologice inovative derulate de întreprinderi în scopul inovării de produs sau de proces (pe baza cercetării realizate în cadrul proiectului), din cele 170 de proiecte depuse, 134 au fost admise pentru evaluarea tehnico-economică.

Programul *Dezvoltarea afacerilor, inovare și IMM*¹⁶¹ sprijină **dezvoltarea IMM-urilor prin inovare**, cu accent pe inovarea verde în industrie, TIC și dezvoltarea durabilă a sectorului marin și maritim. Prin apelul derulat în 2018, cca. 21 mil. euro au fost alocate pentru finanțarea de proiecte destinate creșterii competitivității și rentabilității întreprinderilor din România, prin dezvoltarea și implementarea de tehnologii, produse și servicii inovative. La nivelul trim. I/2019, aplicațiile depuse erau în curs de evaluare, derularea contractelor fiind programată să înceapă în luna martie 2019.

Pentru întărirea legăturii dintre mediul privat și cel al CD, atât bugetul de stat, cât și FEDR 2014-2020 sprijină **crearea de parteneriate public-private pentru CD și transfer de cunoștințe**:

- Cu finanțare din FEDR 2014 - 2020¹⁶² sunt în implementare 54 de proiecte (în valoare de 541,3 mil. lei). În cadrul acestor proiecte au fost încheiate 222 de contracte subsidiare cu întreprinderi pentru transfer de cunoștințe și realizarea în parteneriat de proiecte de CD. La nivelul trim. I/2019, erau aprobate cheltuieli de 115,44 mil. lei, iar valoarea investițiilor private atrase era de 5,55 mil. lei;
- Prin PNCDI III¹⁶³, au fost cheltuiți 89,89 mil. lei pentru finanțarea a 575 de proiecte, din care 252 de proiecte de tip *Proiect experimental demonstrativ (demonstrare concept)*, 57 proiecte de tip *Proiect de transfer la operatorul economic*, 128 proiecte de tip *Cecuri de Inovare*, 126 proiecte *Bridge Grant - Transfer de cunoaștere la agentul economic* și 12 proiecte de tip *Organizare și dezvoltare cluster - Cluster inovativ*. În cadrul proiectelor au fost încheiate 342 contracte cu întreprinderi, nivelul investițiilor private atrase fiind de 29.367,75 mil. lei și au fost publicate 320 de publicații științifice.

Pentru creșterea inovării la nivelul IMM-urilor, FEDR 2014 - 2020 sprijină **promovarea transferului tehnologic**¹⁶⁴. La nivelul trim. I/2019, 20 de proiecte derulate de IMM-uri în parteneriat cu o entitate de

¹⁶⁰ POC, Acțiunea 1.2.1 – Stimularea cererii întreprinderilor pentru inovare prin proiecte de CDI (Ghidul solicitantului, secțiunile C – Proiecte ale întreprinderilor inovatoare de tip *start-up* sau *spin-off* și D – Proiecte ale întreprinderilor nou-înființate inovatoare)

¹⁶¹ Program lansat de Innovation Norway (în calitate de operator de fond) și finanțat din Granturi SEE și Norvegiene 2014 – 2021.

¹⁶² POC, Acțiunea 1.2.3 (Ghidul solicitantului, secțiunea G) – Parteneriate pentru transfer de cunoștințe

¹⁶³ PNCDI III, Programul 2 - Creșterea competitivității economiei românești prin cercetare, dezvoltare și inovare, subprogramul 2.1. - Competitivitate prin cercetare, dezvoltare și inovare, Acțiunile: 2.1.1. Cecuri de inovare, 2.1.2. Proiect transfer de cunoaștere la agentul economic - Bridge Grant, 2.1.3. Proiect experimental – demonstrativ (demonstrare concept), 2.1.4. Proiect de transfer la operatorul economic, 2.1.5 Organizare și dezvoltarea cluster – Cluster inovativ

¹⁶⁴ POR, Axa prioritară 1 – Promovarea transferului tehnologic: PI 1.1.A – Sprijinirea entităților de inovare și transfer tehnologic, PI 1.1.B – Sprijinirea parcurilor științifice și tehnologice și PI 1.1.C – Investiții pentru IMM-uri pentru implementarea unui rezultat al cercetării – inovării în parteneriat cu ITT și PI 1.1 Obiectiv specific 1.2 – Creșterea inovării în companii prin sprijinirea abordărilor multisectoriale rezultate în urma implementării „Inițiativei Regiuni mai puțin dezvoltate” în România (Operațiunea 1.2 – Sprijinirea specializării inteligente în regiunile mai puțin dezvoltate, selectate ca pilot în cadrul „Inițiativei DG Regio pentru regiuni mai puțin dezvoltate”)

inovare și transfer tehnologic (ITT) în scopul implementării unui rezultat al cercetării într-unul dintre domeniile de specializare inteligentă erau în etapa de pre-contractare, iar apelurile pentru proiecte destinate *creării, modernizării și extinderii ITT*, respectiv *dezvoltării parcurilor științifice și tehnologice* erau deschise (dată închidere: 20 aprilie 2019).

Inițiativa regiuni mai puțin dezvoltate a COM a fost lansată cu scopul de a susține activ regiunile care înregistrează decalaje importante în ceea ce privește dezvoltare. În România, Inițiativa este implementată prin proiectul *Sprijin țintă pentru implementarea RIS*¹⁶⁵, derulat în două etape: în etapa 1 (octombrie 2016 – iunie 2018) au fost sprijinite regiunilor de dezvoltare Nord-Est și Nord-Vest; în etapa 2 (iunie 2018 – iunie 2019) sprijinul a fost extins la toate cele opt regiuni de dezvoltare din România. Ghidul solicitantului aferent obiectivului specific de sprijinirea portofoliului de proiecte aferent strategiilor de specializare regionale, pentru creșterea gradului de inovare în firme în vederea dezvoltării ecosistemului regional de inovare este în proces de revizuire, apelul pentru proiecte urmând să fie lansat după aprobarea schemelor de ajutor de stat.

În 2019 continuă implementarea proiectului *Made in Danube*¹⁶⁶ care are ca scop crearea unor rețele transnaționale de transfer tehnologic prin dezvoltarea de parteneriate pentru inovare în regiunea Dunării în trei sectoare ale bioeconomiei (agricultură, silvicultură, biocombustibili). În calitate de partener în cadrul proiectului, până la sfârșitul trim. II/2019, MCI va elabora un raport privind impactul proiectului la nivelul autorităților publice din regiunea Dunării, care va include și recomandări de politică pentru dezvoltarea unei colaborări transnaționale de lungă durată în Regiunea Dunării, în domeniul bioeconomiei.

Promovarea de facilități fiscale pentru CD urmărește stimularea investițiilor private în CDI. În acest scop, se aplică deducerea fiscală suplimentară de 50% (în total 150%) pentru cheltuielile de CD ale întreprinderilor la determinarea profitului impozabil¹⁶⁷. De asemenea, a fost extinsă scutirea de la impozitul pe salarii pentru toate persoanele incluse în echipa unui proiect de CDI¹⁶⁸ și este în elaborare *Schema de ajutor de stat* pentru aplicarea scutirii de impozit pe profit în primii 10 ani de activitate a contribuabililor care desfășoară exclusiv activitate de CDI¹⁶⁹.

Susținerea accesului la finanțare sub formă de capital de risc pentru întreprinderi inovative¹⁷⁰ va contribui, de asemenea, la stimularea investițiilor private în CDI. În 2018, implementarea *schemei de ajutor de stat și de minimis sub formă de investiții de capital de risc*, administrată de FEI s-a concretizat prin investiții în valoare de 3,5 mil. euro în 15 IMM-uri pentru sprijinirea activităților de inovare în domeniile de specializare inteligentă. Prin aplicarea *schemei de ajutoare de minimis sub formă de împrumuturi pentru întreprinderi mici și mijlocii* au fost acordate împrumuturi în valoare de 3 mil. euro pentru 8 IMM-uri inovative.

FEDR 2014 - 2020¹⁷¹ sprijină **creșterea capacității IMM-urilor de a se angaja în procesele de inovare**. În 2018 au fost acordate garanții neplafonate în valoare de 250 mil. euro pentru creditele a 1.359 de IMM-uri. Detalii suplimentare se regăsesc la sub-capitolul 3.3.1 *Crearea unui mediu favorabil investițiilor publice și private*.

Consolidarea dimensiunii europene a politicilor și programelor naționale de CDI, prin promovarea proiectelor de infrastructuri pan-europene de CD și stimularea participării la programe europene și internaționale, contribuie la deschiderea sistemului de CD și la integrarea în Spațiul European de Cercetare.

¹⁶⁵ POR, Axa prioritară 1 – Promovarea transferului tehnologic: PI 1.2 - Creșterea inovării în companii prin sprijinirea abordărilor multisectoriale rezultate în urma implementării “Inițiativei Regiuni mai puțin dezvoltate” în România

¹⁶⁶ Proiect finanțat prin Programul Transnațional Dunărea 2014 – 2020, AP 1 *Inovare și responsabilitate socială în Regiunea Dunării*.

¹⁶⁷ Ordinul comun al MFP nr. 1056/2016 și al MENCS nr. 4435/2016 pentru aprobarea Normelor privind deducerile pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare la determinarea profitului impozabil

¹⁶⁸ Conform Legii nr. 136/2017 privind aprobarea OUG nr. 32/2016 pentru completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale și a Ordinului comun MFP-MCI nr. 2326-2855/2017 privind încadrarea în activitatea de cercetare-dezvoltare aplicativă și/sau de dezvoltare tehnologică

¹⁶⁹ Conform art. 22¹ din Codul Fiscal

¹⁷⁰ POC, AP1, Acțiune 1.2.2: Instrumente de creditare și măsuri de capital de risc în favoarea IMM-urilor inovative și a organizațiilor de cercetare care răspund cererilor de piață

¹⁷¹ POR, Axa prioritară 15 – Programul Operațional Inițiativa pentru IMM, PI 1.1 - Sprijinirea capacității IMM-urilor de a crește pe piețele regionale, naționale și internaționale și de a se angaja în procesele de inovare

În 2019 continuă **implementarea proiectului strategic Extreme Light Infrastructure–Nuclear Physics - ELI-NP**. A fost finalizată construcția clădirilor, inclusiv extinderea clădirii gamma, sunt în derulare lucrările la drumul de acces suplimentar din centura Bucureștiului, au fost angajați 43 de specialiști străini, iar cheltuielile aprobate la nivelul trim. I/2019 erau de 417,8 mil. lei. În data de 7 martie 2019, sistemul laser de mare putere (HPLS), aflat în procedura de testare finală, a permis atingerea puterii propuse de 10 PW, cea mai mare putere din lume. Construit cu resurse financiare alocate din FEDR și fonduri naționale, ELI-NP marchează o evoluție științifică semnificativă pe plan mondial în domeniul laserelor de mare putere.

În ceea ce privește sistemul fascicul gamma, este în curs de elaborare documentația pentru demararea unei noi proceduri de achiziție. Se estimează că noul contract de furnizare se poate finaliza în actualul ciclu financiar (până în anul 2023), cu respectarea bugetului proiectului.

Reprezentativ pentru contribuția României la SUERD în domeniul CDI este proiectul de infrastructură pan-europeană **Centrul internațional de studii avansate pentru sisteme fluvii-delte-mări DANUBIUS-RI**. Până în noiembrie 2019 este în implementare proiectul Danubius–PP (Preparatory Phase)¹⁷² care are ca scop să asigure maturitatea juridică, financiară și tehnică pentru dezvoltarea infrastructurii. Prin PNCDI III este în implementare proiectul cu tema *Strategie și acțiuni pentru pregătirea participării naționale la proiectul DANUBIUS-RI (DANS)*¹⁷³. Proiectul urmărește elaborarea de analize și studii privind definirea și construcția componentelor românești ale infrastructurii (Hub-ul internațional Murighiol, Supersite-ul Delta Dunării, Centrul de date Danubius), precum și a aplicației pentru finanțarea din FEDR 2014-2020. Până în trim. I/2019 au fost derulate o serie de acțiuni pentru operaționalizarea programului DANUBIUS din PNCDI III și fundamentarea documentației pentru aplicațiile de finanțare din fonduri europene a componentelor proiectului.

În 2019, va continua **promovarea proiectului pan-european Advanced Lead Fast Reactor European Demonstrator (ALFRED)**. Proiectul, care urmărește dezvoltarea tehnologiilor pentru reactoare nucleare de generație IV, a fost inclus în *Roadmap-ul național al infrastructurilor de cercetare din România 2017 - 2027*. În februarie 2019 a fost aprobată schema de ajutor de stat¹⁷⁴ pentru sprijinirea ALFRED prin PNCDI III.

Atât din fonduri europene, cât și de la bugetul de stat va fi **sprijinită** în continuare **participarea românească la programe de CDI europene și internaționale**. Pentru finanțare din FEDR 2014 - 2020¹⁷⁵, la apelurile pentru proiecte având ca scop crearea de sinergii cu acțiunile de CDI ale Programului Orizont 2020 și alte programe de CDI internaționale au fost contractate două proiecte (în valoare de 14,29 mil. euro), cheltuielile aprobate până în trim. I/2019 fiind de 4,5 mil. lei.

Prin PNCDI III¹⁷⁶ este susținută participarea companiilor din România, în parteneriat cu organizații de cercetare, la programe internaționale de cercetare care facilitează mobilitatea cercetătorilor, circulația ideilor și a cunoștințelor, precum și accesul la rețele transnaționale de colaborare. În 2018 au fost implementate 38 de proiecte EUREKA (15 de tip tradițional, 10 de tip cluster și 10 proiecte Eurostars).

¹⁷² Proiect finanțat prin Orizont 2020: perioadă de implementare decembrie 2016 – noiembrie 2019, valoare proiect – cca. 4 mil. euro (ID proiect 739562).

¹⁷³ Proiect finanțat prin PNCDI III: perioadă de implementare – 14 luni de la atribuirea contractului, valoare proiect – 25,2 mil. lei. Cheltuieli înregistrate în 2018: 22,8 mil. lei. Buget estimat 2019: 2,4 mil. lei

¹⁷⁴ OMCI nr.121/01.02.2019 privind aprobarea schemei de ajutor de stat pentru Subprogramul 5.5. Program de cercetare, dezvoltare și inovare pentru reactori de generația a IV-a – ALFRED

¹⁷⁵ POC, AP 1, Acțiunea 1.1.3 - Crearea de sinergii cu acțiunile de CDI ale Programului Orizont 2020 și alte programe de CDI internaționale

¹⁷⁶ PNCDI III, Programul 3 - Cooperare europeană și internațională, subprogramele 3.1 – Bilateral/Multilateral, 3.2 – Orizont 2020, 3.5 – Alte inițiative și programe europene și internaționale și 3.6 – Suport

4.3. Mediu și schimbări climatice

Conform ultimelor date disponibile¹⁷⁷ din *Inventarul Național al Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră* (INEGES), în anul 2017, raportat la anul de bază 1990, **indicele emisiilor GES (excluzând LULUCF¹⁷⁸) este 45,86** (aceste emisii au scăzut de la 248,07 mil. tone CO₂ echivalent, în anul 1990, la 113,75 mil. tone CO₂ echivalent, în anul 2017), iar **indicele emisiilor GES (incluzând LULUCF) este 40,15** (aceste emisii au scăzut de la 228,45 mil. tone CO₂ echivalent, în anul 1990, la 91,72 mil. tone CO₂ echivalent, în 2017).

În anul 2017, raportat la anul de bază 2005, **indicele emisiilor GES din sectoarele ESD¹⁷⁹ este 97,69¹⁸⁰** (aceste emisii au crescut de la 71,34 mil. tone CO₂ echivalent, în anul 2005, la 72,99 mil. tone CO₂ echivalent, în anul 2017).

Valorile istorice și cele prognozate asociate emisiilor de gaze cu efect de seră arată că România își va respecta limita privind emisiile asumată conform Deciziei nr. 406/2009/CE privind efortul statelor membre de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră astfel încât să respecte angajamentele UE de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2020.

Direcții de acțiune:

- ✓ **construirea unei economii cu emisii scăzute de GES**
- ✓ **diminuarea emisiilor de GES din sectoarele energie și transporturi**
- ✓ **atenuarea efectelor schimbărilor climatice**
- ✓ **susținerea dezvoltării durabile și îmbunătățirea infrastructurii și calității mediului**
- ✓ **îmbunătățirea managementului deșeurilor, inclusiv al deșeurilor periculoase**
- ✓ **protecția naturii și conservarea biodiversității**

România acordă o importanță deosebită politicilor care vizează **construirea unei economii cu emisii scăzute de gaze cu efect de seră (GES)**, cu accent asupra politicilor ce conduc la **diminuarea emisiilor de GES din domeniile energie și transporturi**, datorită impactului lor major asupra nivelului emisiilor GES la nivel național. Astfel, au fost intensificate măsurile de **diminuare a emisiilor de GES din sectorul energiei** și de stimulare a producerii de energie din surse nepoluante, prin lansarea unui nou apel de proiecte integrate de termoficare pe OS 6.4 din POIM, pe care au fost depuse 3 proiecte, în valoare de 11,89 mil. euro, din care au fost contractate două, cu valoarea totală de 9,85 mil. euro (apelul de proiecte se va încheia la data de 1 iulie 2019).

Se urmărește totodată dezvoltarea într-un ritm accelerat a **infrastructurii pentru combustibili alternativi** din România. Prin *Programul multianual pentru realizarea unei infrastructuri de stații de reîncărcare pentru autovehiculele electrice*, finanțat de Fondul pentru mediu, au fost încheiate 8 contracte ce au ca obiect achiziția și montajul unui număr de 15 stații de reîncărcare a acumulatorilor pentru autovehicule electrice și electrice hibrid plug-in. Instalarea stațiilor de reîncărcare se va produce în parcuri publice, parcuri destinate sau care deservează baze sportive, săli de spectacole, unități hoteliere, centre comerciale, stații de alimentare cu combustibili, aeroporturi, gări, dar și în parcuri/spații cu acces direct la autostrăzi, drumuri europene și drumuri naționale - stațiile de reîncărcare cu putere înaltă (mai mare de 22 kw). Beneficiarii sunt UAT-uri și operatori economici, bugetul alocat, în anul 2018, pentru vehiculele electrice și stațiile de reîncărcare fiind de 38 mii lei, sub formă de credite de angajament. Până în prezent au fost puse în funcțiune 12 puncte de reîncărcare, din care 5 au fost finalizate în 2018 și 7 în 2019. Gradul de acoperire teritorială cu puncte de reîncărcare este de cca. 5%, 3.500 persoane fiind posibil deservite de aceste puncte de reîncărcare. De asemenea, prin OM nr. 760/17.07.2018 a fost aprobat *Programul privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în transporturi, prin promovarea infrastructurii pentru*

¹⁷⁷ Date furnizate de MM, conform ultimei versiuni a *Inventarului Național al Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră* (INEGES), elaborată de România în luna martie 2019, pentru perioada 1989-2017.

¹⁷⁸ Utilizarea terenurilor, schimbarea utilizării terenurilor și silvicultură (LULUCF - Land Use, Land-Use Change and Forestry)

¹⁷⁹ Emisii GES din sectoarele care intră sub incidența Deciziei ESD nr. 406/2009/CE (ESD - Effort Sharing Decision)

¹⁸⁰ Ținta asumată de România pentru anul 2020, raportat la anul de bază 2005, este ca indicele emisiilor GES din sectoarele ESD să nu depășească valoarea de 119, respectiv emisiile ESD să nu crească peste 88,3 mil. tone CO₂ echivalent

vehiculele de transport rutier nepoluant din punct de vedere energetic: stații de reîncărcare pentru vehicule electrice în municipiile reședință de județ. Ghidul de finanțare al acestui program a fost aprobat prin OM 760/17.07.2018, iar în perioada 18 octombrie 2018 – 31 mai 2019, se desfășoară o sesiune de depunere a dosarelor de finanțare. Nu în ultimul rând, a fost promovată o schemă de ajutor de stat pentru dezvoltarea, prin intermediul operatorilor economici, a unei infrastructuri de reîncărcare la nivelul autostrăzilor, drumurilor naționale și europene, cu focusare pe Rețeaua TEN-T, până la momentul actual fiind întreprinse demersurile necesare elaborării acestei scheme de ajutor de stat, prin colaborarea cu: CC, MT, CNAIR, ONRC. În urma teleconferințelor și corespondenței cu reprezentanții Comisiei Europene s-au agreat informal prevederile schemei, urmând ca AFM să notifice formal schema.

Pentru **reducerea emisiilor de GES din sectorul transporturi**, FESI sprijină dezvoltarea unui sistem de transport eficient economic, sustenabil, sigur și cu un impact redus asupra mediului, prin finanțarea proiectelor destinate *creșterii gradului de siguranță și îmbunătățirii condițiilor de mediu pentru toate tipurile de transport*, precum și a celor pentru *creșterea gradului de utilizare sustenabilă a aeroporturilor*. Detalii suplimentare se regăsesc la capitolul 3.3 Mediul de afaceri, secțiunea Dezvoltarea infrastructurii de transport.

În plus, pentru *reducerea impactului aviației civile asupra mediului*, TAROM continuă aplicarea de măsuri de eficientizare a consumului de combustibil: monitorizarea și optimizarea consumului (inițierea procedurii de achiziție a unui program integrat de monitorizare a consumului de combustibil); introducerea în flotă a unor aeronave cu consum redus de combustibil și elaborarea unui program de reînnoire a flotei. Pentru păstrarea acreditării conform standardului de *Acreditare a Nivelurilor de CO₂ pentru Aeroporturi (Air Carbon Accreditation – ACA)*¹⁸¹, continuă aplicarea măsurilor de reducere a emisiilor directe și indirecte de CO₂ la nivelul aeroporturilor internaționale Henri Coandă București și București Băneasa – Aurel Vlaicu.

În anul 2018, a continuat și *Programul de stimulare a înnoirii parcului auto național (Programul RABLA)*, prin care, cu un buget alocat de 331 mil. lei, a fost finanțată achiziția unui număr total de 39.284 autovehicule cu sistem de propulsie termic și hibrid, din care 1001 autovehicule hibrid. Iar prin *Programul privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în transporturi, prin promovarea vehiculelor de transport rutier nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic (Programul RABLA PLUS)*, în anul 2018, au fost achiziționate 685 autovehicule noi pur electrice și electrice hibride (plug-in). din care 572 pur electrice și 113 electrice hibride (plug-in).

AFM derulează și *Programul vizând transporturile de tip RO-LA*, prin care se stimulează trecerea transportului de marfă dinspre transportul rutier către calea ferată. Prin lansarea acestui program, România se aliniază unui grup restrâns de țări din UE care aplică sistemul RO-LA, cum ar fi: Austria, Italia, Elveția, Franța, Slovenia, Germania și Ungaria. Programul RO-LA se adresează operatorilor de transport feroviar, care desfășoară activități economice pe teritoriul României. Cele 20 mil. lei alocate în anul 2018 pentru finanțarea acestui program acoperă 60% din valoarea fără TVA a facturii emise de operatorul de transport feroviar societății de transport rutier pentru activitățile finanțate în cadrul Programului. AFM a semnat un contract pentru finanțare nerambursabilă cu Societatea Națională de Transport Feroviar CFR MARFA SA în valoare de 14 mil. lei.

FEDR 2014 – 2020 sprijină *dezvoltarea mobilității urbane durabile*¹⁸² prin finanțarea proiectelor având ca scop reducerea dependenței de utilizare a autoturismelor, prin dezvoltarea unui sistem de transport public de călători atractiv și eficient și stimularea mobilității cu bicicleta, pe jos sau cu autoturisme nepoluante. În trim. I și trim. II/2019 sunt deschise două apeluri (buget alocat – 1,74 mld. euro) pentru proiecte destinate achiziționării de mijloace de transport public (material rulant - tramvaie, troilebuze și autobuze electrice) ce pot fi echipate cu softuri și echipamente aferente sistemelor de bilete integrate pentru călători (e-bilete sau e-ticketing), sistemelor de management al traficului și a altor STI.

¹⁸¹ *Programul de Acreditare a Nivelurilor de CO₂ pentru Aeroporturi (Airport Carbon Accreditation Program)*, lansat în iunie 2009 de Consiliul Aeroporturilor Internaționale, are ca scop evaluarea performanțelor aeroporturilor în gestionarea și reducerea emisiilor de CO₂ rezultate din activitățile aeroportuare și aplicarea unui standard european pentru aeroporturi care include 4 nivele de acreditare: I - *cartografiere* (evaluarea emisiilor de CO₂ sau stabilirea amprente de CO₂ a aeroportului), II - *reducere* (aplicarea unor măsuri de reducere a emisiilor), III - *optimizare* (optimizarea activităților aeroportuare) și IV - *neutralitate* (aplicarea unor măsuri de plafonare a emisiilor).

¹⁸² POR, AP 3 – Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon, PI 3.2 – Reducerea emisiilor de carbon în zonele urbane bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă și AP 4 – Sprijinirea dezvoltării urbane durabile, PI 4.1. – Reducerea emisiilor de carbon în municipiile reședință de județ prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă

În vederea identificării proiectelor finanțabile, la nivelul autorităților publice locale au fost elaborate planurile de mobilitate urbană (PMUD). Pentru cele mai importante 8 municipii (inclusiv București), PMUD au fost elaborate cu sprijinul BERD și certificate de experții Jaspers. Pentru urgentarea pregătirii cererilor de finanțare și a documentațiilor de achiziții publice a fost aprobat OUG nr. 47/2018 care stabilește cadrul instituțional de realizare a parteneriatelor între MDRAP și UAT, astfel încât MDRAP, în calitate de lider de parteneriat să deruleze achizițiile în numele UAT. La nivelul trim. I/2019 erau lansate sau în curs de lansare proceduri de licitație pentru achiziția a peste 80 de tramvaie, mai mult de 65 de troleibuze și circa 400 de autobuze electrice (inclusiv stațiile de încărcare aferente) cu o valoare eligibilă de peste 400 mil. euro.

Pentru optimizare PMUD a fost creat Grupul național pentru optimizarea PMUD în România. Grupul este o platformă proactivă, intersectorială, interdisciplinară și colaborativă, cu rol consultativ, care include reprezentanți din administrația publică centrală, regională și locală, reprezentanți ai societăților de transport public, ONG-urilor de profil etc. Această structură are ca scop transformarea PMUD-urilor în instrumente eficiente de lucru prin propunerea de măsuri de optimizare a cadrului strategic, legislativ și de finanțare și înlesnirea comunicării între diversele niveluri de guvernare și sectoare. De asemenea, platforma facilitează schimburile de experiență și evaluarea calitativă a activităților aferente PMUD.

Pentru **atenuarea efectelor schimbărilor climatice**, în anul 2018, s-au continuat măsurile de împădurire a terenurilor degradate, în scopul apărării anumitor teritorii contra factorilor climatici dăunători. Astfel, suprafața plantată în perioada aprilie 2018 - martie 2019 este de 162,41 ha, valoarea aferentă lucrărilor de plantare și de întreținere din această perioadă fiind de 1,69 mil. lei. În total, prin Fondul de Mediu, de la începutul *Programului de împădurire a terenurilor degradate* s-au plantat 8.613,62 ha. De la începutul anului 2018, utilizând 2,18 mil lei, Gărzile Forestiere au executat împăduriri/completări/refaceri pe 44/233/32 ha terenuri degradate (total 309 ha) și au întreținut plantațiile înființate anterior. Prin RNP-Romsilva, cu un buget de 0,41 mil. lei, în perioada aprilie 2018 - martie 2019, au fost întreținute plantațiile înființate anterior (2394,87 ha).

Prin Programul Operațional Regional 2014-2020 (POR) se finanțează investiții vizând reconversia și/sau reutilizarea terenurilor neutilizate și abandonate și transformarea lor în zone de agrement și recreere pentru populație. Bugetul total alocat este de 233,30 mil. euro, din care 197,60 mil. euro contribuția Fondului European pentru Dezvoltare Regională (FEDR).

Pentru **susținerea dezvoltării durabile și îmbunătățirea calității mediului**, în România este descurajată utilizarea echipamentelor ce conțin substanțe care depreciază stratul de ozon și gaze fluorurate cu efect de seră. Astfel, în anul 2018 a fost lansat *Programul național de înlocuire a echipamentelor electrice și electronice uzate cu unele mai performante din punct de vedere energetic (Programul A Plus)*, prin care se înlocuiesc electrocasnicele vechi (mașini de spălat rufe, frigidere/combine frigorifice/lăzi frigorifice/congelatoare, aparate de aer condiționat) cu aparate din clasă energetică superioară (clasă energetică A++ și peste). În perioada decembrie 2018 – 15 martie 2019 au fost utilizate 12.908 tichete, fiind astfel predate colectorului 12.908 bucăți echipamente electrice și electronice uzate din categoriile celor care sunt vizate de programul de finanțare.

Îmbunătățirea managementului deșeurilor, inclusiv al deșeurilor periculoase, este una dintre problematicile cele mai importante din România. În acest scop, cu finanțare din POIM se realizează proiectele fazate integrate de consolidare și extindere a sistemelor integrate de management al deșeurilor (inițiate pe POS Mediu), precum și proiectele noi prin care se dezvoltă sisteme integrate de management al deșeurilor sau care au ca obiectiv realizarea de instalații de valorificare energetică cu cogenerare de înaltă eficiență. Astfel, pe OS 3.1 din POIM, au fost depuse 18 proiecte fazate de dezvoltare a sistemelor integrate de management al deșeurilor, în valoare totală de 203,67 mil. euro, prin a căror implementare se va ajunge la o capacitate suplimentară de reciclare a deșeurilor de 966.732 t/an. Data închiderii apelului de proiecte OS 3.1 este 21.12.2021.

Pentru implementarea *Programului de gestionare a deșeurilor, inclusiv a deșeurilor periculoase*, AFM cu sprijinul CC, a elaborat următoarele documente: (i) Ghidul de finanțare aferent Programului de închidere a depozitelor de deșeuri municipale neconforme (forma finală a fost înaintată către MM, după ce proiectul de ghid a fost postat în consultare publică pe site-ul ministerului în perioada 19.12.2018 -29.12.2018); (ii) Memorandumul pentru închiderea depozitelor municipale (aprobat în ședința Guvernului din 03.05.2018); (iii) Memorandumul privind închiderea depozitelor industriale (încă se caută o soluție în cadrul grupului de lucru pentru stabilirea responsabilităților proprietarilor de depozite și a modalităților de preluare de către stat

a amplasamentelor respective); (iv) Schema de ajutor de stat pentru finanțarea instalațiilor de deșeuri la operatorii economici (aprobată în Comitetul de Avizare al AFM din data de 20 feb 2019 și consultarea CIAS realizată); (v) Memorandumul cu tema: Încadrarea măsurii "Schemă de ajutor de stat regional pentru investiții având ca scop reducerea efectelor negative ale deșeurilor asupra mediului și reducerea consumului de resurse primare", sub formă de fonduri nerambursabile din veniturile Fondului pentru mediu, în politicile economico-bugetare și financiare ale statului roman (aprobat de Guvernul României în 28 decembrie 2018).

În plus, prin *Programul vizând educația și conștientizarea publicului privind gestionarea deșeurilor*, AFM contribuie la conștientizarea publicului cu privire la colectarea selectivă a deșeurilor de ambalaje, deșeurilor de echipamente electrice și electronice (DEEE), deșeurilor voluminoase, deșeurilor provenite din construcții și demolări, cu privire la drepturile și obligațiile ce revin persoanelor fizice în circuitul gestionării deșeurilor, precum și cu privire la posibilitățile de colectare existente la nivel local. MM urmărește îndeaproape atingerea obiectivului 2020 privind reutilizarea și reciclarea deșeurilor (reciclare a 50% din masa totală a deșeurilor de hârtie/carton, metal plastic și sticlă din deșeurile municipale până în anul 2020). Astfel prin OM nr. 1196 din 08.11.2018 a fost aprobat *Ghidul de finanțare a Programului vizând educația și conștientizarea publicului privind gestionarea deșeurilor*, sesiunea de depunere a proiectelor desfășurându-se în perioada 7 decembrie 2018 – 31 mai 2019. Iar în luna decembrie 2018 au fost adoptate două ordine de ministru care reglementează *procedura de înregistrare a operatorilor economici care preiau prin achiziție deșeuri de ambalaje de la populație* (OM nr. 1271/2018) și *procedura de autorizare, avizare anuală și de retragere a dreptului de operare a organizațiilor care implementează obligațiile privind răspunderea extinsă a producătorului* (OM nr. 1362/2018).

Se depun eforturi în continuare și pentru identificarea și introducerea în legislația națională de noi instrumente economice care ar putea fi puse în aplicare, în scopul de a atinge obiectivul 2020 privind reutilizarea și reciclarea deșeurilor, Pot fi menționate aici cele 4 noi instrumente economice introduse prin OUG 74/2018: (i) contribuția pentru economie circulară în valoare de 30 lei/tona de deșeuri municipale și din construcții și demolări depozitate; (ii) sistemul de garanție pentru returnarea ambalajelor reutilizabile cu volume între 0,1-3 litri, în valoare de 0,5 lei/buc; (iii) sistemul plătește pentru cât arunci și tariful diferențiat la populație; (iv) sistemul de răspundere extinsă a producătorului (EPR).

Dezvoltarea infrastructurii de mediu necesită investiții majore pentru extinderea rețelelor de apă și apă uzată, realizarea și reabilitarea/modernizarea stațiilor de tratare, a rețelelor de canalizare și a stațiilor de epurare. Astfel, la nivel național, la sfârșitul lunii decembrie 2017, au fost inventariate 1.732 rețele de canalizare, din care 1.052 funcționale și 680 aflându-se în diferite stadii de executare. În ceea ce privește stațiile de epurare a apelor uzate, în decembrie 2017, existau 1.055 stații de epurare, din care 782 funcționale și alte 273 stații de epurare noi, finalizate, la care populația nu a fost racordată încă sau aflate în probe tehnologice/dezafectate. Gradul de acoperire cu sisteme de colectare a apelor uzate corespunde unei încărcări biologice de cca. 66,33% locuitori echivalenți, iar gradul de acoperire cu stații de epurare a apelor uzate corespunde unei încărcări biologice de cca. 63,73% locuitori echivalenți. Investițiile realizate în perioada 2007 - decembrie 2017 pentru infrastructura de apă uzată se ridică la cca. 5.708 mil. euro, din care 53,7% pentru reabilitarea și extinderea rețelelor de canalizare și 46,3% pentru reabilitarea și construirea de noi stații de epurare.

Pentru investițiile în domeniul apei-apei uzate, pe OS 3.2 din POIM au fost depuse 80 proiecte în valoare totală de 2.712,20 mil. euro (s-au contractat 77 proiecte, în valoare totală de 2.528,37 mil. euro).

Continuă într-un ritm susținut și lucrările de îmbunătățire a sistemelor de protecție împotriva riscului de inundații. În perioada 01 aprilie 2018 – 31 decembrie 2018, s-au realizat următoarele capacități: consolidări de mal pe 98,11 km; îndiguiri pe 40,87 km și reprofilări de albie pe 114,45 km. În anul 2018, prin bugetul de stat, fonduri externe BDCE și surse proprii ale ANAR sunt în finanțare 96 obiective de investiții, din care 29 sunt lucrări de înlăturare a efectelor produse de inundațiile din perioada iunie-iulie, promovate în regim de urgență. Prin ANIF-MADR (responsabil cu întreținerea și asigurarea funcționării sistemelor complexe de desecare-drenaj în situații de prevenire și gestionare a inundațiilor) s-au realizat lucrări de îmbunătățiri funciare, respectiv desecare, în care s-au cheltuit 1,75 mil. lei, iar pentru combaterea eroziunii solului s-au cheltuit 1,51 mil. lei.

Complementar acestor lucrări, în anul 2018, au fost realizate și 11 exerciții de simulare privind apărarea împotriva inundațiilor, în care au fost implicate 110 localități. La nivel regional și local, au fost organizate 26 întâlniri de lucru pentru perfecționarea profesională privind gospodărirea apelor și managementul riscului la inundații, propunerea de soluții privind problema riscului de inundații și schimbul de informații

privind elaborarea celor mai bune practici pentru gestionarea riscului de inundații. Aceste întâlniri de lucru pot fi grupate după cum urmează: (i) 1 seminar referitor la Programul de perfecționare profesională privind Gospodărirea Apelor și Managementul Riscului la Inundații; (ii) 20 mese rotunde la care s-au discutat aspecte legate de actualizarea APSFR (zone cu potențial semnificativ de risc la inundații), elaborarea hărților de hazard și risc la inundații, actualizarea Planurilor de Management al Riscului la Inundații; (iii) 5 mese rotunde referitoare la finalizarea operațiunilor de inventariere a digurilor REDIG (Registrul național al digurilor din România).

În cursul primului trimestru al anului 2019 au fost organizate 13 întâlniri de lucru ce pot fi grupate astfel (i) 8 mese rotunde pentru analiza și pregătirea datelor necesare implementării ciclului II al Directivei 2007/60/CE privind evaluarea și gestionarea riscurilor de inundații, pentru respectarea termenelor prevăzute de Comisia Europeană și anume: raportarea zonelor cu risc potențial semnificativ la inundații în martie 2019, raportarea hărților de risc și de hazard la inundații în martie 2020 și raportarea Planurilor de management al riscului la inundații în martie 2022, (ii) 2 mese rotunde pentru finalizarea normelor tehnice necesare demarării procedurii de expertizare a digurilor, procedură impusă de Legea siguranței digurilor nr.259/2010, cu modificările și completările ulterioare, (iii) 3 mese rotunde pentru finalizarea metodologiei pentru intabularea albiilor minore. Până în prezent s-a evaluat necesarul prioritar a fi achiziționat pentru stocul de apărare împotriva inundațiilor din fonduri alocate de la bugetul de stat, achiziția acestora urmând a fi demarată după aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli al ANAR. Tot după aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli urmează a fi programate pentru Trim II-III exercițiile de simulare bazinale conform programului anual al Comitetului Ministerial pentru Situații de Urgență MAP.

În ceea ce privește **protecția naturii și conservarea biodiversității**, România se remarcă printr-o varietate de arii naturale protejate de însemnătate națională, europeană și mondială (suprafața ariilor protejate și a siturilor Natura 2000 care beneficiază de măsuri de conservare a naturii menținându-se la 4.032.124,87 ha). Pentru întărirea capacității instituționale a ANANP, în ultimii doi ani au fost aprobate modificări legislative importante în ce privește administrarea ariilor naturale protejate, cum ar fi: (i) prin Ordinul MM nr. 1.447/2017, s-a modificat *Metodologia de atribuire în administrare și custodie a ariilor naturale protejate*; (ii) prin OUG nr. 75/2018, ANANP realizează administrarea ariilor din rețeaua națională – prin structurile sale teritoriale de la nivel județean cât și prin structurile special constituite (preluarea administrării ariilor gestionate până la acea dată de custodi); (iii) prin OUG nr. 13/2018, ANANP și structurile sale teritoriale asigură administrarea ariilor naturale protejate neatribuite; (iv) prin HG nr. 867/2018 s-a modificat structura organizatorică și funcțională a ANANP în sensul constituirii structurilor teritoriale la nivel de județ cu atribuții de administrare a ariilor.

În primul semestru al anului 2019, ANANP va operaționaliza structurile teritoriale prin selecție de personal specializat și stabilirea sediilor dedicate activității acestora. Concomitent, se are în vedere elaborarea unor ghiduri pentru instruirea personalului propriu și a administratorilor.

Sub aspectul creșterii capacității instituționale, ANANP a participa la elaborarea și depunerea unui număr de 2 proiecte cu finanțare prin POCA 2014 – 2020, Axa prioritară 1- Administrație publică și sistem judiciar eficiente, OS 1.1. - Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP, Cererea de proiecte POCA/399/1/1(IP12/2018) - Sprijin pentru acțiuni de consolidare a capacității autorităților și instituțiilor publice centrale, astfel:

- 1 proiect în calitatea de Lider - *“A.N.A.N.P. – pilon strategic în dezvoltarea comunităților locale și a mediului de afaceri prin consolidarea capacității administrative în ariile naturale protejate din România”*, în valoare de 22 mil. lei, cu o durată de 36 de luni, în parteneriat cu Institutul Național de Cercetări Economice "COSTIN C. KIRITESCU" / Academia Romana (partener 1), cu scopul de a eficientiza managementul ariilor naturale protejate și de a sprijini dezvoltarea durabilă, bazată pe valorile biodiversității, în folosul cetățenilor și a mediului de afaceri. Obiectivele proiectului sunt: i) îmbunătățirea accesului la informații despre ariile naturale protejate - prin dezvoltarea unui sistem de colectare, uniformizare și gestionare a informațiilor și a unui mecanism pentru promovarea valorificării durabile a potențialului economic; ii) eficientizarea proceselor administrative ale ANANP (implementarea unei platforme integrate) și iii) utilizarea optimă a instrumentelor și mecanismelor elaborate și dezvoltate în cadrul proiectului prin instruirea grupului țintă (inclusiv personal ANANP).
- 1 proiect în care ANANP are calitatea de Partener – *“Consolidarea capacității instituționale pentru îmbunătățirea politicilor din domeniul schimbărilor climatice și adaptarea la efectele schimbărilor*

climatice”, în valoarea de 20 mil. lei, cu o durată de 30 de luni, al cărui beneficiar este MM, având ca scop: revizuirea Strategiei privind schimbările, elaborarea cadrului normativ privind acțiunile necesare pentru adaptarea sectoarelor economice cheie (energie, transport, agricultură și dezvoltare rurală, resurse de apă, biodiversitate) la efectele schimbărilor climatice în perioada 2021-2030, crearea și operaționalizarea Platformei Naționale de Adaptare și a Centrului Național de Monitorizare Climatică, pregătirea personalului din autoritățile cu responsabilități în acest domeniu.

În ce privește continuarea implementării proiectelor dedicate managementului ariilor protejate, finanțate din fondurile europene disponibile în perioada de programare 2014-2020, ANANP a elaborat o *Procedură de selecție a partenerilor privați* (disponibilă pe adresa de web www.ananp.gov.ro), fiind prioritizate un număr de 16 arii naturale protejate pe care ANANP le are în vedere pentru elaborarea de cereri de finanțare prin POIM 2014-2020, pentru proiecte care au ca scop implementarea de măsuri active de conservare din *Planurile de management ale ariilor naturale protejate* în cauză.

Pentru armonizarea amenajamentelor silvice, agropastorale și a planurilor de urbanism cu planurile de management ale ariilor naturale protejate, se impune crearea unui grup de lucru ANANP - Direcția Păduri din cadrul MAP, care să identifice, în mod corect, suprapunerea ocoalelor silvice peste arii naturale protejate. Astfel, ANANP a identificat la nivel național un număr de 606 situri Natura 2000, MAP a indicat un număr de 918 amenajamente silvice avizate, care au preluat măsurile din planurile de management, iar MADR a comunicat un număr de 1.750 proiecte de amenajamente pastorale realizate, din totalul de 3.180 necesare la nivel național (55%). Totodată, pentru protejarea și refacerea biodiversității, pe OS 4.1 din POIM, au fost depuse 139 de proiecte, în valoare totală de 317,74 mil. euro, din care au fost contractate 60 proiecte, în valoare totală de 98,88 mil. euro.

În contextul avizului de mediu nr. 35/22.12.2015, pentru operaționalizarea *Strategiei naționale privind schimbările climatice și creștere economică bazată pe emisii reduse de carbon (CRESC)* și a *Planului național de acțiune 2016-2020 privind schimbările climatice (PNASC)*, la data de 31 decembrie 2018, a fost realizată o nouă raportare trimestrială, care consemna progresele înregistrate de către instituțiile responsabile cu privire la elaborarea studiilor prevăzute în PNASC 2016-2020.

Pentru îndeplinirea condiționalității generale ex-ante referitoare la EIA¹⁸³ și SEA¹⁸⁴ prevăzută în anexa XI a Regulamentului UE nr. 1303/2013 și în cadrul Acordului de Parteneriat pentru perioada 2014-2020, în 2020, urmează să se desfășoare Ciclul 2 al proiectului “*Formarea profesională a personalului autorităților competente pentru protecția mediului privind evaluarea impactului asupra mediului și evaluarea strategică de mediu pentru perioada 2014-2020*”.

Un alt proiect necesar îndeplinirii condiționalității generale ex-ante orizontale G6 din Acordul de Parteneriat dintre Comisia Europeană și România este proiectul *Elaborarea ghidurilor necesare îmbunătățirii capacității administrative a autorităților pentru protecția mediului în scopul derulării unitare a procedurii de evaluare a impactului asupra mediului (EGEIA)*, cod SIPOCA 19, proiect finalizat la data de 15 martie 2019. Acțiunile principale din cadrul proiectului au vizat elaborarea a 7 ghiduri metodologice (2 generale și 5 specifice) pentru aplicarea coerentă și unitară a procedurii de evaluare a impactului asupra mediului și organizarea a 5 sesiuni de diseminare a ghidurilor și 5 sesiuni de instruire a autorităților pentru protecția mediului cu privire la ghidurile metodologice. La sesiunile de diseminare a ghidurilor (cu durată de o zi) au participat un număr de 406 persoane, din cadrul autorităților publice centrale sau locale, cu atribuții și răspunderi conexe domeniului protecției mediului, care sunt consultate în cadrul Comisiei de Analiză Tehnică precum și elaboratorii care întocmesc rapoarte privind evaluarea impactului asupra mediului, dar și reprezentanți ai direcțiilor cu atribuții în realizarea de investiții din cadrul consiliilor județene și primăriilor municipale. Locațiile de desfășurare a sesiunilor au fost Constanța, București, Timișoara și Poiana Brașov. Cele 5 sesiuni de instruire a personalului din cadrul autorităților competente pentru protecția mediului cu privire la ghidurile metodologice s-au desfășurat la Tulcea, București, Oradea și Poiana Brașov și au avut o durată de 4 zile/sesiune, fiind astfel instruite un număr de 144 de persoane.

¹⁸³ Evaluarea impactului asupra mediului (EIA - Environmental Impact Assessment)

¹⁸⁴ Evaluarea strategică de mediu (SEA - Strategic Environmental Assessment)

4.4. Surse regenerabile de energie

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, în anul 2017, ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie a fost de 24,5%. Valorile indicatorului pentru anii 2014-2017 depășesc atât ținta europeană (20%), cât și ținta națională asumată (24%), așa cum au fost stabilite pentru anul 2020.

Direcții de acțiune:

- ✓ **promovarea surselor regenerabile de energie (SRE) prin intermediul Fondului pentru mediu și a certificatelor verzi (CV)**
- ✓ **încurajarea producției de energie din surse regenerabile mai puțin exploatate**

Pentru creșterea ponderii energiei din surse regenerabile, a fost continuată **promovarea surselor regenerabile de energie (SRE) prin intermediul certificatelor verzi (CV)**. Anual se realizează evaluarea indicatorilor specifici (costurile fixe de operare și mentenanță, costurile de operare variabile, a factorului de utilizare a capacității instalate, rata internă de rentabilitate) și acești indicatori stau la baza analizei de supracompensare a sistemului de promovare prin certificate verzi a energiei din SRE. În acest sens, *Raportul cu privire la analiza de supra-compensare a sistemului de promovare prin certificate verzi a energiei din SRE pentru anul 2018* a fost elaborat și publicat pe pagina de internet a ANRE la 29 martie 2019¹⁸⁵. Accesul în schema de sprijin prin certificate verzi, autorizată prin Decizia Comisiei Europene, a avut ca termen limită pentru accesare data de 31 decembrie 2016, în consecință din luna ianuarie 2017 schema de sprijin prin certificate verzi pentru energia produsă din surse regenerabile de energie s-a închis. În perioada de aplicare a sistemului de promovare a producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie au fost acreditați un număr de 778 producători. La sfârșitul anului 2018, numărul producătorilor de E-SRE acreditați era de 772 (dintre care 66 utilizează energie eoliană, 102 utilizează energie hidrolică în centrale electrice cu putere instalată de cel mult 10 MW, 576 utilizează energie solară și 28 utilizează biomasă, inclusiv gaz de fermentare a deșeurilor și gaz de fermentare a nămolurilor din instalațiile de epurare a apelor uzate). La sfârșitul anului 2018, capacitatea instalată acreditată în unitățile de producție a E-SRE a fost de 4785 MW (eolian - 2961 MW, solar - 1359 MW, hidro - 341 MW, biomasă - 124 MW), în scădere față de anul 2017, cu 2 MW, aferent capacităților electrice pentru care perioada de acreditare a expirat. Tot la aceeași dată, ponderea de E-SRE în totalul consumului final brut de energie electrică al României a fost de 43,6%. Pentru anul 2018, prin intrarea în vigoare a Legii nr. 184/2018, la stabilirea cotelor de achiziție de CV, ANRE a avut în vedere numărul de CV emise pe baza informațiilor privind energia electrică produsă din surse regenerabile de energie pentru anul 2018 și consumul final de energie electrică pentru anul 2018, astfel încât impactul mediu la consumatorul final să fie, în anul 2018, de maximum 11,7 euro/MWh, iar cota obligatorie de achiziție de CV pentru anul 2018, a fost la valoarea de: 0,343 CV/MWh (pentru perioada ianuarie - iulie 2018) și de 0,433 CV/MWh (pentru perioada august - decembrie 2018).

În vederea **modernizării și realizării de noi capacități de producere a energiei electrice și termice**, în perioada 2007-2013 au fost sprijinite investițiile pentru valorificarea biomasei, a resurselor hidro-energetice (în unitățile cu putere instalată mai mică sau egală cu 10 MW), solare, eoliene și a biocombustibililor prin finalizarea unui număr de 53 proiecte după cum urmează: 26 solar, 11 hidro, 9 eolian, 3 biomasă, 3 mixte și 1 geotermal. S-au monitorizat post-implementare un număr de 52 de proiecte din domeniul SRE din cele 53, constatându-se producerea unei puteri instalată electric de 192,09 MWe și a unei puteri instalată termic de 33,08 MWt.

Promovarea SRE, prin intermediul Fondului pentru mediu, a fost continuată prin *Programul privind instalarea sistemelor de încălzire care utilizează energie regenerabilă, inclusiv înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire (CASA VERDE)*, în perioada aprilie 2018 - martie 2019 fiind puse în funcțiune 5.567 de astfel de sisteme, cu o valoare a finanțării de 33.46 mil. lei. De asemenea, prin Ordinul viceprim-ministrului, ministrul mediului nr. 1287/ 14.12.2018 a fost aprobat ghidul aferent *Programelor privind instalarea de sisteme fotovoltaice pentru producerea de energie electrică, în vederea acoperirii*

¹⁸⁵ <http://www.anre.ro/ro/legislatie/surse-regenerabile/rapoarte-garantii-certif-verzi>

necesarului de consum și livrării surplusului în rețeaua națională. Sesiunea de înscriere a instalatorilor a fost deschisă în perioada 25 ianuarie – 29 martie 2019.

Investiții pentru **sprijinirea producției de energie din resurse regenerabile mai puțin exploatate** (biomasă, biogaz, geotermal) se realizează și cu finanțare din FESI, prin POIM, O.S. 6.1. În acest scop, a fost lansat apelul de proiecte pentru sectorul *Producție*, la data de 17 mai 2017 și prelungit până la data de 1 iulie 2019, fiind astfel depuse 13 proiecte în valoare de 70,83 mil. euro și a fost contractat un proiect în valoare de 16,66 mil. euro.. Apelul de proiecte pentru sectorul *Distribuție* a fost lansat în data de 3 ianuarie 2018 și prelungit, de asemenea, până la data de 1 iulie 2019, fiind depuse 6 proiecte în valoare de 21,01 mil. euro și a fost contractat un proiect în valoare de 2,69 mil. euro.

4.5. Eficiența energetică

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, în anul 2017, consumul final de energie a fost de 23,3 Mtep¹⁸⁶. Valorile istorice și cele prognozate asociate consumului final de energie din țara noastră se mențin la un nivel inferior limitei asumate pentru anul 2020 (30,3 Mtep).

Direcții de acțiune:

- ✓ **promovarea cogenerării de înaltă eficiență**
- ✓ **modernizarea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică**
- ✓ **creșterea eficienței energetice în clădiri rezidențiale, clădiri publice și sistemele de iluminat public**

În vederea creșterii eficienței energetice, prin **schema de ajutor de stat pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență** (operațională din aprilie 2011) s-a continuat sprijinirea financiară a producătorilor de energie electrică și termică ce dețin sau exploatează comercial centrale de cogenerare de înaltă eficiență, care realizează economii de combustibil de cel puțin 10% în comparație cu producerea separată de energie. În perioada ianuarie - august 2018, de schema de sprijin au beneficiat 32 operatori, suma acordată în această perioadă sub formă de bonus fiind în valoare de 377 mil. lei.

Pentru **sprijinirea investițiilor în instalațiile și echipamentele care conduc la economii de energie în întreprinderile din industrie**, în cadrul POSCCE, au fost semnate 43 contracte de finanțare. Dintre acestea 36 de proiecte au fost finalizate și numai 35 de proiecte sunt monitorizate post-implementare (24 de proiecte au ieșit din perioada de supraveghere a durabilității, restul de 11 proiecte vor ieși eșalonat până la finele anului 2020). Valoarea reducerilor asumate prin contractele de finanțare a fost de: (i) 21,07 MW pentru indicatorul *”reducerea puterii electrice absorbite din sistem”* (indicator cu aplicabilitate numai pentru 15 din 35 proiecte finalizate, restul regăsindu-se în mare parte la următorii doi indicatori); (ii) 94.851 MWh/an pentru indicatorul *”reducerea cantității de gaze naturale absorbite din rețea”*; (iii) 95.718 MWh/an pentru indicatorul *”reducerea cantității de abur sau/și apă fierbinte, exclusiv pentru scopuri industriale”*.

Pentru **modernizarea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică**, în România s-au intensificat eforturile de implementare a programului *”Termoficare căldură și confort”*. În anul 2018, s-au alocat pentru finanțarea acestui program 62,947 mil. lei, pentru realizarea a 23 obiective de investiții din 16 unități administrativ teritoriale beneficiare. Prin punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții, în perioada 2008 - 2017, s-a realizat economie de combustibil de 29.853 tep/an.

În cadrul POR 2014-2020 este implementat un pachet de măsuri care vizează **creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale și publice și a sistemelor de iluminat public**. Alocarea din FEDR și de la bugetul de stat, pentru întreaga perioadă, este de 1.110 mil. euro, din care s-au efectuat plăți către beneficiari în valoare de 62,82mil. euro. Până în prezent, au fost lansate apelurile de proiecte pentru următoarele operațiuni aferente acestui pachet de măsuri: (i) operațiunea A – clădiri rezidențiale (au fost semnate 168 contracte de finanțare, a căror valoare eligibilă este de 355, 24mil. euro); (ii) operațiunea B - clădiri publice (au fost contractate 274 proiecte, cu o valoare eligibilă de 344,39 mil. euro); (iii)

¹⁸⁶ Mtep – milioane tone echivalent petrol

operațiunea C - iluminat public (au fost semnate 7 contracte de finanțare, cu o valoare eligibilă totală de 26,87 mil. euro).

Implementarea *Programului național privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe* a condus la finalizarea a 419 de apartamente, în anul 2018. decontările de la bugetul de stat în anul 2018 fiind în valoare de 5,53 mil. lei. Pentru acest program, în anul 2019, au fost alocate credite bugetare în valoare de 20 mil. lei și credite de angajament în valoare de 55 mil. lei, conform prevederilor Legii nr. 50/2019 a bugetului de stat pe 2019.

Pentru actualizarea *Metodologiei de calcul a performanței energetice a clădirilor* și pentru elaborarea *Ghidului de bună practică pentru atingerea nivelurilor optime, din punct de vedere al costurilor, ale cerințelor minime de performanță energetică a diverselor categorii de clădiri*, între MDRAP și Universitatea Tehnică de Construcții București s-au încheiat contractele de prestări servicii nr. 116/28 martie 2017 și respectiv 115/28 martie 2017, cu perioadă maximă de realizare a lucrărilor de 12 luni de la data semnării contractului, exclusiv perioadele de avizare în comitetele tehnice de specialitate ale MDRAP. Programele de elaborare a lucrărilor se desfășoară în trei faze¹⁸⁷, până la sfârșitul trim I/2019 fiind avizată faza I a Metodologiei, urmând analizarea și avizarea fazei a II-a a Metodologiei și a fazei I a Ghidului în Comitetul Tehnic de Specialitate al MDRAP– Performanța energetică a clădirilor.

În cadrul POIM, pentru obiectivele care promovează eficiența energetică (OS 6.2, OS 6.4 și OS 7.1), au fost înregistrate următoarele progrese:

- la data de 20 martie 2018, a fost relansat apelul necompetitiv de proiecte privind *promovarea unor sisteme de măsură, evidență și monitorizare a consumurilor de energie de pe platformele industriale* (OS 6.2, cu un buget alocat de 12,50 mil. euro), data închiderii apelului fiind prelungită până la 1 iulie 2019. Până la sfârșitul trim I/2019, au fost depuse 27 proiecte în valoare de 5,37 mil. euro, dintre acestea numai 15 proiecte, în valoare de 2,69 mil. euro, fiind aprobate și contractate.
- la data de 17 mai 2017, a fost lansat apelul de proiecte privind *realizarea și modernizarea centralelor electrice de cogenerare de înaltă eficiență (maximum 8 MWe) pe gaz natural și biomasă, la nivelul întreprinderilor și care utilizează gaze reziduale provenite din procese industriale* (OS 6.4, cu un buget alocat de 67,58 mil. euro), data închiderii apelului fiind prelungită până la 1 iulie 2019. Până la sfârșitul trim I/2019, au fost depuse 3 proiecte, în valoare de 11,89 mil. euro și au fost contractate 2 proiecte cu valoare totală de 9,85 mil. euro.
- la data de 9 iunie 2016, a fost lansat apelul de proiecte privind *modernizarea sistemelor centralizate de transport și distribuție a energiei termice din anumite orașe*¹⁸⁸ (OS 7.1, cu un buget alocat de 105,77 mil. euro), data închiderii apelului fiind 31 decembrie 2019. Până la sfârșitul trim I/2019, au fost depuse 5 proiecte în valoare totală de 70,50 mil. euro, dintre care 4 proiecte în valoare de 63,33 mil. euro au fost aprobate și contractate și un proiect se află în faza de evaluare.

¹⁸⁷ Faza I - Redactarea I, inclusiv ancheta publică și sinteza observațiilor; Faza a II-a - Redactarea a II-a. Notificarea la Comisia Europeană; Faza a III-a - Redactarea finală.

¹⁸⁸ Apelul vizează 7 proiecte pentru orașe pre-identificate prin POIM (Oradea, Timișoara, Râmnicu Vâlcea, Focșani, Iași, Bacău și Botoșani) și un proiect fazat (Bacău).

4.6. Părăsirea timpurie a școlii

Rata părăsirii timpurii a școlii: ținta națională 2020 - 11,3%; evoluție recentă - 18,5% (2016), 18,1% (2017) și 16,4% (2018)

Direcții de acțiune:

- ✓ **extinderea serviciilor de educație timpurie**
- ✓ **modernizarea curriculumului școlar**
- ✓ **creșterea calității învățământului preuniversitar**
- ✓ **creșterea nivelului de competențe a elevilor și cadrelor didactice**
- ✓ **consolidarea învățământului profesional și tehnic**
- ✓ **aplicarea *Strategiei naționale privind reducerea părăsirii timpurii a școlii***
- ✓ **consolidarea pachetului social în educație**
- ✓ **îmbunătățirea infrastructurii educaționale**

În ceea ce privește **serviciile de educație timpurie** (0-6 ani), MEN continuă să aplice măsuri care să asigure clarificarea, din punct de vedere legislativ, a organizării și funcționării serviciilor de educație timpurie, ca servicii integrate, pentru a deveni, treptat, servicii universale. *Metodologia de organizare și funcționare a creșelor și a altor servicii de educație timpurie ante-preșcolară*¹⁸⁹ a fost revizuită conform noilor prevederi legislative apărute în anul 2018¹⁹⁰, o a doua consultare pe textul metodologiei urmând a avea loc în trim. II/2019, iar aprobarea acesteia să se realizeze în trim. IV/ 2019.

Curriculumul pentru educație timpurie (copii de 0-6 ani) a fost finalizat și a făcut obiectul unui program-pilot aplicat în semestrul II al anului școlar 2017-2018. Testarea programului continuă și în anul școlar 2018-2019. Promovarea și aprobarea acestui curriculum se vor realiza prin Ordin al Ministrului Educației Naționale (OMEN) până la finalul trim. IV/2019.

Proiectul necompetitiv *Educație timpurie incluzivă și de calitate*, finanțat prin fonduri europene (buget total: 4 mil. euro, din care 15,57 mil. lei alocati pentru MEN și partenerii săi), a fost aprobat și se află în etapa de contractare, urmând să fie implementat în perioada 2019-2021. Proiectul, a cărui beneficiari direcți vor fi cadrele didactice, va crea cadrul instituțional de dezvoltare a educației antepreșcolare și va dezvolta programe de formare pentru puericultori.

Apelul competitiv de proiecte *Dezvoltarea serviciilor de educație antepreșcolară* va continua activitățile proiectului necompetitiv menționat anterior și va urmări creșterea ratelor de participare la educație antepreșcolară a copiilor cu vârsta cuprinsă între 0 și 2 ani, prin înființarea unor grupe de creșă. Se estimează că un număr de aprox. 14.000 de copii antepreșcolari vor fi sprijiniți prin cca. 270 de proiecte care pot fi depuse în cadrul acestui apel de proiecte finanțat prin POCU (alocare totală: 164 mil. euro, din care alocare FSE: 138,47 mil. euro).

La nivelul MEN a fost format un grup de lucru pentru modificarea și completarea proiectului *Strategiei naționale pentru educație timpurie*, în care sunt implicați reprezentanți ai altor ministere și organizații vizate.

În ceea ce privește implementarea prevederilor *Legii nr. 248/2015 privind stimularea participării în învățământul preșcolar a copiilor provenind din familii defavorizate*, tichetele în valoare de 50 de lei sunt

¹⁸⁹ Metodologia vizează, în special, procesul de acreditare a serviciilor de educație timpurie, calcularea contribuției de hrană, angajarea personalului didactic și nedidactic de către autoritățile publice locale, modalitatea de promovare a Curriculumului specific pentru educație ante-preșcolară etc.

¹⁹⁰ OG nr. 9/2018 privind modificarea și completarea unor acte normative în domeniul educației și Legea 201/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul educației prin care se precizează că Statul asigură finanțarea de bază pentru toți antepreșcolarii, preșcolarii și pentru toți elevii din învățământul general obligatoriu de stat, particular și confesional acreditat. De asemenea, statul asigură finanțarea de bază pentru învățământul profesional și liceal acreditat, de stat, particular și confesional, precum și pentru cel postliceal de stat. Finanțarea se face în baza și în limitele costului standard per elev, per preșcolar sau per antepreșcolar, după metodologia elaborată de MEN.

acordate lunar pentru cca. 40.000 de beneficiari care înregistrează o prezență școlară mai mare de 50%. MEN și inspectoratele școlare, precum și unitățile de învățământ preșcolar, sprijină și monitorizează permanent aplicarea prevederilor legale aferente Legii 248/2015.

Sunt continuate eforturile de **modernizare a curriculumului școlar pentru învățământul gimnazial, liceal, profesional și tehnic**. În acest sens, variantele de proiecte ale *Planurilor-cadru pentru învățământul liceal – filiera teoretică* au fost revizuite în baza reacțiilor primite în urma procesului de dezbatere realizat de Institutul de Științe ale Educației (ISE)¹⁹¹. De asemenea, au fost aprobate planurile-cadru pentru învățământul special preșcolar, primar și gimnazial, care se vor aplica din anul școlar 2019-2020.

Prin proiectul *Curriculum relevant, educație deschisă pentru toți* (CRED) vor fi formate cadrele didactice din învățământul primar și gimnazial (55.000 de profesori), ca urmare a aprobării și introducerii progresive, anuale, a noilor programe școlare. Actualizarea curriculumului național obligatoriu pentru învățământul primar și gimnazial, planificată pentru trim. IV/2019, se va realiza în cadrul proiectului CRED, după analiza propunerilor obținute de la cadrele didactice participante la cursurile de formare.

MFE urmează să lanseze, în trim. III/2019, forma finală a Ghidului aplicantului pentru proiectul necompetitiv *Dezvoltarea sistemică a învățământului profesional și tehnic în concordanță cu nevoile de dezvoltare socio-economică la nivel național, regional și local*¹⁹², în vederea implementării unor măsuri destinate îmbunătățirii relevanței și creșterii calității sistemului de învățământ profesional și tehnic, în concordanță cu nevoile de dezvoltare la nivel național, regional și local. Se vor finanța o serie de acțiuni prevăzute în *Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2016 – 2020*, vizând următoarele obiective specifice: creșterea participării la programele de formare profesională inițială, în special pentru elevii/ucenicii care provin din comunități dezavantajate, cu accent pe mediul rural și cei aparținând minorității romilor; creșterea participării la programe de învățare la locul de muncă a elevilor și ucenicilor din învățământul secundar și terțiar non-universitar, cu accent pe sectoarele economice cu potențial competitiv identificate conform SNC și domeniile de specializare inteligentă conform SNCI; îmbunătățirea nivelului de competențe al personalului didactic, a formatorilor, a evaluatorilor de competențe profesionale și personalului din întreprinderi cu atribuții în învățarea la locul de muncă; creșterea numărului de oferte furnizate de sistemul de educație și formare profesională adaptate la nevoile și tendințele de dezvoltare ale pieței muncii.

Planurile de învățământ și curriculumul pentru filiera tehnologică, curriculumul pentru cultura de specialitate și pregătire practică din aria curriculară Tehnologii pentru clasele a XI-a și a XII-a liceu tehnologic, clasa a XI-a învățământ profesional și stagii de pregătire practică de 720 de ore după clasa a X-a precum și pentru învățământul postliceal „Asistentul medical generalist” și standardul de pregătire profesională pentru calificarea profesională de nivel 4 „Tehnician în transporturi”, revizuite în 2018, sunt deja aplicate în acest an școlar. Planurile de învățământ și curriculumul pentru învățământul postliceal urmează să fie actualizate în cursul anului școlar 2019 - 2020 și aplicate începând cu anul școlar 2021 - 2022.

În privința **creșterii calității învățământului preuniversitar**, proiectele de HG privind *standardele de autorizare de funcționare provizorie și de acreditare și Metodologia de evaluare instituțională în vederea autorizării, acreditării și evaluării periodice a organizațiilor furnizoare de educație* sunt pe circuitul de avizare al MEN și urmează să fie aprobate în trim. III/2019. Noile standarde realizează simplificarea activității de evaluare internă și externă a calității educației prin reorientarea activității de îmbunătățire a calității spre aspectele esențiale, utilizarea datelor și a documentelor deja existente în instituția de învățământ, precum și informatizarea activității de evaluare internă și externă. În anul 2018, au fost evaluate extern 280 de unități de învățământ (din care 238 de unități în baza contractului încheiat cu MEN, iar 42 de unități la cerere). A fost elaborată propunerea de contract MEN–ARACIP pentru anul 2019 care urmează să fie aprobată în trim. II/2019.

¹⁹¹ Raportul ISE prezintă analiză sistematică a rezultatelor procesului de consultare publică privind propunerile de plan-cadru pentru liceu, filiera teoretică, lansate în dezbatere de MEN și ISE în perioada 29 decembrie 2017 – 1 martie 2018 și poate fi accesat la adresa: <http://www.ise.ro/raport-de-consultare-publica-privind-propunerile-de-plan-cadru-pentru-liceu-filiera-teoretica>

¹⁹² Acest apel a reunit apelurile de proiecte *Creșterea relevanței formării profesionale inițiale prin anticiparea nevoilor de formare profesională pentru piața muncii și dezvoltarea componentei de învățare la locul de muncă și Formarea competențelor antreprenoriale – VET*.

Pentru **creșterea nivelului de competențe a elevilor și cadrelor didactice**, MEN implementează proiectul *Promovarea și susținerea excelenței în educație prin dezvoltarea competențelor în tehnologia informației*, finanțat prin grant nerambursabil subvenționat de Guvernul Japoniei. Proiectul urmărește asigurarea condițiilor optime de pregătire și dezvoltare a elevilor din clasele IX – XIII, de la profilul matematică-informatică, capabili de performanțe înalte, prin dotarea și operaționalizarea a 60 de centre de pregătire în informatică. Perioada de implementare a proiectului s-a prelungit până în 2020¹⁹³, având alocat un buget de 8,78 mil. lei. În cadrul acestui proiect, a fost definitivată lista cu cele 60 de licee - Centre de Excelență în Tehnologia Informației, fiind selectate, în faza I, 47 Centre de excelență, respectiv 13 licee în faza a II-a.

În noiembrie 2017, MEN a demarat implementarea proiectului non-competitiv CRED, în baza unui contract de finanțare în valoare totală de 196,5 mil. lei, încheiat între MFE și MEN. Durata de implementare a proiectului este de patru ani. Până în prezent, în cadrul acestui proiect au fost realizate: analiza nevoilor de formare a cadrelor didactice din România; selectarea formatorilor de formatori; acreditarea programului de formare de formatori; selectarea a peste 800 de experți la nivel de proiect (din care 200 au fost validați); primele activități de formare (formarea de formatori-grupa pilot învățământ primar¹⁹⁴). În acest proiect, în cursul anului 2019 vor mai fi derulate următoarele activități: acreditarea programelor de formare pentru învățământ primar și gimnazial (trim. II-III); elaborarea documentului de politici educaționale *Repere pentru proiectarea și actualizarea curriculumului național* (trim. III/2019); promovarea unei noi metodologii privind dezvoltarea curriculumului la decizia școlii, centrat pe dezvoltarea competențelor (trim. IV/2019); constituirea unei oferte naționale de programe școlare pentru opționale integrate, inclusiv programe școlare pentru *A doua șansă* (trim. IV/2019); formare de formatori pentru învățământul primar și gimnazial (trim. II-III); formarea cadrelor didactice - demararea primelor grupe de formare învățământ primar (trim. III).

Prin proiectul necompetitiv *Sistemul informatic pentru managementul școlarității din învățământul preuniversitar* se urmărește dezvoltarea și implementarea unei platforme și metodologii naționale centralizate pentru colectarea, gestionarea și analiza informațiilor referitoare la rezultatele școlare și activitatea școlară zilnică din învățământul preuniversitar. Proiectul va include și modulul EVON proiectat pentru evaluarea on-line a lucrărilor candidaților la examenele naționale. Termenul final al proiectului este anul 2021, iar bugetul alocat acestuia este de 50 mil. euro.

Prin proiectul *WI-FI Campus*, cel puțin 4.500 de școli vor beneficia de conexiune WIFI la internet, iar prin proiectul *Platforma Națională a Educației PNE – BV (Biblioteca Virtuală)* vor fi elaborate/selectate și incluse resurse educaționale deschise (RED) care vor sprijini profesorii și elevii în procesul educațional. Ambele proiecte sunt interconectate și implementate simultan în perioada trim. I/2019 – trim. IV/2021. Digitalizarea sistemului de învățământ se va realiza prin proiectul național *România modernă, România Digitală*, ce beneficiază de finanțare externă nerambursabilă din FEDR (valoare totală 2 mld. lei) prin care vor fi furnizate tablete pentru fiecare loc în bancă din învățământul gimnazial, laptopuri/tablete pentru profesori și table inteligente pentru sălile de clasă, toate aceste echipamente urmând să fie achiziționate în perioada trim. II/2019 – trim. IV/2021.

A fost realizat un proiect de raport privind implementarea Planului de acțiune al *Strategiei educației și formării profesionale în România în perioada 2016-2020* pentru anul 2018 și este în curs de realizare Planul de acțiuni pentru anul 2019 aferent aceste strategii.

O parte din componentele din Master-planului *pentru introducerea de programe de tip dual/ucenicie în formarea profesională inițială din România* pentru perioada 2015 – 2020 se vor implementa prin proiectul *Dezvoltarea sistemică a învățământului profesional și tehnic în concordanță cu nevoile de dezvoltare socio-economică la nivel național, regional și local*.

În 2019, Autoritatea Națională pentru Formare Profesională în Sistem Dual din România (ANFPISDR), recent înființată, a planificat următoarele acțiuni: încheierea unui parteneriat cu CNDIPT; realizarea unui parteneriat cu ANC și Camera de Comerț și Industrie a României pentru realizarea și introducerea la nivelul învățământului dual a calificării de nivel 3 – Mecatronică; promovarea ofertei de învățământ dual pentru anul școlar 2019-2020; elaborarea unui grant SEE (fonduri norvegiene), care are ca obiectiv

¹⁹³ Fișa de proiect a fost modificată și actualizată și a fost transmisă către Ambasada Japoniei în vederea validării.

¹⁹⁴ În perioada 1-15 martie 2019, s-a desfășurat primul stagi de formare (de 60 de ore) a formatorilor pentru învățământul primar (la care au participat 18 formatori din București și Ilfov)

îmbunătățirea tranziției de la clasa a VIII-a la liceu/școală profesională și diminuarea numărului de absențe al elevilor din învățământul dual (grup țintă 900 elevi, perioada 2019-2020); elaborarea unor propuneri legislative vizând extinderea școlarizării învățământului dual la 3 ani și jumătate; elaborarea de propuneri de completare a Legii 34/1992 privind sponsorizările, astfel încât să se asigure o utilizare eficientă și posibilitatea de extindere a bazei materiale asociată unităților de învățământ cu clase de învățământ dual; elaborarea *Strategiei de dezvoltare a învățământului dual din România 2019-2023*; elaborarea unui studiu privind impactul învățământului dual asupra economiei naționale, din perspectiva pregătirii și asigurării resursei umane calificate prin învățământul dual.

În cadrul apelului de proiecte *Stagii de practică pentru elevi și studenți*, care susține programele de învățare la locul de muncă pentru studenți și elevii din învățământul gimnazial, liceal și post-liceal, inclusiv școli de maiștri, au fost semnate 87 de contracte de finanțare, în valoare totală de 37,4 mil. euro. În cadrul acestora sunt cuprinse un număr estimat de 14.299 studenți și 6.678 de elevi care vor beneficia, de sprijin pentru participarea la programe de educație și formare profesională în vederea asigurării tranziției de la școală la viața activă.

Prin OMEN nr. 4798/2017, a fost aprobat *Contractul de pregătire practică a elevilor din învățământul dual*. Rolul acestui contract este acela de a asigura formarea profesională inițială de calitate a elevilor în scopul creșterii șanselor de angajare a absolvenților, conform nivelului de pregătire și calificării obținute anterior. Pentru anul școlar 2018-2019, au fost cuprinse în planul de școlarizare un număr de 5.437 de locuri la clasa a IX-a, învățământ dual, ca urmare a solicitărilor operatorilor economici. Astfel, au fost realizate 164 de clase a IX-a învățământ dual, cu un efectiv de 4.244 elevi, fiind implicați 527 de operatori economici și 120 de unități de învățământ. Pentru anul școlar 2019-2020, prin proiectul planului de școlarizare, sunt propuse pentru clasa a IX-a un număr de **46.516 locuri pentru învățământul profesional, din care 7.918 locuri pentru învățământul dual**, estimându-se implicarea a 166 unități de învățământ profesional și tehnic cu clase de învățământ dual.

În ceea ce privește *Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii*, Raportul privind implementarea Planului de Acțiune (PA) 2018 și PA 2019 sunt în curs de elaborare.

Proiectul POCA *Monitorizarea și evaluarea strategiilor condiționalități ex-ante în educație și îmbunătățirea procesului decizional prin monitorizarea performanței instituționale la nivel central și local* are ca obiectiv îmbunătățirea capacității ministerului în ceea ce privește coordonarea implementării, monitorizarea și evaluarea măsurilor cuprinse în strategiile sectoriale. Termenul de implementare a proiectului a fost inițial aprilie 2019, dar a fost prelungit cu șase luni, respectiv până în octombrie 2019. În cadrul acestui proiect, cu asistență tehnică a Băncii Mondiale (BM), a fost finalizat primul *Raport de monitorizare și evaluare a strategiilor condiționalități ex-ante, în vederea îmbunătățirii sistemice la nivelul mecanismelor, procedurilor, indicatorilor și a tipului de intervenții* (mai 2018), a fost revizuită *Metodologia de monitorizare și evaluare și a instrumentelor necesare pentru derularea activității de monitorizare și evaluare a intervențiilor aferente celor patru strategii*¹⁹⁵ (septembrie 2018), a fost încheiată colectarea datelor aferente celui de-al doilea *Raport privind monitorizarea, evaluarea și implementarea strategiilor sectoriale pentru educație și formare profesională* (februarie 2019) și a fost elaborat *Studiul privind evaluarea politicilor publice privind dezvoltarea educației timpurii în România*.

În scopul finalizării și adoptării unui set de proceduri privind identificarea și monitorizarea copiilor aflați în afara sistemului de educație, în 2019, prin proiectul *Dezvoltarea unui plan de acțiune și a unei metodologii pentru colectarea de date în vederea prevenirii părăsirii școlii în România*, va fi realizată o metodologie de care MEN va beneficia pentru colectarea și folosirea de date privind situațiile de risc. Pentru elaborarea acestei metodologii, la sfârșitul anului 2018 COM a contractat BM. Lansarea proiectului a avut loc pe data de 12 februarie 2019.

În scopul **reducerii și prevenirii abandonului școlar și promovării accesului egal la învățământul preșcolar, primar și secundar de calitate**, sunt în curs de implementare proiectele depuse în urma a două apeluri de proiecte competitive ce sunt cofinanțate prin FSE (POCU):

- (i) *Școală pentru toți* finanțează măsuri integrate socio-educaționale și vizează în același timp familia, școala și comunitatea. Apelul a fost deschis tuturor școlilor, dar cele defavorizate au avut prioritate în evaluare. În cadrul acestui apel, au fost selectate 129 de proiecte (alte două aflându-se în faza de

¹⁹⁵ Strategiile privind părăsirea timpurii a școlii, învățământul terțiar, învățământului profesional și tehnic, învățarea pe tot parcursul vieții

contractare), care beneficiază de o finanțare nerambursabilă totală de 166 mil. euro, (dintr-o alocare totală de 173,2 mil. euro). Proiectele includ activități de formare a competențelor transversale la elevii din grupul țintă¹⁹⁶;

- (ii) *Profesori motivați în școli defavorizate* este un apel dedicat școlilor cu cel mai ridicat grad de defavorizare, cu mulți copii aflați în risc de abandon școlar și care nu reușesc să atragă sau să mențină în școală profesorii calificați. Prin acest apel sunt vizate și școlile organizate în contexte de predare atipice: în spitale, pentru copii în regim de detenție, în zone geografice greu accesibile, școala virtuală și alte forme reglementate prin lege. În cadrul acestui apel au fost contractate 27 de proiecte care vor beneficia de o finanțare nerambursabilă totală de 26,6 mil. euro (din care 24,2 mil euro contribuție FSE). Măsurile finanțabile includ activități de formare continuă, schimburi de bune practici și de motivare a profesorilor care predau în școli din zone dezavantajate, fiind vizat un grup țintă de 1.162 cadre didactice și personal de sprijin.

Referitor la elaborarea *Metodologiei pentru monitorizarea segregării școlare*, proiectul de metodologie a fost finalizat de Comisia Națională pentru Desegregare și Incluziune Educațională (CNDIE)¹⁹⁷. După dezbaterile de la nivel național a proiectului, metodologia va fi aprobată până la finalul lunii mai 2019.

În privința programului *A doua șansă*, este planificată dezvoltarea unor proiecte prin apeluri non-competitive pentru extindere a acestuia. Astfel, Ghidul pentru apelul de proiecte *Măsuri de A doua șansă* a fost publicat în iulie 2018, apelul urmând a fi lansat la data de 29 martie 2019. Alocarea financiară totală pentru acest apel este de 163,454 mil. euro (din care 138,013 mil. euro contribuție UE), fiind destinată unor activități care să readucă în sistemul de educație și formare tineri și adulți¹⁹⁸ care nu și-au finalizat educația obligatorie¹⁹⁹, precum și unor activități menite să asigure perfecționarea profesională specializată pentru personalul didactic din învățământul preuniversitar care va asigura expertiza în cadrul dezvoltării și furnizării programelor integrate de *A doua șansă*.

Apelul de proiecte *Măsuri de educație de A doua șansă pentru tinerii NEETS* este deschis depunerii de proiecte din ianuarie 2018 și vizează finalizarea învățământului obligatoriu exclusiv pentru tineri NEETs, șomeri cu vârsta între 16 - 24 ani înregistrați la Serviciul Public de Ocupare (SPO), care au părăsit prematur sistemul de educație, cu accent pe cei din mediul rural și pe cei aparținând minorității romilor, profilați în prealabil de către SPO (ANOFM prin unitățile cu personalitate juridică din subordinea sa aflate în regiunea eligibilă). Tinerii NEETs vor beneficia de programe de *A doua șansă*²⁰⁰, prin reintegrarea în cadrul sistemului de învățământ în vederea completării/finalizării studiilor, inclusiv prin participarea la programe de formare profesională inițială.

În privința **consolidării pachetului social** pentru educație vizând elevii aparținând grupurilor cu riscuri particulare, MEN continuă să deruleze programe sociale anuale în scopul susținerii elevilor din zonele defavorizate: *Rechizite școlare*²⁰¹, *Bani de liceu*²⁰², *Euro 200*²⁰³, acordarea de burse, decontarea

¹⁹⁶ Număr de elevi sprijiniți: 74 ante-preșcolari, 1.076 preșcolari, 2.876 elevi din învățământul primar, 1.594 elevi din ciclul gimnazial, 26 elevi din ciclul secundar superior și 306 tineri/ adulți care beneficiază de sprijin pentru participarea la programe de educație (reîntoarcerea la sistemul formal de educație și formare).

¹⁹⁷ Constituirea CNDIE și Regulamentul său de organizare și funcționare au fost aprobate prin OMEN nr. 3141/2019.

¹⁹⁸ Măsurile sunt dedicate tinerilor și adulților care nu și-au finalizat educația obligatorie, respectiv următoarele categorii de grupuri țintă: tineri care au părăsit timpuriu școala, cu vârsta cuprinsă între 6-16 ani, care nu au depășit cu cel puțin 4 ani vârsta corespunzătoare clasei neabsolvite; tineri cu vârsta cuprinsă între 12-16 ani, care au părăsit timpuriu școala și care au depășit cu cel puțin 4 ani vârsta corespunzătoare clasei neabsolvite; tineri cu vârsta cuprinsă între 16-24 ani, care au un loc de muncă dar nu au absolvit învățământul obligatoriu; adulți cu vârsta cuprinsă 25-64 ani, care nu au absolvit învățământul obligatoriu.

¹⁹⁹ Măsurile din domeniul educației pentru tinerii NEETs șomeri, cu vârsta cuprinsă între 16-24 de ani, înregistrați la SPO care optează pentru întoarcerea la sistemul de educație se regăsesc la nivelul AP6-PI 8.ii, OS 6.1.

²⁰⁰ În cadrul programelor de tip *A doua șansă* este permisă și furnizarea programelor de calificare profesională, conform prevederilor Ordinului MECS nr. 5248/2011.

²⁰¹ Acordarea de rechizite școlare pentru elevii care frecventează învățământul primar și gimnazial (cursuri de zi) și care fac parte din familii al căror venit net mediu pe membru de familie reprezintă max. 50% din salariul minim brut la nivel național pe membru de familie. Pentru anul 2018, bugetul alocat acestui program a fost de 8,58 mil. lei, numărul estimat de beneficiari fiind de 337.001.

²⁰² Bursa (alocația) lunară pentru elevii din familii din medii economice și sociale dezavantajate, acordată în scopul continuării studiilor după finalizarea studiilor gimnaziale. În anul 2018, numărul de beneficiari a fost de 33 057.

²⁰³ Ajutorul financiar pentru a stimula achiziționarea de calculatoare personale elevilor/studenților proveniți din zone dezavantajate economico-social. În anul 2018, programul a avut 2.771 de beneficiari.

transportului²⁰⁴. Prin intermediul a două proiecte retrospectiv-alternative - *Bani de liceu și Bursa profesională* - s-au rambursat sumele corespunzătoare burselor sociale acordate elevilor, valoarea totală fiind de 149 mil. euro. Până în prezent, un număr total de 172.408 de elevi din învățământul secundar superior (14-16 ani) au fost beneficiarii acestor tipuri de proiecte.

În vederea suplimentării sumei alocate anual, programului național de rechizite școlare, de la bugetul de stat, s-a semnat contractul aferent proiectului *Rechizite pentru preșcolari și elevi – șanse egale la educație*, finanțat prin POAD, cu un buget de 27 mil. euro până în 2023. Printr-un contract de finanțare retrospectiv-alternativ s-au recuperat, din fonduri europene, la bugetul de stat 17,314 mil. lei (contravaloarea rechizitelor școlare pentru anii 2015-2018), numărul de elevi beneficiari sprijiniți în 2018 a fost de 360.150. În prezent, este în curs de derulare distribuția de materiale școlare către persoanele din grupul țintă vizat pentru anul 2019.

Referitor la implementarea programului pilot *Masă caldă pentru elevi*, numărul de beneficiari ai programului în anul școlar 2017-2018 a fost de 13.543.

Cu privire la bursele profesionale, au fost modificate criteriile generale de acordare a burselor elevilor din învățământul preuniversitar de stat.

La titlul “Asistență socială” (din Legea bugetului de stat pentru anul 2019) sunt alocate 790 de mil. lei care, împreună cu programul de susținere a educației *Merg la școală* pentru elevii din învățământul primar, gimnazial, liceal și profesional de stat, finanțează rechizite școlare, manuale școlare, transport studenți, decontarea navetei pentru elevi, vouchere 200 de euro pentru achiziționarea de calculatoare, participarea la examene naționale, concursuri, campionate, etc. Programul *Merg la școală* urmează a se aproba prin HG.

În scopul *stimulării absolvenților de învățământ secundar superior pentru continuarea studiilor în învățământul terțiar* (învățământ superior sau alte forme de învățământ postliceal), se continuă implementarea schemei de granturi pentru licee în cadrul *Proiectului privind învățământul secundar românesc – ROSE*. Proiectul ROSE este finanțat printr-un împrumut de la BIRD, fiind implementat în perioada 2017-2021 în cadrul a trei runde, prin care se acordă finanțare liceelor cu performanțe scăzute. În Runda I au fost implementate 257 de proiecte în valoare totală de 25,85 mil. euro, care au inclus 30.600 de elevi beneficiari participanți²⁰⁵ la activitățile remediale și de pregătire. În școlile participante în Runda I, rata de abandon școlar în clasele terminale de liceu a coborât la 3%, rata de absolvire a clasei a XII-a a crescut la 94,6%, iar rata de promovare a examenului de bacalaureat la 58,55%. În prezent, în cadrul Runde a II-a a proiectului, sunt în curs de implementare 512 proiecte, în valoare totală de 52,09 mil. euro. Prin proiectul ROSE, Casele Corpului Didactic au fost dotate cu echipamente, conform nevoilor identificate de acestea, în valoare de aprox. 2,1 mil. euro și au fost elaborate o serie de ghiduri²⁰⁶. De asemenea, peste 8.200 de elevi au participat la activitățile organizate în cadrul Programelor de vară de tip punte.

Referitor la **infrastructura educațională**, a fost finalizată *Strategia națională pentru infrastructura educațională 2019-2023*, fiind pe circuitul intern de avizare al MEN. Aprobarea acesteia este preconizată pentru trim. II/2019.

Prin *Proiectul Reforma Educației Timpurii (PRET)*, în valoare de 80,75 mil. euro, care are ca obiectiv construirea de grădinițe și dotarea cu mobilier a acestora, în perioada aprilie 2018 – martie 2019 au fost realizate 17 grădinițe. Totodată, în aceeași perioadă, 4 școli au fost renovate, extinse și dotate prin *Proiectul privind Reabilitarea Infrastructurii Școlare (PRIS)*. În perioada aprilie 2019- 2020 mai urmează fie construite 35 de grădinițe prin PRET și renovate alte două școli prin PRIS.

În cadrul PNDL realizarea obiectivelor de investiții în unități de învățământ preuniversitar de stat este prioritară. În cele două etape ale PNDL (PNDL I și II), în anul 2018, au fost incluse 3.354 de unități de

²⁰⁴ Decontarea transportului. Prin Legea nr. 71/2018 a fost modificat art. 84 alin. (1) din Legea nr. 1/2011, privind tariful redus de care beneficiază elevii din învățământul preuniversitar, pentru transportul local în comun, de suprafață, naval și subteran, precum și pentru transportul intern auto, feroviar și naval, pe tot parcursul anului calendaristic.

²⁰⁵ Elevi din liceele de stat cu rezultate nesatisfăcătoare la examenul de Bacalaureat, aflați în situația de abandon școlar, inclusiv cei aparținând populației de etnie romă.

²⁰⁶ *Ghidul privind consilierea și orientarea profesională; Ghidul privind educația incluzivă. Sunt în curs de elaborare Ghidul privind dezvoltarea competențelor socio-emoționale, Ghidul privind dezvoltarea personală și coaching și Ghidul privind activitățile de remediere și tutorat.*

învățământ preuniversitar de stat din care s-au finalizat lucrările de renovare la 290 unități școlare. În cadrul celor două etape ale Programului (2015-2018 și 2017-2020) sunt incluse 1.105 de școli, grădinițe sau creșe din care au fost finalizate, până la finalul lunii martie, 464 de obiective (în cadrul PNDL I) și 2.251 de școli, grădinițe sau creșe, din care au fost finalizate 58 de obiective (în cadrul PNDL II).

Vor fi îmbunătățite condițiile din 1.489 de școli care funcționează cu grupuri sanitare situate în curte, fără apă curentă și canalizare. Bugetul alocat pentru acest program este de 65 milioane lei.

4.7. Educația terțiară

Ponderea populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară: ținta națională 2020 - 26,7%; evoluție recentă - 25,6% (2015 și 2016), 26,3% (2017) și 24,6% (2018)

Direcții de acțiune:

- ✓ **implementarea Strategiei naționale pentru învățământ terțiar 2015–2020**
- ✓ **sprijinirea studenților din mediul rural, a grupurilor dezavantajate și a studenților non-tradiționali pentru participarea în învățământul terțiar**
- ✓ **dezvoltarea și integrarea sistemului informatic din educație și cercetare**
- ✓ **dezvoltarea capacității instituționale și creșterea gradului de internaționalizare a învățământului superior**
- ✓ **creșterea calității învățământului superior și a corelării cu piața muncii**
- ✓ **promovarea educației antreprenoriale**
- ✓ **crearea și dezvoltarea unui cadru de învățare pe tot parcursul vieții deschis și accesibil**

Pentru asigurarea unui învățământ superior deschis, de calitate, competitiv și adaptat pieței muncii continuă implementarea *Strategiei naționale pentru învățământ terțiar 2015–2020*, Raportul de implementare a Planului de acțiuni pentru anul 2018 și Planul de acțiuni pentru anul 2019 sunt în curs de elaborare. În anul 2019, strategia vizează, între altele, elaborarea strategiilor instituționale de atragere a grupurilor sub-reprezentate în învățământul terțiar, acordarea de stimulente financiare pentru asigurarea atragerii și menținerii persoanelor din grupurile subreprezentate și încurajarea instituțiilor de învățământ superior pentru echilibrarea pe genuri a numărului de studenți la nivelul fiecărui domeniu de studii.

În vederea **sprijinirii studenților din mediul rural, a grupurilor dezavantajate și a studenților non-tradiționali pentru participarea în învățământul terțiar**, se continuă implementarea programelor sociale: acordarea de burse²⁰⁷, locuri speciale pentru studenții de etnie romă în universitățile de stat²⁰⁸, și pentru studenții proveniți de la liceele din mediul rural²⁰⁹, subvenții pentru cazare și masă, decontarea parțială a transportului.

În cadrul apelului de proiecte competitive finanțate prin POCU *Măsuri integrate pentru creșterea participării studenților din categorii vulnerabile la programe antreprenoriale*, au fost selectate 22 proiecte (din 32 depuse), în valoare totală de 38,145 mil de euro (4,69 mil. euro), care se află în etapa de contractare. Proiectele vizează creșterea accesului și echității prin sprijin financiar studenților din categorii vulnerabile.

Prin apelul de proiecte competitive finanțate prin POCU *Măsuri de optimizare a ofertelor de studii din învățământul superior în sprijinul angajabilității* au fost contractate 11 proiecte în valoare de 61,968 mil. de lei (din care contribuția FSE este de 11,81 de mil. euro). Proiectele vizează dezvoltarea și pilotarea furnizării de cursuri complementare cu componentă aplicativă adresate studenților din ciclul de studii de licență.

În cadrul proiectului ROSE, schema de granturi necompetitive aplicată are ca scop sprijinirea universităților publice eligibile să dezvolte și să aplice programe de îmbunătățire a performanțelor academice ale studenților, de tutoriat, consiliere profesională și orientare în carieră, servicii de îndrumare și sprijin, servicii de *coaching*, de dezvoltare a competențelor socio-emoționale, ateliere de lucru în domenii specifice, precum și campanii de sensibilizare adresate studenților cu risc de abandon ridicat sau alte activități similare. S-au acordat 60 de granturi (în valoare totală de 2,154 mil. euro) pentru 8.000 de

²⁰⁷ În anul universitar 2016-2017, 28.829 de studenți din 48 de instituții de învățământ superior de stat au beneficiat de burse sociale.

²⁰⁸ În anul universitar 2018-2019, 1.032 studenți de etnie romă școlarizați au beneficiat de locuri speciale finanțate de la bugetul de stat (pentru toți anii de studii, licență, master și doctorat), din care 456 în anul I.

²⁰⁹ În anul universitar 2018-2019, 1.326 studenți în anul I la licență, absolvenți de licee din mediul rural au beneficiat de locuri speciale. Proiectul de HG privind cifrele de școlarizare, aflat pe circuitul de avizare, prevede același număr de locuri distincte ca și anul trecut (2.000), dedicate absolvenților de licee situate în mediul rural.

studenți beneficiari, aflați în situație de risc de abandon academic și care au participat la activități de remediere și consiliere. Au mai fost încheiate 11 noi acorduri de grant în cadrul schemei de granturi dedicate universităților Centre de învățare.

Referitor la **dezvoltarea și integrarea sistemului informatic din educație și cercetare**, *Registrul Educațional Integrat* (REI) este operațional iar, în prezent, în sistemul RMU, componentă a platformei REI, sunt încărcate datele pentru studenții anului universitar 2018/2019. Referitor la interoperabilitatea REI-INS, s-a realizat un schimb de date pentru verificarea consistenței și analizei acestora. Cu privire la interoperabilitatea între REI-MT (operatori feroviari), universitățile încarcă în RMU date privind legitimațiile de transport pentru studenții de la ciclul de licență, master și doctorat, an pregătitor și studenții ERASMUS. S-a continuat realizarea interoperabilității între SIIIR și REI, datele absolvenților de liceu din promoția 2017-2018 și 2016-2017 fiind preluate de universități în vederea completării și verificării datelor privind studiile preuniversitare ale studenților pentru anul universitar 2018-2019. În conformitate cu regulamentul de organizare, funcționare și operaționalizare a RMU, aprobat prin OMEN nr. 3714/2018, este planificată preluarea periodică a datelor din SIIIR (pentru absolvenții de liceu) și constituirea și aprobarea de către MEN a Consiliului Științific de coordonare a RMU.

Pentru **dezvoltarea capacității instituționale și creșterea gradului de internaționalizare a învățământului superior** și în vederea creșterii vizibilității și atragerii studenților străini la studii în România, în cadrul competiției de proiecte finanțate din Fondul de Dezvoltare Instituțională destinat universităților de stat (FDI 2018), au fost depuse 239 proiecte (44 pentru internaționalizarea învățământului superior din România), din care au fost finanțate 181 de proiecte (36 vizând pentru internaționalizarea învățământului superior din România), în valoare totală de 45,3 mil. euro. Metodologia de alocare a FDI pentru anul 2019 a fost aprobată, urmând să fie lansată competiția de proiecte FDI 2019, care vizează inclusiv componenta de internaționalizare.

În scopul **creșterii calității învățământului superior și corelării cu piața muncii** prin proiectul POCA *Dezvoltarea capacității MEN de monitorizare și prognoză a evoluției învățământului superior în raport cu piața muncii* (valoare totală: 5,715 mil. lei, din care 0,929 mil. lei contribuție MEN) au fost finalizate o serie de studii referitoare la mecanismul de monitorizare a inserției absolvenților, analiza privind calitatea și relevanța programelor oferite de universități, impactul intervențiilor dezvoltate pentru învățământul superior asupra ofertelor universităților și angajatorilor, calitatea și eficiența universităților și au fost realizate un *Mecanism de comunicare și participare la procesul decizional* și un *Regulament pentru organizarea și funcționarea Centrului de Profesionalizare a Managementului Universitar*. Din grupul țintă al proiectului au fost instruite peste 550 de cadre universitare și 50 de persoane din cadrul MEN.

Printr-un alt proiect POCA, *Îmbunătățirea politicilor publice în învățământul superior și creșterea calității reglementărilor prin actualizarea standardelor de calitate* (QAFIN), în valoare totală de 16,073 mil. lei, derulat în parteneriat cu ARACIS, vor fi elaborate o metodologie și ghiduri privind evaluarea externă a calității în învățământul superior din România, va fi îmbunătățită metodologia de evaluare a universităților în scopul clasificării instituționale și a ierarhizării programelor de studii, va fi elaborat un raport cu privire la clasificarea universităților și a programelor de studii și un studiu cu privire la date și bune practici la nivel european privind asigurarea calității și clasificarea în învățământul superior, precum și un Manual de proceduri cu privire la rolul și competențele MEN și ale consiliilor subordonate (ARACIS).

Una din cele mai importante măsuri privind corelarea programelor de studii universitare cu cerințele pieței muncii o constituie **promovarea educației antreprenoriale**. În acest sens, în conformitate cu prevederile privind organizarea și funcționarea de societăți antreprenoriale studențești (SAS), toate instituțiile de învățământ superior acreditate din România au obligația de a organiza SAS. Astfel, 54 universități de stat și 34 universități particulare au înființat SAS. În 2018, la competiția de proiecte - *Susținerea activităților societăților antreprenoriale studențești* din cadrul universităților, au fost depuse 35 proiecte, din care au fost finanțate 28 de proiecte. În conformitate cu Metodologia de alocare a FDI pentru anul 2019, universitățile de stat pot beneficia de fonduri pentru susținerea activităților societăților antreprenoriale studențești (SAS) și în anul 2019.

Un număr de șase universități românești participa la exercițiul *HEInnovate*, inițiativă comună a COM și OCDE și coordonat în România de către MEN. Exercițiul presupune evaluarea potențialului antreprenorial inovativ al instituțiilor de învățământ superior, pornind de la auto-evaluarea lor în raport cu ghidul aferent dezvoltat de către OCDE și COM. Raportul la nivel național face parte din programul

HEINnovate, un cadru de orientare, pentru a sprijini liderii politici și liderii instituțiilor de învățământ superior să consolideze potențialul antreprenorial și inovator al instituțiilor de învățământ superior. Conferința de lansare a raportului de țară, cuprinzând concluzii și recomandări privind antreprenoriatul și inovarea va avea loc în data de 20-21 iunie 2019, la București.

Referitor la *Registrul Mentorilor Antreprenori din Universități* (RMAU), în prezent sunt în curs de colectare date de la universități privind RMAU.²¹⁰

Pentru **crearea și dezvoltarea unui cadru de învățare pe tot parcursul vieții deschis și accesibil**, continuă implementarea *Strategia de învățare pe tot parcursul vieții*. În cadrul strategiei au fost realizate următoarele progrese cantitative: din cele 54 de acțiuni prevăzute inițial, 24 de acțiuni au fost realizate integral²¹¹, 12 acțiuni sunt în derulare (cu o rată de implementare de minim 50%), iar 18 acțiuni au fost nedemarate. În prezent, sunt în curs de elaborare Raportul de monitorizare a Planului de Acțiuni pentru 2018 și Planul de Acțiuni pentru 2019.

Proiectul de ordin comun al MEN și al MMJS privind aprobarea *Instrucțiunilor specifice privind acreditarea și evaluarea periodică a centrelor comunitare de învățare permanentă (CCIP)* a fost elaborat, supus consultării publice și analizei ulterioare a grupului de lucru. În prezent acesta se află pe circuitul de avizare/aprobare MEN urmând a fi aprobat până la finalul trim. III/2019.

Registrul Național al Calificărilor Profesionale (componentă a Registrului Național al Calificărilor - RNC) a fost aprobat la sfârșitul anului 2018, prin HG nr. 917/2018. Legea de aprobare a OUG nr. 96/2016 (necesară pentru aprobarea RNC) a fost însă respinsă de Curtea Constituțională.

4.8. Incluziunea socială și combaterea sărăciei

În anul 2017, **numărul persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială** a înregistrat o scădere notabilă la 7.040 mii persoane față de 9.115 mii persoane în anul 2008, adică **o reducere cu 2.074 mii persoane**.

Direcții de acțiune:

- ✓ **îmbunătățirea calității vieții și integrarea socio-economică a populației din comunitățile marginalizate din mediul urban**
- ✓ **creșterea calității vieții populației din mediul rural**
- ✓ **creșterea calității și a gradului de acoperire a serviciilor sociale**
- ✓ **reducerea sărăciei în rândul celor mai defavorizate persoane**
- ✓ **reforma sistemului de sănătate**

Instrumentul de **dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității** (DLRC) sprijină grupurile de acțiune locale (GAL) din mediul urban:

- elaborarea strategiilor de dezvoltare locală (SDL) pentru orașe cu populație peste 20.000 locuitori²¹² - 33 contracte semnate pentru regiuni mai puțin dezvoltate și trei proiecte contractate pentru regiunea București-Ilfov, în valoare totală de 1,581 mil. euro;
- selecția SDL pentru comunitățile urbane marginalizate²¹³ - 37 SDL selectate pentru finanțare (35 proiecte pentru regiunile mai puțin dezvoltate și două proiecte pentru regiunea București-Ilfov);

²¹⁰ Până în prezent, au fost centralizate următoarele informații: număr de parteneriate ale universităților de stat – 8.055; număr de parteneriate ale universităților particulare – 1.172; număr total de parteneriate – 9.227. Raportările acoperă anii 2017 și 2018, când au raportat 58 de instituții de învățământ superior (din care 43 de stat și 15 particulare).

²¹¹ Unele acțiuni au înregistrat progrese semnificative, depășindu-se ținta inițială, de ex.: mobilitățile realizate în cadrului programului Erasmus+, parteneriatele dintre unitățile de învățământ profesional și tehnic și angajatori și numărul de adulți formați și certificați din instituțiile de învățământ preuniversitar.

²¹² POCU, AP 5 Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității, PI 9vi

²¹³ POCU, AP 5 Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității și POR, AP 9 Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban

- sprijinirea funcționării GAL în scopul implementării SDL prin intervenții integrate la nivelul orașelor cu peste 20.000 locuitori (etapa a III-a mecanismului DLRC) - au fost contractate un proiect, în valoare de peste 0,193 mil. euro, în regiunea București-Ilfov și 32 proiecte, în valoare de 10.88 mil. euro, în regiuni mai puțin dezvoltate, alte patru proiecte (însușind peste 1,30 mil. euro) fiind selectate pentru finanțare (unul în regiunea București-Ilfov și trei pentru regiuni mai puțin dezvoltate). Au fost finalizate Orientările Naționale pentru implementarea mecanismului DLRC și aprobată, în cadrul CMPOR, modificarea criteriilor aferente AP 9, Ghidul Beneficiarului urmând a fi supus aprobării.

Investițiile care contribuie la **revitalizarea fizică, socială și economică a comunităților defavorizate din mediul urban** sunt finanțate din FEDR și buget de stat, prin POR. Până în luna martie 2019, în vederea îmbunătățirii serviciilor sociale/educaționale/cultural-recreative, a spațiilor publice urbane și a infrastructurii utilităților de bază la scară mică pentru:

- comunitățile marginalizate din municipii reședință de județ²¹⁴ s-au contractat trei proiecte (valoare eligibilă de 1,77 mil. euro);
- comunitățile marginalizate din orașe mici și mijlocii (sub 100.000 de locuitori, cu excepția municipiilor reședință de județ) din șapte regiuni de dezvoltare, inclusiv zona ITI Delta Dunării și zona SUERD²¹⁵ s-au contractat 13 proiecte (valoare eligibilă de 41,22 mil. euro).

Cele 239 GAL-uri funcționale pe teritoriul României au desfășurat activități de animare teritorială, promovare a SDL și informare a comunităților locale asupra oportunităților de finanțare (populația acoperită este de 9.793.458 locuitori, reprezentând 86% din populația totală eligibilă LEADER), în cadrul lor fiind angajate 1.717 persoane. În vederea susținerii asistenței tehnice pregătitoare pentru proiectele de cooperare a GAL, au fost semnate 13 contracte, în valoare de aprox. 0,050 mil. euro.

Au fost semnate 4.424 contracte (în valoare de peste 258,770 mil. euro) pentru implementarea acțiunilor în cadrul SDL, inclusiv investiții de interes public pentru comunitate, cum ar fi proiecte de dezvoltare a economiilor locale, infrastructura de servicii sociale nerezidențiale care este deficitară în mediul rural și acțiuni destinate minorităților etnice etc. În scopul implementării SDL în comunitățile marginalizate din zona rurală și/sau orașe cu o populație de până la 20.000 locuitori, în perioada 9 ianuarie 2018 - 31 mai 2019, se derulează un apel de proiecte (FSE și contribuție națională) destinat comunităților pe teritoriul cărora au fost elaborate SDL, aprobate prin PNDR 2014-2020/Măsura 19 LEADER.

Din FEADR sunt sprijinite financiar **crearea, îmbunătățirea și extinderea tuturor tipurilor de infrastructură de bază**, estimându-se că 2.696.434 locuitori sunt deserviți de aceste investiții conform indicatorilor înregistrați în contractele semnate până în martie 2019. Plățile efectuate au totalizat 573,19 mil. euro, inclusiv pentru proiectele transferate prin procedura de tranziție și cele implementate în teritoriul ITI Delta Dunării. Sunt realizate investiții destinate îmbunătățirii conectivității între comunitățile rurale dezavantajate și centrele urbane mai dezvoltate, oferind astfel noi oportunități de angajare și reducere a excluziunii sociale pentru populația din mediul rural. Conform indicatorilor înregistrați în cererile de finanțare, pentru perioada de programare 2014-2020 se estimează realizarea a:

- 320 grădinițe/creșe, instituții de învățământ secundar superior agricol și *after schools* create/modernizate, din care șase unități de învățământ pentru teritoriul ITI Delta Dunării;
- 4.741 km rețea conducte apă/apă uzată (lucrări noi/extindere/modernizare), din care 102 km pentru teritoriul ITI Delta Dunării;
- 3.444 km drumuri comunale modernizate/nou construite, din care 143 km pentru teritoriul ITI Delta Dunării.

Una dintre prioritățile guvernului este **reducerea sărăciei și integrarea socio-economică a persoanelor din comunitățile marginalizate**²¹⁶, inclusiv cele în care există populație de etnie romă. În martie 2019, erau contractate 123 proiecte pentru regiunile mai puțin dezvoltate (75 contracte, în valoare de peste 311,491 mil. euro, pentru comunități cu populație de etnie romă și 48 contracte, în valoare de peste 190,226 mil. euro, pentru comunități marginalizate), alte patru proiecte, în valoare de 11,470 mil. euro, fiind destinate comunităților marginalizate din teritoriul ITI Delta Dunării. Sunt în curs de realizare

²¹⁴ POR 2014-2020, AP 4 Sprijinirea dezvoltării urbane durabile, PI 4.3.

²¹⁵ POR 2014-2020, AP 13 Sprijinirea regenerării orașelor mici și mijlocii, PI 9b

²¹⁶ POCU 2014-2020, AP 4 Incluziunea socială și combaterea sărăciei, PI 9ii

investiții în domeniile educației și formării, facilitării accesului și menținerii pe piața muncii, dezvoltării antreprenoriatului, furnizării serviciilor sociale, medicale și în domeniul locuirii etc.

Punctul Național de Contact pentru Romi/MFE va monitoriza implementarea măsurilor integrate dedicate comunităților cu o pondere însemnată de cetățeni români de etnie romă și va evalua efectele acestor intervenții asupra respectivelor comunități. Această monitorizare se va realiza printr-un proiect de asistență tehnică finanțat din FSE prin POCU, având ca termen de contractare trim. III/2019.

Conform *Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome 2015-2020*, a continuat derularea programului - pilot *Locuințe sociale pentru comunitățile de romi* asigurându-se un **acces mai bun al persoanelor de etnie romă la o locuință** decentă și îmbunătățirea calității vieții acestora (acces la servicii publice de tip apă, electricitate, canalizare și sisteme de încălzire). Împreună cu autoritățile publice locale și ANR, ANL a întocmit lista obiectivelor de investiții propuse a se finanța în anul 2019, având în vedere că pentru 84 unități locative (u.l.) lucrările de construcții-montaj sunt în execuție (plățile efectuate însumând 131.616,15 lei). În cazul altor 21 u.l., procedurile pentru lansarea investițiilor sunt în diverse stadii, fiind demarate încă din anul 2017.

Problematika cetățenilor români de etnie romă are o abordare orizontală în PNR, alte intervenții regăsindu-se la cap. 4.1. *Ocuparea forței de muncă*, 4.6. *Părăsirea timpurie a școlii* și 4.7. *Educația terțiară*.

Bugetul de stat finanțează cu 89.216,4 mii lei (în perioada 2018-2020) autoritățile publice locale din UAT-uri/comune în care nu s-au înființat sau nu au fost acreditate serviciile publice de asistență socială/serviciile de asistență comunitară²¹⁷, preconizându-se sprijinirea a 1.000 UAT-uri în vederea **înființării serviciului public de asistență socială** și asigurarea plății salariilor a 1.000 asistenți sociali. Programul se derulează pe parcursul a doi ani, de la data încheierii contractelor de finanțare, dar nu mai târziu de 30 noiembrie 2020. În plus, fonduri în valoare de peste 19,899 mil. euro, provenite din FSE și buget de stat, sunt dedicate **consolidării rețelei publice de asistență socială comunitară** (*Dezvoltarea sistemului de asistență socială pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale*). MMJS va sprijini înființarea/dezvoltarea serviciilor publice de asistență socială în UAT-uri din comunități marginalizate (înființarea/ocuparea a 350 posturi de asistenți sociali/lucrători sociali). Vor fi furnizate măsuri de prevenire și combatere a situațiilor de marginalizare și excluziune socială, monitorizați profesional cei 350 asistenți sociali/lucrători sociali, furnizate programe de formare și schimb de experiență și bune practici pentru min. 39.000 persoane din sectorul asistenței sociale²¹⁸.

Pentru **integrarea serviciilor medicale, sociale și educaționale**, peste 113,076 mil. lei sunt alocați pentru 139 comunități dezavantajate din 40 județe (132 în mediul rural și 7 în mediul urban) prin proiectul *Crearea și implementarea serviciilor comunitare integrate pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale*, a cărui implementare a început la data de 15 septembrie 2018 și se va finaliza în anul 2022. Va fi elaborat un pachet integrat de servicii pentru persoanele confruntate cu situații de vulnerabilitate, vor înființate 40 echipe județene, min. 332 persoane (139 asistenți sociali, 141 asistenți medicali comunitari, 52 consilieri/mediatori școlari) urmând a-și îmbunătăți competențele profesionale. Sunt în desfășurare activități ce urmăresc pregătirea intervenției în comunitățile locale:

- obținerea angajamentelor formale din partea autorităților administrației publice locale pentru implicarea în proiect, inclusiv asigurarea sustenabilității serviciilor înființate;
- pregătirea recrutării specialiștilor care vor activa în proiect, experții care vor susține cursurile de instruire pentru membrii echipelor comunitare integrate și experții (asistent/lucrător social, asistent medical comunitar consilier/mediator școlar) care vor activa în cele 139 comunități;
- elaborarea pachetului de proceduri, metodologii și instrumente de furnizare integrată a serviciilor comunitare.

Proiectul de modificare a Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, aflat în procedură de avizare interministerială, are ca principale obiective:

²¹⁷ HG nr. 427/2018 privind aprobarea programului de interes național *Servicii comunitare la domiciliu pentru persoanele vârstnice dependente* și a programului de interes național *Creșterea capacității serviciilor publice de asistență socială din unele unități administrativ-teritoriale*

²¹⁸ POCU 2014-2020, AP 4 Incluziunea socială și combaterea sărăciei, PI 9 iv

- protejarea copiilor ai căror părinți se află la muncă în străinătate prin introducerea posibilității de a desemna drept persoană care să asigure creșterea și îngrijirea copilului, pe lângă rudele până la gradul IV, și a persoanelor care fac parte din rețeaua socială a copilului;
- definirea tipurilor de servicii ce pot intra în categoria serviciilor de tip rezidențial - case de tip familial, apartamente, centrele de primire în regim de urgență și centre maternale;
- introducerea obligației pentru autoritățile locale și furnizorii privați de servicii sociale de reorganizare a acestor servicii, închiderea centrelor de plasament sau, după caz, reorganizarea serviciilor de tip rezidențial, până la data de 31 decembrie 2020;
- sprijinirea, de către DGASPC, a tinerilor care urmează să părăsească sistemul de protecție specială (în ultimele șase luni de ședere în sistem) pentru a-și căuta un loc de muncă și cazare, monitorizarea acestora de către SPAS pe o perioadă de doi ani și creșterea indemnizației acordate la ieșirea din sistem, de la valoarea unui salariu de bază minim brut la valoarea a trei salarii minime brute.

Guvernul a modificat Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției, reglementările contribuind la limitarea perioadei de ședere a copilului în sistemul de protecție, urgentarea procedurii de dobândire și menținere a statutului de copil adoptabil și la flexibilizarea evaluării adoptatorilor și a etapei de monitorizare post-adopție. Stimulentele financiare vor susține decizia familiilor de a adopta copii cu vârsta între 3 și 6 ani, sau care sunt încadrați în grad de handicap ușor sau mediu ori fac parte dintr-un grup de frați adoptabili împreună. În luna martie, proiectul de lege se afla în procedură de dezbatere parlamentară, la Camera Deputaților.

În scopul asigurării unei **mai bune protecții sociale a copiilor**, începând cu drepturile aferente lunii următoare intrării în vigoare a Legii bugetului de stat pe 2019, respectiv 1 aprilie 2019, alocația de stat este majorată la 300 lei pentru copiii cu vârsta de până la 2 ani sau de până la 3 ani, în cazul copilului cu handicap; 150 lei pentru copiii cu vârsta între 2 - 18 ani și tinerii care au împlinit vârsta de 18 ani și urmează cursurile învățământului liceal sau profesional până la terminarea acestora; 300 lei pentru copiii cu handicap, cu vârsta cuprinsă între 3 - 18 ani²¹⁹.

Copiii găzduiți în serviciile publice și private specializate de protecție beneficiază, la fel ca toți ceilalți copii din România, de programul guvernamental *gROWth - Contul individual de economii Junior Centenar*²²⁰. Este reglementată deschiderea, începând cu anul 2019, a contului de economisire sub formă de depozit, a cărui scadență este la data împlinirii vârstei de 18 ani a titularului, pentru copiii aflați în sistemul de protecție specială depunerea anuală minimă de 1.200 lei fiind efectuată din bugetul MMJS. La această sumă se adaugă și primele de stat, acordate anual din bugetul de stat, în valoare de 600 lei.

Conform *Strategiei naționale pentru protecția și promovarea drepturilor copilului 2014-2020*, unul dintre angajamentele guvernului constă în creșterea gradului de acoperire la nivel local și a calității serviciilor oferite copiilor. **Consolidarea rețelei de asistenți maternali** (recrutare și remunerare), formarea acestora și a personalului specializat din instituțiile de asistență socială pentru copii și tineri, precum și introducerea instrumentelor necesare furnizării serviciilor la nivelul comunității vor sprijini accelerarea procesului de dezinstituționalizare a copiilor și a tinerilor lipsiți de îngrijire parentală și vor preveni instituționalizarea copiilor expuși riscului de separare de familie. Până la sfârșitul anului 2023, rețeaua de asistență maternală va fi extinsă cu 4.000 persoane, iar 15.000 asistenți maternali vor beneficia de formare ca urmare a implementării proiectului *TEAM-UP: Progres în calitatea îngrijirii alternative a copiilor*, cu un buget de 568.985.570 euro²²¹.

Un alt pilon al politicii guvernului de **dezinstituționalizare a copiilor** se bazează pe furnizarea de servicii integrate ce facilitează tranziția de la îngrijirea instituționalizată către cea oferită la nivelul comunității. Din FEDR și bugetul de stat se finanțează infrastructura de servicii sociale fără componentă rezidențială (centre de zi și locuințe de tip familial), pentru *grupul vulnerabil copii*, până în martie 2019, fiind contractate patru proiecte, având o valoare eligibilă de 3,75 mil Euro. Suplimentar, în vederea dezvoltării serviciilor alternative de sprijin pentru o viață independentă și integrare în comunitate a min. 400 tineri cu dizabilități proveniți din sistemul de protecție a copilului, bugetul de stat susține dezvoltarea serviciilor

²¹⁹ OUG nr. 9/2019 pentru modificarea și completarea Legii nr. 61/1993 privind alocația de stat pentru copii, precum și pentru modificarea art. 58 alin. (1) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap

²²⁰ OUG nr. 104/2018 privind implementarea Programului guvernamental *gROWth - Contul individual de economii Junior Centenar*

²²¹ POCU 2014-2020, AP 4 Incluziunea socială și combaterea sărăciei, PI 9iv

sociale de tip centre de zi și locuințe protejate, 61.412 mii lei fiind alocați printr-un program derulat în perioada 2018-2020²²². Serviciile sociale de îngrijire în comunitate, programele de asistență în vederea integrării socio-economice a tinerilor (vârsta sub 18 ani sau 26 ani dacă sunt incluși în programe de educație/formare) din instituțiile de tip rezidențial și identificarea și monitorizarea copiilor aflați în risc de separare de familie sunt sprijinite financiar din FSE și contribuție națională²²³.

În anul 2018, programele de măsuri active de ocupare, finanțate din BAS, au sprijinit **menținerea pe piața muncii a lucrătorilor vârstnici** (27.750 persoane cu vârsta peste 55 de ani), răspunzând astfel unuia dintre obiectivele *Strategiei naționale pentru promovarea îmbătrânirii active 2014-2020*.

Pentru a preveni efectele excluziunii sociale asupra **persoanelor vârstnice aflate în risc de sărăcie sau în altă situație de vulnerabilitate**, din FEDR și bugetul de stat s-au alocat fonduri pentru construirea infrastructurii de servicii sociale fără componentă rezidențială²²⁴, până în luna martie 2019 fiind contractate 45 proiecte cu o valoare eligibilă de 25,56 mil. euro. Complementar, un program derulat perioada 2018 - 2020, finanțat din bugetul de stat cu 25.184,32 mii lei, asigură **servicii de îngrijire la domiciliu** și implementarea managementului de caz **pentru persoanele vârstnice dependente** care sunt singure sau a căror familie nu le poate asigura îngrijirea²²⁵. Alte investiții, susținute din FSE și cofinanțare națională, sunt destinate serviciilor sociale fără cazare (centre de zi, centre și/sau unități de îngrijire la domiciliu, cantine sociale, servicii mobile de acordare a hranei, ambulanța socială) și dezvoltării resurselor umane (pentru apelul de proiecte *Bunicii comunității - Servicii sociale și socio-medicale pentru persoane vârstnice*, în faza de evaluare a conformității administrative și economice, au fost admise 53 proiecte în valoare de 29,53 mil. euro).

O altă direcție de acțiune a guvernului o reprezintă asigurarea protecției și securității sociale pentru persoanele vârstnice. Începând cu 1 septembrie 2019, indemnizația socială garantată pentru pensionari se majorează cu 10%, de la 640 lei la 704 lei, iar valoarea punctului de pensie crește cu 15%, de la 1.100 lei la 1.265 lei.

România și-a asumat prin strategia națională *O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități 2016-2020* mobilizarea resurselor financiare pentru **dezinstituționalizarea persoanelor adulte cu handicap**. Începând cu data de 1 ianuarie 2019, finanțarea de la bugetul de stat a centrelor rezidențiale a căror capacitate este mai mare de 50 locuri se diminuează anual cu 25%, urmând ca, de la data de 1 ianuarie 2022, finanțarea lor să se asigure exclusiv din bugetul autorităților locale²²⁶. În consecință, înființarea serviciilor sociale de tip centre de zi, centre respiro/centre de criză și locuințe protejate este susținută printr-un program derulat în perioada 2018 - 2020, cu finanțare de la bugetul de stat (51.200 mii lei), pentru dezinstituționalizarea a 244 persoane cu dizabilități aflate în instituții de tip vechi²²⁷. În același scop, din FEDR și bugetul de stat sunt alocate resurse pentru infrastructura de servicii sociale fără componentă rezidențială (centre de zi și locuințe protejate). În cadrul unui apel de proiecte destinat *grupului vulnerabil persoane cu dizabilități*, până în luna martie 2019, s-au contractat 12 proiecte, având o valoare eligibilă de 9,23 mil euro. Complementar, fondurile provenite din FSE și cofinanțare națională contribuie la dezvoltarea serviciilor sociale la nivelul comunității în vederea reducerii numărului persoanelor cu handicap găzduite în instituții de tip vechi și prevenirii instituționalizării acestora. Sunt în derulare două apeluri de proiecte *Dezinstituționalizarea persoanelor adulte cu dizabilități - tranziția spre servicii sociale în comunitate* destinate regiunii București- Ilfov și regiunilor mai puțin dezvoltate, inclusiv teritoriul ITI Delta Dunării, în valoare totală de 64.944.845 euro.

²²² HG nr. 193/2018 privind aprobarea programului de interes național în domeniul protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități *Înființarea de servicii sociale în vederea asigurării tranziției tinerilor cu dizabilități de la sistemul de protecție specială a copilului către sistemul de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități*

²²³ POCU 2014-2020, AP4 Incluziunea socială și combaterea sărăciei, PI 9iv

²²⁴ POR 2014-2020, AP 8 Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale, PI 8.1.

²²⁵ HG nr. 427/2018 privind aprobarea programului de interes național *Servicii comunitare la domiciliu pentru persoanele vârstnice dependente* și a programului de interes național *Creșterea capacității serviciilor publice de asistență socială din unele unități administrativ-teritoriale*

²²⁶ OUG nr. 69/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap

²²⁷ HG nr. 192/2018 pentru modificarea HG nr. 798/2016 privind aprobarea programului de interes național în domeniul protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități *Înființarea de servicii sociale de tip centre de zi, centre respiro/centre de criză și locuințe protejate în vederea dezinstituționalizării persoanelor cu dizabilități aflate în instituții de tip vechi și pentru prevenirea instituționalizării persoanelor cu dizabilități din comunitate*

În plus, proiectul *Sistem Național de Management privind Dizabilitatea - SNMD*²²⁸, finanțat din FEDR și contribuție națională, are ca scop crearea unei platforme naționale pentru colectarea, stocarea și distribuirea informațiilor referitoare la adulții și copiii cu handicap. Proiectul (în valoare de 45.043 mii lei), implementat de ANPD în parteneriat cu MCSI și MMJS, va contribui atât la flexibilizarea modului de interacționare a autorităților publice cu persoanele cu handicap, cât și la eficientizarea activității instituțiilor publice.

Furnizarea serviciilor integrate destinate victimelor violenței domestice, acțiunile de educație, prevenire și combatere a violenței în familie, creșterea responsabilității sociale și promovarea inițiativelor de voluntariat sunt finanțate din FSE și contribuție națională (patru proiecte selectate pentru finanțare, în valoare de peste 1,577 mil. euro). Prin *Programul național de sprijin pentru victimele violenței domestice (VENUS - Împreună pentru o viață în siguranță!)* sunt alocate fonduri, în valoare de peste 10,999 mil. euro (FSE și contribuție națională), pentru crearea și operaționalizarea unei rețele naționale de min. 42 locuințe protejate, dezvoltarea a 42 grupuri - suport, înființarea a 42 servicii de consiliere vocațională, acțiuni de prevenire și combatere a violenței domestice.

Asigurarea ajutorului alimentar și facilitarea accesului la educație sunt esențiale pentru **reducerea sărăciei în rândul persoanelor supuse privațiunilor materiale severe**. În perioada 2014-2017, din FEAD s-a finanțat furnizarea pachetelor cu alimente de bază și a fost acordată asistență ce a contribuit la inserția socială a persoanelor defavorizate. Conform Raportului anual de implementare 2017, 1.277.604 copii cu vârsta sub 15 ani, 1.555.962 persoane cu vârsta peste 65 ani și 1.101.702 persoane cu handicap au beneficiat de sprijin. Complementar altor inițiative naționale de reducere a sărăciei, este în derulare un apel de destinat acordării de ajutoare alimentare și a produselor de igienă, iar în anul școlar 2018/2019, peste 360.000 elevi și preșcolari care sunt înscriși în învățământul de stat și provin din familiile cele mai defavorizate primesc rechizite și ghiozdane.

Finalizarea reformei venitului minim de incluziune

Este în curs de realizare sistemul național informatic al asistenței sociale, proiectul *Dezvoltarea și interoperabilizarea tuturor bazelor de date din domeniul asistenței sociale și crearea sistemului e-asistență socială*, implementat de MMJS cu sprijinul MCSI, înscriindu-se atât în obiectivele Agendei digitale a României, cât și în cele ale Programului de Guvernare 2018-2020. Proiectul va răspunde cerințelor Legii nr. 196/2016 privind venitul minim de incluziune în ceea ce privește înregistrarea solicitărilor, prelucrarea datelor, verificarea eligibilității și stabilirea dreptului la venitul minim de incluziune (VMI). Implementarea este în faza inițială, finalizarea proiectului estimându-se pentru perioada 2020-2021.

Începând cu semestrul al II-lea al anului 2019, MMJS va implementa un proiect cu finanțare de la Comisia Europeană, selectat în cadrul Programului de Sprijin pentru Reforme Structurale 2019 (SRSP), cu tema *Suport pentru dezvoltarea unui mecanism de indexare și pilotarea noii modalități de plată a beneficiilor de asistență socială în România* (proiectul nr. 19RO10). Implementarea proiectului va continua și pe parcursul anului 2020, acesta având două componente:

- dezvoltarea unui mecanism de indexare pentru beneficiile de asistență socială prin care se propune îmbunătățirea ținutului celor mai sărace persoane, prin asigurarea unui nivel adecvat al beneficiilor acordate, în vederea atingerii obiectivului asumat de reducere a sărăciei în conformitate cu strategia Europa 2020. În cadrul acestei componente vor fi analizate și identificate metodele/mecanismele de indexare a beneficiilor de asistență socială, ținând cont de cele mai bune practici de la nivelul UE. Astfel, va continua îmbunătățirea sistemului de asistență socială și creșterea eficienței tuturor programelor din domeniu prin **instituirea unui mecanism de indexare care va determina revizuirea prestațiilor de asistență socială într-o manieră previzibilă**, așa cum recomandă Raportul de țară din 2019 privind România;
- pilotarea noii modalități de plată a beneficiilor de asistență socială, prin care se intenționează continuarea activității derulate în cadrul proiectului cu tema *Identificarea unor modalități de plată a beneficiilor de asistență socială*, derulat sub coordonarea Comisiei Europene începând cu data de 19 martie 2018 și finanțat prin SRSP. Această componentă va asigura testarea metodei de plată a beneficiilor de asistență socială, validarea soluției propuse de card preplătit pentru transferul

²²⁸ POC 2014-2020, AP 2 Tehnologia informației și comunicațiilor pentru o economie digitală competitivă, acțiunea 2.3.1

beneficiilor de asistență socială, cuantificarea reducerii costurilor administrative și evaluarea capacității administrative pentru lansarea la nivel național a soluției propuse.

În condițiile în care este necesară crearea la nivel local a tuturor premiselor pentru implementarea programului privind VMI, intrarea în vigoare a Legii nr. 196/2016 privind venitul minim de incluziune a fost prorogată până la data de 1 aprilie 2021²²⁹, astfel că se menține aplicarea Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat, cu modificările și completările ulterioare pe o perioadă de minimum doi ani.

Adoptarea Legii nr. 192/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat a avut scopul de a **stimula ocuparea în rândul beneficiarilor de ajutor social**, prin participarea persoanelor apte de muncă din familiile beneficiare la măsurile de ocupare și programele de formare oferite de agențiile de ocupare, precum și la prestarea unor acțiuni sau lucrări de interes local sau la desfășurarea activităților sezoniere. Veniturile obținute din activitățile sezoniere nu sunt luate în calcul la stabilirea dreptului la ajutor social, putând fi cumulate. Refuzul unui loc de muncă sau a participării la serviciile de ocupare și formare oferite de agențiile de ocupare atrage încetarea dreptului la ajutorul social. Impactul aplicării măsurilor de stimulare a comportamentului activ pe piața muncii se va resimți în anul 2019, legea intrând în vigoare la data de 22 octombrie 2018.

A fost modificat programul privind măsurile de protecție socială pe perioada sezonului rece, respectiv ajutoarele pentru încălzirea locuinței, fiind majorat nivelul venitului (750 lei/membru de familie) până la care se acordă dreptul de ajutor²³⁰. Măsura contribuie la diminuarea riscului de sărăcie energetică a familiilor beneficiare (persoane vârstnice, persoane cu handicap, familii cu copii), în luna decembrie 2018, 129.104 familii și persoane singure fiind incluse în program.

Reforma sistemului de sănătate

În privința sănătății, a continuat punerea în aplicare a unor măsuri ce vizează creșterea accesului persoanelor (inclusiv a celor vulnerabile) la servicii medicale de calitate, îmbunătățirea eficienței și sustenabilității financiare a sistemului sanitar, modernizarea infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional, reducerea morbidității și mortalității prin boli transmisibile și netransmisibile, precum și informatizarea sistemului de sănătate. De asemenea, se află în curs de implementare o serie de măsuri pentru atingerea obiectivului specific *Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul public de sănătate* inclus în *Strategia Națională Anticorupție 2016-2020*. Măsurile enunțate, ca și cele destinate intensificării acordării de tratament în ambulatoriu, răspund cerințelor formulate în RST adresate României pentru domeniul medical.

În vederea **creșterii accesului persoanelor vulnerabile la servicii de sănătate**, a continuat punerea în aplicare a 15 programe de sănătate publică/screening ce acoperă diferite tematici²³¹, a fost distribuit în 30 de județe (în cadrul *Programului național de vaccinare* al MS) chestionarul de evaluare a nevoilor de sănătate pentru grupurile vulnerabile de populație, au beneficiat de medicamente acordate în ambulatoriu 3.845.659 de pensionari cu venituri din pensii și indemnizație socială pentru pensionari de până la 990 lei/lună inclusiv, indiferent dacă realizează sau nu alte venituri²³², au fost înființate/modernizate 52 de centre comunitare de sănătate, fiind angajați 1556 asistenți medicali comunitari și 470 mediatori sanitari. Normele de aplicare ale actului normativ care reglementează furnizarea asistenței medicale comunitare se află în procedură de avizare interministerială. În plus, se află în implementare, în cadrul unui parteneriat între MMJS, MS și MEN, proiectul *Crearea și implementarea serviciilor comunitare integrate pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale*, la nivelul a 139 de comunități rurale și mic urbane cu tip de marginalizare peste medie și severă.

Au continuat demersurile pentru **favorizarea accesului persoanelor la asistență medicală de calitate**, paleta de servicii ambulatorii fiind dezvoltată prin introducerea în pachetul de servicii de bază²³³ a 11 servicii medicale în scop diagnostic - caz care se pot acorda în cabinetele din ambulatoriu (anterior fiind

²²⁹ OUG nr. 96/2018 privind prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

²³⁰ OUG nr. 114/2018 privind instituirea unor măsuri în domeniul investițiilor publice și a unor măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene

²³¹ Precum vaccinarea, prevenirea, supravegherea și controlul infecției HIV/SIDA sau al tuberculozei, supravegherea și limitarea rezistenței microbiene și a infecțiilor asociate asistenței medicale, monitorizarea utilizării antibioticelor, transplantul de organe, țesuturi și celule de origine umană, sănătatea femeii și copilului.

²³² Reglementarea a intrat în vigoare începând cu trim. III/2018.

²³³ Reglementat prin HG nr. 140/2018 și Normele metodologice de aplicare a acestora aprobate prin Ordinul MS/CNAS nr. 397/836/2018.

asigurate predominant prin spitalizare de zi). A fost dezvoltat pachetul de servicii de spitalizare de zi pentru boli care anterior, preponderent, se asigurau în regim de spitalizare continuă, a fost elaborat proiectul *Strategiei naționale pentru asigurarea calității în sistemul de sănătate*, iar legea privind vaccinarea persoanelor se află la Camera Deputaților. În privința *Strategiei Naționale de Sănătate 2014-2020* este prevăzută o actualizare a acesteia²³⁴ și se lucrează la depunerea unei cereri de finanțare prin POCA privind elaborarea noii strategii aferente viitoarei perioade de programare. De asemenea, se află în curs de elaborare un raport de implementare a strategiei pentru anii 2017 și 2018.

Cu scopul de a **îmbunătăți eficiența și sustenabilitatea financiară a sistemului de sănătate**, în anul 2018 au fost alocate fonduri mai mari cu ~17% pentru asistența medicală primară, ca parte a asistenței acordate în ambulatoriu, ponderea cheltuielilor cu asistența medicală primară în total cheltuieli cu servicii medicale, medicamente și dispozitive medicale fiind de 8,3%. Prin *Ordinul președintelui CNAS nr. 1343/2018* s-a constituit un grup de lucru în vederea participării la analiza condițiilor privind acordarea și decontarea activității desfășurate de medicii de familie la nivelul asistenței medicale primare, în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate.

Pe parcursul anului 2018 au fost realizate actualizări ale listei de medicamente²³⁵ prin care au fost incluse în rambursare, necondiționat, 37 denumiri comune internaționale (DCI) noi și condiționat, în baza unor contracte cost volum/cost volum rezultat, un număr de 8 noi DCI-uri.

În vederea **modernizării infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional**, MS și-a propus construcția (prin POR) a trei spitale regionale de urgență, POR și Guvernul României finanțând 300 mil. euro din totalul de 1,2 mld. euro estimat ca fiind necesar construcției și dotării acestor spitale. Terenurile din Iași, Cluj și Craiova pe care urmează a se construi cele trei spitale regionale de urgență au fost date în administrarea MS și a fost creat, în iulie 2018, la nivelul MS, *Departamentul pentru spitale regionale*. Prin memorandum aprobat în guvern la data de 5 decembrie 2018, MS a propus implementarea proiectelor de investiții pentru realizarea acestor spitale în două etape, prima (finanțată din POR 2014-2020) pentru întocmirea proiectelor tehnice, pregătirea și lansarea licitațiilor pentru construirea spitalelor, pregătirea unor planuri de reorganizare locală și cea de a doua (finanțată din POR 2021-2027) destinată executării lucrărilor de construcție a spitalelor. Alte cinci spitale regionale de urgență (Timișoara, Tg. Mureș, Brăila - Galați, Brașov și Constanța) vor fi dezvoltate în parteneriat public privat, MS realizând demersuri pentru stabilirea terenurilor necesare construcției acestora.

În cursul anului 2018, MS a realizat și depus în calitate de lider de parteneriat 58 de proiecte alternative cu finanțare din POR, din care au fost contractate 55 de proiecte (15 ale ministerului pentru decontarea investițiilor finanțate de BM și 40 județene), cu o valoare totală de peste 768 mil. lei, valoarea totală a rambursărilor până în luna martie 2019 fiind de peste 673 mil. lei. Proiectele au vizat decontarea cheltuielilor cu achiziția de echipamente și construcții în perioada 2014-2018, dar și continuarea susținerii investițiilor programate în infrastructura medicală de urgență și ambulatorie pentru perioada 2018 – 2019. 29 ambulatorii au beneficiat de finanțare în cadrul apelului de proiecte retrospective POR.

Conform MDRAP, au fost contractate 30 de proiecte pentru reabilitarea/extinderea/dotarea ambulatoriilor, cu o valoare eligibilă de 96,56 mil. euro, apelul de proiecte pentru centrele comunitare integrate socio-medicale urmând să fie lansat după apariția normelor de aplicare a legii privind asistența medicală comunitară. În vederea reabilitării/extinderii/dotării unităților de primiri urgente au fost contractate 27 de proiecte, având o valoare nerambursabilă de 129,14 mil. euro. În privința achiziționării de ambulanțe au fost contractate șapte proiecte, având o valoare eligibilă de 117,53 mil. euro, fiind deja livrate 420 de ambulanțe.

Acțiunile destinate îmbunătățirii infrastructurii sanitare vizează accesul sporit la servicii de terapie de primă linie și la servicii de urgență al persoanelor aflate în stare de dificultate și a celor din zone sărace sau greu accesibile, serviciile medicale de urgență fiind acordate tuturor persoanelor, indiferent dacă sunt sau nu asigurate.

În scopul **reducerii morbidității și mortalității prin boli transmisibile și netransmisibile**, se află în curs de implementare *Programul național privind promovarea sănătății* și au fost organizate 24 campanii de informare/educare naționale sau locale, mai ales în rândul grupurilor vulnerabile și dezavantajate, pe

²³⁴ Se preconizează ca noua strategie să fie printre *condițiile favorizante (enabling conditions)* aferente următoarei perioade de programare.

²³⁵ Aprobată prin HG nr. 720/2008, cu modificările și completările ulterioare.

diferite tematici. Campanii de informare *door to door* în comunități cu acoperire vaccinală redusă și pentru populații vulnerabile²³⁶ au fost organizate de MS în colaborare cu UNICEF, OMS, INSP²³⁷ și direcțiile de sănătate publică județene. De asemenea, în cursul anului 2018, complementar eforturilor întreprinse pentru dezvoltarea programelor de prevenție, depistare precoce, diagnostic și tratament, s-a realizat implementarea contractului de finanțare pentru proiectul *Servicii medicale de tratament al persoanelor infectate cu HIV/SIDA*, finanțat prin POCU, având o valoare totală de peste 1.058 mil. lei, din care s-au rambursat până în prezent peste 846 mil. lei.

Pentru **continuarea informatizării sistemului de sănătate**, MCSI a lansat la data de 1 octombrie 2018 apelul de proiecte cu depunere continuă pentru consolidarea sistemului informatic integrat în domeniul e-sănătății (inclusiv în cel al telemedicinii) și se așteaptă depunerea de proiecte de către MS și CNAS. *Sistemul Informatic Unic Integrat al Asigurărilor Sociale de Sănătate (SIUI)* este utilizat, conform CNAS, de către 647 spitale, 9673 unități de asistență primară, 3045 ambulatorii clinice, 79 ambulanțe, peste 500 de unități de recuperare (în ambulatoriu și sanatorii). În plus, sunt funcționale sistemele informatice pentru conectarea la *Dosarul Electronic de Sănătate* a furnizorilor unor tipuri de servicii (inclusiv aparținând ambulatoriului), dar și pentru gestionarea concediilor medicale, a biletelor de trimitere electronice etc.

Au continuat demersurile pentru **îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor publice din sistemul sanitar românesc prin promovarea integrității publice și a responsabilității în gestionarea resurselor**. Astfel, în cadrul obiectivului specific *Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul public de sănătate* din *Strategia Națională Anticorupție 2016-2020* se află în curs de implementare o serie de măsuri precum identificarea și managementul riscurilor de corupție din unitățile medicale, monitorizarea incompatibilităților și conflictelor de interese din cadrul sistemului public de sănătate (fiind aprobată o metodologie în acest sens), îmbunătățirea activității *Consiliilor Etice*, elaborarea unui plan unic de acțiune antifraudă și anticorupție pentru sistemul de sănătate etc. Alte măsuri ce au continuat pe parcursul anului 2018 au fost colectarea datelor de la pacienți cu privire la serviciile medicale primite în cadrul spitalelor publice prin *Mecanismul de Feedback al Pacienților* (observându-se o scădere a sesizărilor trimise, ca urmare a creșterii salariilor personalului medical), derularea, în mod transparent, a achizițiilor publice din sistemul de sănătate (prin SICAP), funcționarea liniei telefonice anticorupție în asistența medicală, raportarea de către CNAS pe platforma informatică a ANFP a situației privind respectarea *Codului etic* de către funcționarii publici și realizarea de controale comune (MS/CNAS) la nivelul unităților spitalicești²³⁸. Pentru asigurarea coerenței informațiilor privitoare la necesitățile de oferte de muncă din administrația și din serviciile sistemului de sănătate, ANMCS²³⁹ ca structură în coordonarea Prim-ministrului și în subordinea SGG este înscrisă în portalul gov.ro. Posturile scoase la concurs de către ANMCS sunt anunțate pe acest portal. În contextul elaborării de ghiduri pentru patologii cu costuri mari în vederea eficientizării cheltuielilor prin scăderea variabilității de practică, a fost aprobat *Ghidul de gestionare a sângelui pacientului în perioada perioperatorie* prin Ordinul MS nr. 1251/2018 și *Ghidul privind siguranța pacientului în anestezie-terapie intensivă* prin Ordinul MS nr. 398/2019.

Implementarea măsurilor ce vizează domeniul sănătății va continua prin creșterea accesului persoanelor, inclusiv a celor vulnerabile, la servicii medicale de calitate, îmbunătățirea eficienței și a sustenabilității financiare a sistemului sanitar, o altă măsură ce va fi urmărită de către MS fiind monitorizarea implementării *Strategiei Naționale de Sănătate 2014-2020*. Pentru informatizarea sistemului de sănătate, MCSI/CNAS/MS continuă consolidarea sistemului informatic integrat în domeniul e-sănătății, inclusiv în cel al telemedicinii. De asemenea, se are în vedere îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor publice din sistemul sanitar românesc prin promovarea integrității publice și a responsabilității în gestionarea resurselor. Pentru acest an, se va urmări în continuare îmbunătățirea accesului la asistență medicală, inclusiv pentru grupurile vulnerabile, prin conjugarea demersurilor avute în vedere la nivelul mai multor instituții, fiind propuse spre finanțare măsuri în cadrul POR și POCU ce vizează modernizarea infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional, dar și perfecționarea personalului

²³⁶ La Strehia, județul Mehedinți și Coțofenești, județul Bacău.

²³⁷ Institutul Național de Sănătate Publică

²³⁸ În perioada aprilie 2018 - martie 2019, personalul din cadrul structurii de control organizată la nivelul CNAS a participat, în calitate de membru cooptat, la șapte acțiuni de control efectuate de MS la nivelul furnizorilor de servicii medicale spitalicești, acțiuni dispuse prin ordine ale ministrului sănătății.

²³⁹ Autoritatea Națională de Management al Calității în Sănătate

medical sau creșterea numărului de persoane care beneficiază de programe de sănătate. De asemenea, MS va continua să crească numărul de tipuri de servicii medicale acordate în ambulatoriu și are în vedere mai multe modificări legislative cu impact asupra reducerii morbidității și mortalității prin boli transmisibile și netransmisibile.

5. ASPECTE INSTITUȚIONALE ȘI IMPLICAREA PĂRȚILOR INTERESATE

Elaborarea PNR 2019

PNR 2019 a fost elaborat sub coordonarea ministrului delegat pentru afaceri europene²⁴⁰, pe baza contribuțiilor furnizate de instituțiile cu atribuții în punerea în aplicare a obiectivelor *Strategiei Europa 2020*, respectiv în domeniile vizate de elementele-reper ale Semestrului European (ex. AAC sau RST).

Noul program, structurat în acord cu orientările COM, cuprinde date privind stadiul implementării acțiunilor asumate prin PNR 2018, inclusiv stadiul măsurilor de răspuns la RST 2018, precum și propuneri de acțiuni noi, definite cu luarea în considerare a priorităților stabilite la nivelul UE, dar și a celor statuate prin Programul de Guvernare ori alte documente strategice naționale cu caracter sectorial.

De asemenea, PNR 2019 oferă cadrul de răspuns la principalele provocări semnalate de COM în *Raportul de țară din 2019 privind România*, în domenii precum *politica fiscal-bugetară, piața forței de muncă, educație și politici sociale, mediul de afaceri sau administrația publică*.

Practic, PNR 2019 urmărește să asigure continuitatea reformelor din perioada anterioară, cu adăugarea unor măsuri noi, care corespund priorităților actuale cuprinse în Programul de Guvernare 2018-2020.

Consultarea părților interesate

Pentru a oferi o imagine de ansamblu asupra Semestrului European și a proceselor subsumate acestuia, dar și pentru a asigura transparența implementării, în România, a obiectivelor *Strategiei Europa 2020*, pe pagina de internet a MAE sunt disponibile informații relevante cu privire la tematicile menționate, alături de PNR, așa cum acestea au fost aprobate de executiv.

Pe parcursul anului 2018, MAE a furnizat și prezentat comisiilor din Parlamentul României informări despre documentele definitorii ale Semestrului (ex. AAC, Raportul privind mecanismul de alertă, Raportul de țară etc.). De asemenea, MAE a răspuns solicitărilor Camerei Deputaților și Senatului referitoare la problematica europeană, consolidând astfel buna colaborare cu reprezentanții acestor instituții.

Totodată, pentru a avea un cadru structurat de dialog, care să permită o largă dezbatere a aspectelor legate de Semestrul European și care să conducă la o înțelegere comună a angajamentelor din PNR, în anul 2018 au fost realizate mai multe demersuri de consultare a părților interesate relevante, în diferite formate: întrevedere la nivel înalt (11 iunie și 24 septembrie), dezbateri cu tema *Semestrul European 2018: Recomandări specifice de țară și măsuri naționale de răspuns* (10 iulie), grupuri de lucru tematice la nivel de experți (3-4 iulie). De menționat că, în cadrul acestor inițiative, problematica specifică Semestrului a fost abordată inclusiv din perspectiva preluării de către România a Președinției Consiliului UE.

Evenimentele au reunit o arie vastă a părților interesate - sindicate, patronate, ONG-uri, mediul de afaceri, mediul academic, think-tank-uri, alături de reprezentanți ai administrației publice centrale.

Dezbaterea *Raportului de țară din 2019 privind România* cu reprezentanții părților interesate și ai principalelor instituții din administrația publică centrală, cu ocazia conferinței organizate de Reprezentanța Permanentă a COM în România, 22 martie 2019, a oferit oportunitatea consemnării unor idei utile în contextul elaborării PNR 2019.

La începutul lunii aprilie a.c., partenerii sociali au fost invitați la dezbateri de actualitate, specifice Semestrului European, cu prilejul unei conferințe cu participare europeană²⁴¹, organizată de MAE, în parteneriat Institutul European din România, sub egida Președinției României a Consiliului UE. Evenimentul a inclus trei sesiuni de lucru (*promovarea investițiilor prin consolidarea legăturii cu următorul Cadru Financiar Multianual, dimensiunea socială a Semestrului*, respectiv *perspectivele acestuia*) și a oferit cadrul pentru realizarea unui schimb de opinii și pentru a privi spre viitor, evidențiind o parte dintre elementele care vor contura procesul în noul ciclu instituțional și bugetar al UE.

²⁴⁰ Potrivit HG nr. 16/2017 privind organizarea și funcționarea MAE, art. 1, pct. 44

²⁴¹ Coordonarea politicilor economice la nivelul UE, un rol reînnoit pentru Semestrul European, București, 4 aprilie 2019.

De asemenea, în vederea asigurării unei mai mari asumări a angajamentelor, în prima jumătate a lunii aprilie a.c., proiectul PNR 2019 a fost transmis, spre consultare, actorilor interesați relevanți de la nivel național.

Monitorizarea implementării PNR 2019

Angajamentele prevăzute în PNR sunt puse în aplicare prin intermediul unui plan de acțiuni, elaborat sub coordonarea MAE, cu implicarea instituțiilor reprezentate, la nivel tehnic, în *Grupul de lucru pentru Semestrul European*. Planul detaliază măsurile definite în PNR și stabilește responsabilități, termene, indicatori de realizare, bugete, constituind un instrument de urmărire coordonată a îndeplinirii acestora. Planul cuprinde, inclusiv, măsuri referitoare la implementarea RST.

Aprobarea acestui instrument de către guvern, pe bază de memorandum, are loc, de regulă, în perioada iulie-august, după adoptarea formală, la nivelul ECOFIN, a RST.

Procesul de monitorizare a implementării PNR implică, în continuare, două componente: una internă, asigurată de fiecare instituție responsabilă pentru realizarea măsurilor din domeniul său de competență și o altă componentă, la nivelul guvernului, asigurată de MAE, în calitate de coordonator național pentru problematica *Europa 2020* și *Semestrul European*.

Progresele înregistrate în punerea în aplicare a PNR, respectiv a RST, sunt reflectate în cuprinsul unor rapoarte periodice, realizate de coordonatorul național, cu sprijinul instituțiilor implicate și prezentate executivului, spre informare.

ANEXA I: ȚINTE NAȚIONALE EUROPA 2020

Obiective Europa 2020	Ținta națională 2020	EVOLUȚIA INDICATORILOR									
		Valoare inițială/ an bază	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1. Rata de ocupare a populației cu vârsta de 20-64 ani*	70%	-	64,8%	63,8%	64,8%	64,7%	65,7%	66%	66,3%	68,8%	69,9%
2. Investiții în cercetare și dezvoltare (% din PIB)**	2% (1% surse publice + 1% surse private)	0,46% (0,27% public + 0,19% privat)/ 2009	0,45% (0,28% public + 0,17% privat)	0,49% (0,31% public + 0,18% privat)	0,48% (0,29% public + 0,19% privat)	0,39% (0,27% public + 0,12% privat)	0,38% (0,22% public + 0,16% privat)	0,49% (0,27% public + 0,22% privat)	0,48% (0,21% public + 0,27% privat)	0,50% (0,21% public + 0,29% privat)	n.a.
3. Energie și schimbări climatice (20/20/20)											
Indicele emisiilor GES (exclusiv LULUCF)***	80	100/1990	49,52	51,82	50,60	46,71	46,76	47,10	45,61	45,86	n.a.
Indicele emisiilor GES din sectoarele ESD***	119	98,1/2005	95,56	92,92	91,78	98,08	98,06	96,71	98,12	97,69	n.a.
Ponderea energiei din SRE în consumul final brut de energie (%)*	24	17,6/2005	23,4	21,4	22,8	23,9	24,8	24,8	25,0	24,5**	n.a.
Consumul final de energie (Mtep)*	30,3	24,7/2005	22,6	22,8	22,8	21,8	21,7	21,9	22,3	23,3**	n.a.
Consumul de energie primară (Mtep)*	43****	33,9/2005	34,3	34,8	33,6	31,0	30,6	31,3	31,3	n.a.	n.a.
4. Educație											
Rata părăsirii timpurii a școlii *	11,3%	15,9%/2008	19,3%	18,1%	17,8%	17,3%	18,1%	19,1%	18,5%	18,1%	16,4%
Rata populației cu vârsta de 30-34 ani absolventă a unei forme de educație terțiară*	26,7%	16%/2008	18,3%	20,3%	21,7%	22,9%	25%	25,6%	25,6%	26,3%	24,6%
5. Promovarea incluziunii sociale, în special prin reducerea cu cel puțin 20 milioane a numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială*	Reducerea cu 580 mii a nr. de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială, față de anul 2008	0/2008	- 689 mii persoane	- 849 mii persoane	- 441 mii persoane	- 723 mii persoane	- 1.071 mii persoane	- 1.680 mii persoane	- 1.420 mii persoane	- 2.074 mii persoane	n.a.

* Sursa: Eurostat

** Sursa: Institutul Național de Statistică

*** Sursa: Date furnizate de MM, conform ultimei versiuni a Inventarului Național al Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră (INEGES), elaborată de România în luna martie 2019, pentru perioada 1989-2017.

**** Estimare conform primului *Plan național de acțiune în domeniul eficienței energetice* (PNAEE 1)

n.a. – datele nu sunt disponibile (not available)